

Projekt

z dnia 17 października 2025 r.
Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W NAKLE NAD NOTECIĄ**

z dnia 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025-
2031**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153) oraz art. 14 ust. 1 i art. 19 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278) Rada Miejska w Nakle nad Notecią uchwala, co następuje:

- § 1. Przyjmuje się Gminny Program Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025-2031 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Nakło nad Notecią.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Radca prawny
Dagmara Głowacka
BD - 1519

Miasto i Gmina
NAKŁO
NAD NOTECIĄ

GMINNY PROGRAM **REWITALIZACJI**

NA LATA 2025-2031

NAKŁO NAD NOTECIĄ, 2025

Opracowanie

Spis treści

Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu	5
1. Wprowadzenie	7
2. Podstawa prawna	8
3. Opis sposobu realizacji dokumentów strategicznych gminy	9
3.1 Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy	9
3.2 Zgodność z prawem wodnym	11
4. Synteza diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	12
4.1 Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	12
4.2 Dobór kryteriów delimitacji	14
4.3 Podsumowanie	15
5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	23
5.1. Rys historyczny	24
5.2. Charakterystyka Podobszaru Nakło	26
5.2.1. Sfera społeczna	27
5.2.2. Sfera gospodarcza	36
5.2.3. Sfera środowiskowa	38
5.2.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	39
5.2.5. Sfera techniczna	46
5.3. Charakterystyka podobszaru Potulice	51
5.3.1. Sfera społeczna	52
5.3.2. Sfera gospodarcza	56
5.3.3. Sfera środowiskowa	57
5.3.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	58
5.3.5. Sfera techniczna	60
5.4. Podsumowanie analizy pogłębionej	66
6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji	68
7. Cele i kierunki działań	70
8. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	75
8.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	76
8.2 Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	90
1. Przedsięwzięcia społeczne (miękkie)	90
2. Infrastruktura społeczna i techniczna – działania wspierające	91
9. Komplementarność i mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych	92
9.1 Komplementarność przestrzenna	92
9.5 Komplementarność źródeł finansowania	92
9.2 Komplementarność problemowa	94
9.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	94
9.4 Komplementarność międzyokresowa	94
9.6 Podsumowanie komplementarności	95
9.7 Dostępność	97

9.8 Mechanizmy integracji.....	98
10. Indykatywne ramy finansowe	100
11. Opis struktury zarządzania	101
11.1 Wdrażanie GPR	101
11.2 System monitoringu i oceny GPR.....	103
12. Upowszechnienie dokumentu i proces partycypacji społecznej	111
12.1 Upowszechnienie opracowania GPR	111
12.2 Upowszechnienie wdrażania GPR.....	112
13. GPR jako strategia IIT	114
14. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko	117
15. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach	117
16. Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	117
16.1 Specjalna Strefa Rewitalizacji	117
16.2 Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego	117
Załącznik 1 – podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji.....	119

Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu

Wskazane poniżej pojęcia należą do nomenklatury dotyczącej rewitalizacji i pochodzą z **Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz.U.2024 poz. 278)**.

OBSZAR ZDEGRADOWANY – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej w każdym z podobszarów.

OBSZAR REWITALIZACJI – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz być zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. Dodatkowo w zasięg obszaru rewitalizacji mogą wchodzić tereny poprzemysłowe (w tym portowe i wydobywcze), powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

PROGRAM REWITALIZACJI

- gminny program rewitalizacji, o którym mowa w art. 14 ust. 1 **Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 poz. 278)**.
- inicjowany, opracowany i uchwalony przez Radę Gminy, na podstawie **art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2024 poz. 1465 z późn. zm.)** wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji,

STAN KRYZYSOWY - stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),

- przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej),
- technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całego miasta.

REWITALIZACJA - kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.

Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmocnienie jego lokalnych potencjałów, jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).

1. Wprowadzenie

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025-2031 to strategiczny dokument mający na celu określenie kierunków i planu działań w zakresie rewitalizacji prowadzących do poprawy sytuacji na obszarze rewitalizacji i stworzenia warunków do zrównoważonego rozwoju. Program obejmuje wieloletnią perspektywę, co pozwala na realizację kompleksowych, zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych skoncentrowanych na wybranych terenach. Głównym celem tych działań jest poprawa jakości życia mieszkańców, zwłaszcza w kontekście społecznym, poprzez identyfikację obszarów kryzysowych i wdrożenie działań sprzyjających ich rewitalizacji oraz wzmocnieniu integracji społecznej.

Pierwszym krokiem w tworzeniu Gminnego Programu Rewitalizacji było opracowanie diagnozy delimitacyjnej, która na podstawie analizy wskaźnikowej wyznaczyła obszar zdegradowany. Badanie obejmowało takie aspekty jak kwestie społeczne, gospodarcze, środowiskowe, techniczne oraz przestrzenno-funkcjonalne. Następnie wyodrębniono obszar rewitalizacji i przeprowadzono pogłębioną diagnozę problemowych obszarów.

Dokument został opracowany zgodnie z wymogami **Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku (Dz.U. 2024 poz. 278)**. Jest on kontynuacją procesu rewitalizacji w gminie. Wcześniejsze działania prowadzone były na podstawie **Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Nakło nad Notecią na lata 2016-2023, uchwalonego 29 grudnia 2016 r. na mocy Uchwały Nr XXX/581/2016 Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią i zmienionego 27 lutego 2020 r. na mocy Uchwały Nr XVIII/478/2020 Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią**.

Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji jest zgodna z zakresem zadań własnych gminy, określonym w **art. 7 ust. 1 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym**. Program ma charakter lokalny, ale stanowi element szerszych działań wynikających z dokumentów o zasięgu regionalnym i krajowym. Uchwalając Gminny Program Rewitalizacji, gmina, jej jednostki organizacyjne oraz interesariusze deklarują realizację wyznaczonych przedsięwzięć. Dokument umożliwia również aplikowanie o środki zewnętrzne na finansowanie działań rewitalizacyjnych.

2. Podstawa prawna

Podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025 – 2031 jest ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278). Niniejszy dokument został opracowany zgodnie z wymogami, uwzględniając wszystkie niezbędne elementy zarówno pod względem merytorycznym (treść poszczególnych rozdziałów), jak i organizacyjnym (w tym proces partycypacji społecznej). Gminny Program Rewitalizacji został przygotowany również w oparciu o akty prawne regulujące proces rewitalizacji, tj.:

- Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji;
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153);
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130);
- Ustawa z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1320);
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1145. ze zm.);
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości (Dz. U. z 2024 r. poz. 1026, ze zm.);
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 725);
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1292.ze zm.);
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.);
- Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1151. Ze zm.);
- Ustawa z dnia z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (Dz.U. 2024 poz. 1717).

W dokumencie zostały uwzględnione również wymogi zawarte w *Umowie Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności na 2021-2027*, przyjętej dnia 30.06.2022 r. oraz opublikowanymi przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej *Zasadami realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027*.

3. Opis sposobu realizacji dokumentów strategicznych gminy

Analiza Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025-2031 pod względem jego zgodności i spójności z dokumentami planistycznymi oraz operacyjnymi na poziomie lokalnym jest kluczowa. Rewitalizacja to proces o charakterze lokalnym, który powinien przyczyniać się do rozwoju jednostek samorządu terytorialnego.

3.1 Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy

Poniższe zestawienie prezentuje zgodność Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025-2031 z lokalnymi dokumentami strategicznymi. Komplementarność została wykazana na poziomie celów, co zapewnia wzajemne wspieranie działań i realizację zamierzonych celów określonych w dokumentach strategicznych gminy.

Komplementarność z dokumentami na poziomie lokalnym

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nakło nad Notecią 2030+¹

Zgodnie z wizją nakreśloną w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Nakło nad Notecią, w 2030 roku Nakło nad Notecią ma skutecznie konkutować o mieszkańców korzystając z poprawiającego się skomunikowania i atrakcyjnej lokalizacji. Nakło nad Notecią ma być gminą, do której chce się wracać! Nakło nad Notecią ma być miastem skrojonym na miarę swojej wielkości, możliwości i aspiracji – w 2030 roku miasto i gmina mają tętnić życiem, ciesząc się dobrym wizerunkiem i renomą samorządu skutecznie ograniczającego kryzys związany z utratą funkcji społeczno-gospodarczych.

Miasto i gmina będą zapewniać atrakcyjny i elastyczny rynek pracy cechujący się sporymi możliwościami rozwojowymi, a „dobra praca” zachęci do reemigracji nakielan i przyciągnie mieszkańców sąsiednich gmin do zamieszkania w Nakle nad Notecią.

Nakło nad Notecią będzie zapewniało atrakcyjną ofertę mieszkaniową oraz warunki do rozwoju budownictwa jedno i wielorodzinnego. Zróżnicowanie zasobów mieszkaniowych będzie efektem zwiększenia ilości mieszkań komunalnych oraz oferty deweloperskiej.

Nakło nad Notecią radykalnie ograniczy niską emisję i wzmocni efektywność energetyczną, stając się samorządem ekologicznym udostępniającym tereny atrakcyjne przyrodniczo wraz z rzeką Notecią i jej walorami.

Zrównoważony rozwój miasta i gminy umożliwi skuteczne przeprowadzenie modernizacji, remontów oraz tworzenie niezbędnej infrastruktury, co pozwoliło wejść samorządowi w pełni na kolejny poziom zaspokajania potrzeb mieszkańców.

Miasto i Gmina Nakło nad Notecią zbuduje z interesariuszami szeroką i konkurencyjną ofertę spędzania czasu wolnego na bazie nowych i zrewitalizowanych przestrzeni publicznych oraz infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i społeczno-kulturalnej.

Cele rozwojowe określone w dokumencie:

Cel 1: Wspieranie konkurencyjności lokalnej gospodarki oraz kształtowanie efektywnej polityki mieszkaniowej

Cel 2: Zapewnienie trwałych warunków rozwojowych w obszarze wysokiej jakości infrastruktury, usług publicznych oraz ochrony zasobów naturalnych

Cel 3: Kreowanie atrakcyjności Miasta i Gminy Nakło nad Notecią poprzez wysoką jakość oferty kulturalno-rozrywkowej oraz wysoką jakość przestrzeni publicznych jako elementu budowania społeczności ludzi zadowolonych z życia i zamieszkiwania swojej miejscowości

¹ Przyjęta Uchwałą nr XXXV/765/2021 Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią z dnia 27 maja 2021 w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Nakło nad Notecią 2020-2030+

Komplementarność z dokumentami na poziomie lokalnym

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025-2031 ze względu na silne powiązanie z aspektami społecznymi, jest komplementarny z założeniami celu 3, z naciskiem na kierunek działań dotyczący aktywizacji społeczności lokalnej, interwencję w obszarze społeczno-kulturowym, rewitalizacji i rozwiązywania problemów społecznych oraz celu 1 z uwzględnieniem kierunku działań związanych ze wzmocnieniem lokalnego systemu gospodarczego i poprawę jakości życia mieszkańców. Ponadto dokument wpisuje się w cel 2 ze względu na interwencję w obszarze poprawy jakości środowiska oraz rozwoju mieszkańców

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Nakło nad Notecią na lata 2017-2026²

Wizją rozwoju Gminy Nakło nad Notecią w sferze rozwiązywania problemów społecznych jest: „Gmina Nakło nad Notecią – gmina, zapewniająca zintegrowany system wsparcia społecznego, wspierająca osoby wykluczone społecznie i tworząca optymalne warunki do funkcjonowania mieszkańców”. Wypełnienie tak sformułowanej wizji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych:

1. Wspomaganie prawidłowego funkcjonowania rodzin ze szczególnym uwzględnieniem rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji
2. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy
3. Rozwijanie współpracy interdyscyplinarnej w kierunku profilaktyki przestępczości
4. Przeciwdziałanie i łagodzenie skutków bezrobocia
5. Pomoc osobom ubogim i rozwijanie działań na rzecz ograniczenia ubóstwa
6. Wspieranie osób uzależnionych
7. Wspieranie i pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością
8. Wspieranie osób niepełnosprawnych w integracji i funkcjonowaniu w środowisku społecznym i zawodowym
9. Zapewnienie pomocy i poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej

Gminny Program Rewitalizacji koncentruje się przede wszystkim na aspektach społecznych, a jego nadrzędnym celem jest podniesienie jakości życia mieszkańców. Dlatego też jest w pełni komplementarny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Zadania zaplanowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025-2031 uwzględniają ponadto założenia zawarte w **Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Nakło nad Notecią na lata 2024-2027 z perspektywą do 2032 roku³**.

² Przyjęta Uchwałą nr XXXIV/707/2017 Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią z dnia 27 kwietnia 2017 w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Nakło nad Notecią na lata 2017 - 2026

³ Przyjęty Uchwałą nr VIII/216/2024 Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią z dnia 19 grudnia 2024 w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Nakło nad Notecią na lata 2024-2027 z perspektywą do 2032 roku”.

3.2 Zgodność z prawem wodnym

Gmina Nakło nad Notecią leży w obszarze dorzecza Odry, w regionie wodnym Noteci. Podstawowym dokumentem planistycznym dotyczącym wód są Plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy (II aktualizacja) – w tym przypadku Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry. Dokument zawiera szczegółowe informacje na temat m.in. działań podstawowych i uzupełniających przypisanych do każdej jednolitej części wód powierzchniowych (JCWP).

Ważnym dokumentem dotyczącym gospodarowania wodami jest także Plan zarządzania ryzykiem powodziowym na obszarze dorzecza Odry. W granicach Gminy Nakło nad Notecią występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią wyznaczone w oparciu o mapy zagrożenia powodziowego⁴. Są to obszary zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Noteć.

Inny obowiązujący w kraju dokument dotyczący gospodarowania wodami to Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS), w którym zawarto podstawowe cele strategiczne takie jak:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy,
- zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy,
- edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy,
- formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Według poszczególnych typów klas zagrożenia suszą, sytuacja dla Gminy Nakło nad Notecią przedstawia się następująco:

- zagrożenie suszą hydrogeologiczną –klasa I - słabo zagrożone;
- zagrożenie suszą hydrologiczną – klasa II - umiarkowanie zagrożone;
- zagrożenie suszą rolniczą –klasa IV - ekstremalnie zagrożone;
- zagrożenie suszą atmosferyczną – klasa IV - ekstremalnie zagrożone.

Według łącznego zagrożenia suszą, tereny Gminy Nakło nad Notecią są zagrożone wystąpieniem suszy w stopniu silnym.

Na obszarze rewitalizacji gminy Nakło nad Notecią nie występują tereny zagrożenia powodziowego zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry.

⁴ https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpMZP

4. Synteza diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

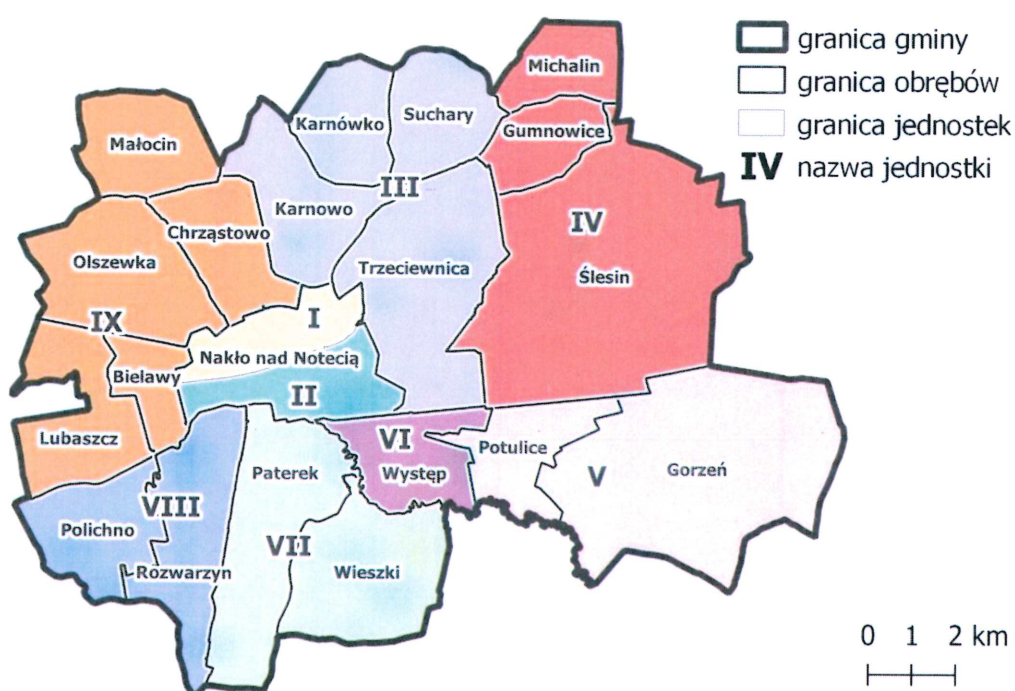
Niniejszy rozdział stanowi podsumowanie diagnozy delimitacyjnej przeprowadzonej na potrzeby opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025–2031. Na podstawie wyników diagnozy oraz **Uchwały nr IX/226/2025 Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią z dnia 30 stycznia 2025 r.** w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią oraz Uchwały nr XI/275/2025 Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią z dnia 27 marca 2025 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią, określono granice obszaru zdegradowanego.

Z wyznaczonego obszaru zdegradowanego wyselekcjonowano dwa podobszary, które tworzą obszar rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią.

4.1 Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Diagnoza została przeprowadzona w oparciu o podział gminy na jednostki porównawcze. Wyróżniono dziewięć takich jednostek, w tym dwie obejmujące obszar miejski (miasto Nakło nad Notecią) oraz siedem o charakterze wiejskim. Taki sposób podziału umożliwił skuteczną identyfikację sytuacji kryzysowych w konkretnych częściach gminy.

Grafika 1 Podział gminy na jednostki porównawcze

Źródło: opracowanie własne

Kolejnym etapem było dobranie odpowiednich zmiennych oraz przeprowadzenie analizy porównawczej pomiędzy wyodrębnionymi jednostkami. Umożliwiło to wskazanie obszaru cechującego się wysoką koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz współwystępowaniem niepożądanych zjawisk w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej.

Proces delimitacji został przeprowadzony etapowo i obejmował następujące kroki:

1. Podział obszaru miasta na jednostki porównawcze

W wyniku podziału obszaru gminy Nakło nad Notecią wyodrębniono 9 jednostek porównawczych.

2. Analiza zróżnicowania natężenia zjawisk kryzysowych na obszarze gminy

Wybrano kryteria (zmienne) delimitacji, a następnie przeprowadzono szczegółową analizę wskaźnikową dotyczącą problemów społecznych w wyodrębnionych jednostkach, opartą na badaniach ilościowych. Wykorzystano w tym celu dane pochodzące z Urzędu Miasta i Gminy Nakło nad Notecią, Powiatowego Urzędu Pracy w Nakle nad Notecią, Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nakle nad Notecią, Komendy Powiatowej Policji w Nakle nad Notecią, Bazy Danych Obiektów Topograficznych, Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, Bazy Azbestowej, Gminnej Ewidencji Zabytków oraz strony internetowej <https://powietrze.gios.gov.pl/>. Na tej podstawie zidentyfikowano obszary charakteryzujące się szczególnym nasileniem problemów społecznych. Opracowano również syntetyczny wskaźnik degradacji w tej sferze. Analizę przeprowadzono również dla problemów w sferach pozaspołecznych.

3. Wyodrębnienie obszaru zdegradowanego

Na podstawie przeprowadzonej analizy wyodrębniono obszar zdegradowany składający się z trzech podobszarów cechujących się najwyższym poziomem zdegradowania zarówno w wymiarze społecznym, jak i pozaspołecznym.

4. Wyodrębnienie obszaru rewitalizacji

Z obszaru zdegradowanego wyodrębniono teren o szczególnie nasilonych problemach społecznych, zgodnie z ustawowymi wskaźnikami dotyczącymi powierzchni (maksymalnie 20% obszaru gminy) oraz liczby ludności (nie więcej niż 30% mieszkańców). Obszar rewitalizacji objął dwa niepościadające ze sobą wspólne granic podobszary.

4.2 Dobór kryteriów delimitacji

Zgodnie z art. 4 Ustawy o Rewitalizacji z dnia 9 października 2018 roku (Dz. U. z 2024 r. poz. 278) w celu opracowania diagnoz służących [...] wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji [...] wójt, burmistrz lub prezydent miasta prowadzi analizy, w których wykorzystuje obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań.

Aby rzetelnie przeprowadzić analizę obszarów, niezbędne było dobranie odpowiednich zmiennych, które w wyraźny sposób je różnicują. Mając na uwadze miejsko-wiejski charakter gminy, opracowano zestaw 27 wskaźników, przyporządkowanych do pięciu sfer tematycznych: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.

4.3 Podsumowanie

Analiza wskaźnikowa przeprowadzona w obrębie wyodrębnionych jednostek porównawczych umożliwiła wskazanie obszaru zdegradowanego, charakteryzującego się szczególnym nasileniem negatywnych zjawisk o charakterze społecznym i pozaspołecznym. Zgodnie z przepisami ustawy o rewitalizacji, obszar rewitalizacji może zostać wyznaczony w sytuacji, gdy występują na nim negatywne zjawiska społeczne oraz co najmniej jedno zjawisko ze sfery gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej bądź technicznej.

Na potrzeby opracowania przedmiotowej diagnozy delimitacyjnej, dokonano selekcji wskaźników oraz przeprowadzono szczegółową analizę zjawisk społecznych i pozaspołecznych występujących w Gminie Nakło nad Notecią. Badanie oparto na mierzalnych zmiennych, które zostały zaprezentowane i scharakteryzowane w tabeli poniżej.

Zmienna	Opis zmiennej	Charakter zmiennej	Wartość bazowa dla gminy (2023)	Jednostki porównawcze w najtrudniejszej sytuacji
Sfera społeczna				
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określa różnicę między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w formie przeliczeniowej na 1000 mieszkańców.	stymulanta	-4,9	II, V
Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący różnicę między zameldowaniami a wymeldowaniami ludności z danego obszaru, w określonym czasie. Wskaźnik wyrażony w formie przeliczeniowej na 1000 mieszkańców obszaru.	stymulanta	-7,6	II, IV, VIII
Obciążenie demograficzne	Wskaźnik opisujący stosunek liczby osób będących w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) do liczby osób w wieku produkcyjnym.	destymulanta	72,5%	II, V
Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy dotyczący osób poszukujących pracy i zarejestrowanych jako bezrobotne. Zmienna prezentowana w formie średniej przeliczeniowej pokazującej liczbę osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców.	destymulanta	33,4	II, IX
Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej ogółem na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący popyt na usługi ośrodka pomocy społecznej na danym obszarze oraz obrazujący stan lokalnej społeczności w zakresie liczby klientów ośrodka pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.	destymulanta	57,7	II, V

Zmienna	Opis zmiennej	Charakter zmiennej	Wartość bazowa dla gminy (2023)	Jednostki porównawcze w najtrudniejszej sytuacji
Liczba udzielonych świadczeń ogółem na 1000 mieszkańców	Wskaźnik ilustrujący liczbę świadczeń, udzielonych przez instytucje pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców na konkretny obszar.	destymulanta	2847,1	II, V
Liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców	Wskaźnik prezentujący występowanie zjawiska przemocy. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej liczby osób będących ofiarami przemocy na 1000 mieszkańców.	destymulanta	5,6	II, IV
Liczba świadczeń (zasil-ków) z pomocy społecznej przyznawanych z powodu alkoholizmu na 1000 mieszkańców	Wskaźnik prezentujący skalę pomocy społecznej udzielanej osobom borykającym się z problemem uzależnienia. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej liczby świadczeń udzielanych z powodu alkoholizmu na 1000 mieszkańców.	destymulanta	103,5	IX
Liczba osób pobierających dodatki mieszkaniowe (podmiot decyzji) na 1000 mieszkańców	Wskaźnik prezentujący skalę pomocy społecznej udzielanej mieszkańcom, którzy nie są w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej liczby osób pobierających dodatki mieszkaniowe na 1000 mieszkańców.	destymulanta	16,8	II, V
Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców	Wskaźnik prezentujący skalę zapotrzebowania na pomoc społeczną udzielaną mieszkańcom z niepełnosprawnością. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej liczby osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców.	destymulanta	12,0	II, V
Ogólna liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących poważnych naruszeń prawa. Zmienna przedstawiana jako liczba zdarzeń zakwalifikowanych jako przestępstwo w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.	destymulanta	24,2	II, V
Liczba zdarzeń w ruchu drogowym na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący sytuację w zakresie naruszeń bezpieczeństwa i prawa drogowego odnoszącą się do liczby zarejestrowanych zdarzeń drogowych. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców.	destymulanta	12,9	I, II
Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący poziom aktywności społecznej mieszkańców poszczególnych obszarów gminy. Wskaźnik prezentowany w formie przeliczeniowej wyrażanej liczbą organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.	stymulanta	1,6	III, IV
Liczba uczestników zapisanych na zajęcia UTW na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący poziom uczestnictwa w życiu społecznym lokalnej w poszczególnych obszarach gminy. Wskaźnik prezentowany	stymulanta	12,8	IV, VIII

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią

Zmiana	Opis zmiennej	Charakter zmiennej	Wartość bazowa dla gminy (2023)	Jednostki porównawcze w najtrudniejszej sytuacji
Liczba osób zapisanych do biblioteki na 1000 mieszkańców	w formie przeliczeniowej liczby uczestników UTW na 1000 mieszkańców.			
Liczba osób zapisanych do biblioteki na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący poziom aktywności kulturalnej mieszkańców poszczególnych obszarów gminy. Wskaźnik prezentowany w formie przeliczeniowej liczby osób zapisanych do biblioteki na 1000 mieszkańców.	stymulanta	74,1	VI, VIII
Sfera gospodarcza				
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący poziom rozwoju przedsiębiorczości w poszczególnych obszarach, prezentowany w formie przeliczeniowej wyrażanej liczbą podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.	stymulanta	52,6	V, VII, IX
Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący tendencje związane z rozwojem przedsiębiorczości. Wyrażany przez różnicę liczby nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.	stymulanta	0,9	II
Sfera środowiskowa				
Masa wyrobów azbestowych/ mieszkańca [kg/mieszkańca]	Wskaźnik zagrożenia wyrobami azbestowymi wyliczony został w oparciu o dane zawarte w Programie usuwania wyrobów zawierających azbest dla gminy Nakło nad Notecią. Wartość wskaźnika wyrażona została w kg przypadających na 1 mieszkańca gminy.	destymulanta	156 921,0	III, IX
Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym	Wskaźnik opisujący jaki odsetek budynków w poszczególnych obszarach znajduje się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym. Zmienna wyrażana w wartościach procentowych.	destymulanta	10,3%	II, IV
Średnie roczne stężenie PM _{2.5}	Wskaźnik obliczony na podstawie mapy rozkładu przestrzennego średniego rocznego stężenia PM _{2.5} [µg/m ³]. Mapa wykonana została w oparciu o modelowanie matematyczne przygotowane przez Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy oraz metodę obiektywnego szacowania.	destymulanta	10,5	I, II

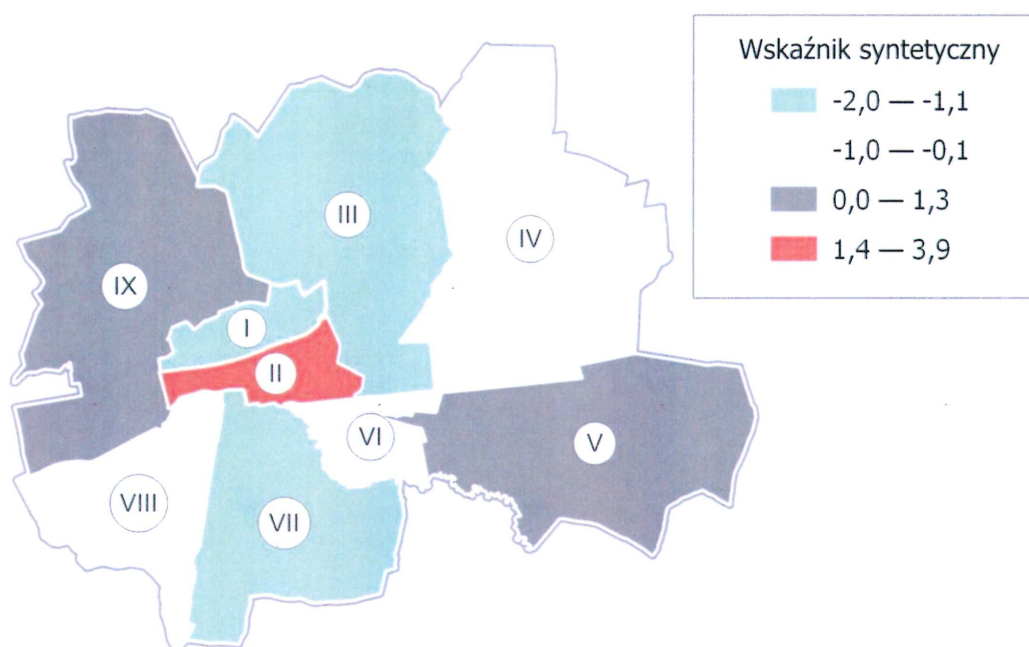
Zmienna	Opis zmiennej	Charakter zmiennej	Wartość bazowa dla gminy (2023)	Jednostki porównawcze w najtrudniejszej sytuacji
Sfera przestrzenno-funkcjonalna				
Dostępność punktów usług publicznych	Wskaźnik określa poziom dostępności instytucji publicznych. Poddano go ocenie na podstawie liczby aptek, bibliotek, banków, urzędów pocztowych, urzędów, instytucji kultury, świetlic na 1000 mieszkańców (w znaczeniu organizacyjnym).	stymulanta	4,3	I, V, VI
Stosunek terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem	Wskaźnik prezentujący dostęp do przestrzeni rekreacyjnych w poszczególnych obszarach. Wskaźnik dotyczy liczby terenów rekreacyjnych w odniesieniu do powierzchni obszaru.	stymulanta	0,22	V, VII
Dostępność komunikacyjna	Wskaźnik pokazuje dostępność przystanków w poszczególnych obszarach. Wyrażony jest on jako udział liczby przystanków zlokalizowanych na danym obszarze w ogólnej liczbie przystanków komunikacyjnych w gminie.	stymulanta	11,1%	VI
Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem	Wskaźnik obrazuje udział terenów z nawierzchnią ziemną, zapewniającą naturalną wegetację. Wskaźnik zaprezentowany w formie udziału (odsetka) w stosunku do ogólnej powierzchni jednostki.	stymulanta	97,2%	I, II, VII
Sfera techniczna				
Liczba zabytków i pomników przyrody na km ²	Wskaźnik określający liczbę zabytków i pomników przyrody występujących na terenie jednostki porównawczej w przeliczeniu na kilometr kwadratowy.	destymulanta	2,3	II
Liczba źródeł ciepła na paliwo stałe w stosunku do liczby punktów ewidencyjnych	Wskaźnik liczby źródeł ciepła na paliwo stałe w stosunku do liczby punktów ewidencyjnych.	destymulanta	1,29	II, IX
Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	Wskaźnik odnoszący się do dostosowania budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Wskaźnik wyrażony jako wartość procentowa w ogóle budynków użyteczności publicznej na danym obszarze.	destymulanta	40,9%	III, VIII

Procedura wyznaczania obszaru zdegradowanego gminy Nakło nad Notecią obejmowała następujące elementy:

1. Wybór obszarów charakteryzujących się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych.

Stopień koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej przedstawia poniższa mapa.

Grafika 2 Syntetyczny wskaźnik degradacji w sferze społecznej.

Źródło: opracowanie własne

2. Zestawienie obszarów zidentyfikowanych jako kryzysowe z punktu widzenia sfery społecznej z wynikami analizy sfery pozaspołecznej, efektem czego jest ustalenie jednostek, w których występują zarówno negatywne zjawiska społeczne, jak i te o charakterze gospodarczym, przestrzenno-funkcyjnym, technicznym i środowiskowym.

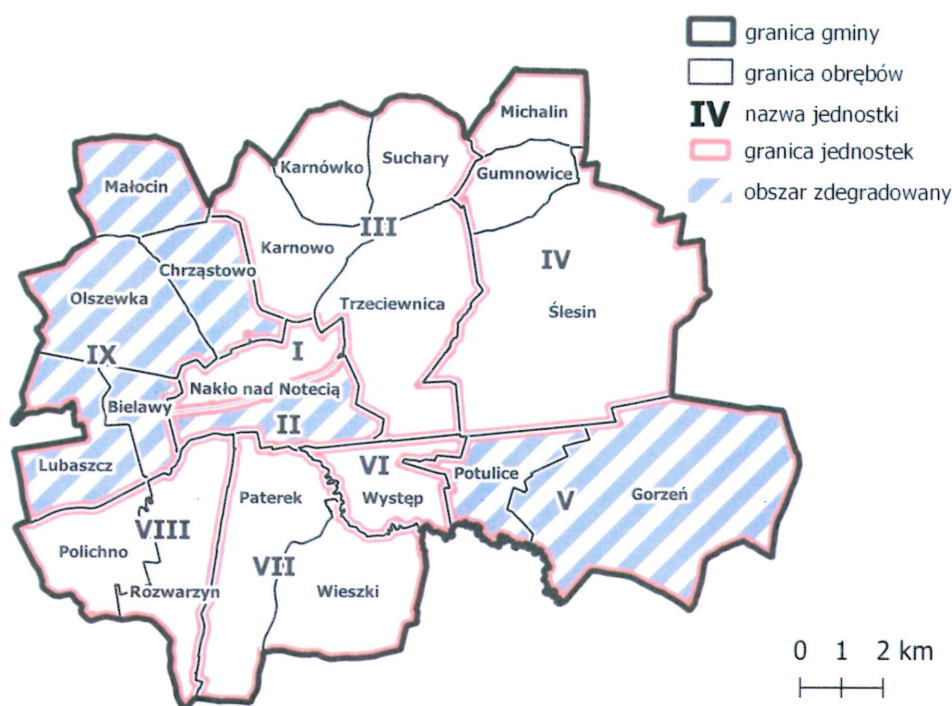
Z uwagi na natężenie negatywnych zjawisk o charakterze społecznym, a także występującej niekorzystnej sytuacji w pozostałych sferach, za obszar zdegradowany uznano następujące jednostki:

- ➔ jednostka porównawcza II
- ➔ jednostka porównawcza V
- ➔ jednostka porównawcza IX

3. Wyznaczenie granic obszaru zdegradowanego.

Poniższa mapa przedstawia obszar zidentyfikowany jako zdegradowany na terenie Gminy Nakło nad Notecią

Grafika 3 Obszar zdegradowany

Źródło: opracowanie własne

W wyniku przeprowadzonej analizy zmiennych w gminie Nakło nad Notecią, stwierdzono wysokie natężenie zjawisk kryzysowych zarówno w sferze społecznej, jak i pozaspołecznej w 3 jednostkach porównawczych, które zostały wskazane jako obszar zdegradowany.

Zgodnie z zapisami art. 10 pkt 1 ustawy o rewitalizacji **obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji. Dodatkowo, zgodnie z art. 10 pkt. 2 Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.**

Czynnikiem mającym decydujący wpływ na wyznaczony kształt obszaru rewitalizacji miała silna koncentracja negatywnych zjawisk oraz istotne znaczenie danego obszaru dla rozwoju lokalnego. Uwzględnieniu również podlegał aktualny stan zagospodarowania terenu, który może mieć znaczenie przy planowaniu i wdrażaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

W gminie Nakło nad Notecią obszar rewitalizacji wyodrębniono w granicach dwóch jednostek porównawczych wchodzących w obszar zdegradowany:

- Jednostka porównawcza II,
- Jednostka porównawcza V,

Obszar rewitalizacji został wyznaczony w podziale na dwa podobszary nie posiadające ze sobą wspólnych granic: na terenie miasta Nakło nad Notecią oraz miejscowości Potulice.

Łączna powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi 108 ha, co stanowi 0,6% powierzchni całej gminy. Zamieszkuje go 6 299 osób, co odpowiada 21,6% ogółu mieszkańców. Zgodnie z wynikami diagnozy delimitacyjnej, na wskazanym obszarze występuje duże natężenie problemów społecznych, związanych m.in. z wysokim obciążeniem demograficznym, znacznym udziałem mieszkańców korzystających z pomocy społecznej, wysokim odsetkiem osób o szczególnych potrzebach oraz problemami z bezpieczeństwem publicznym. Negatywne zjawiska na wyznaczonym obszarze zdiagnozowano również w sferach gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Na kształt wyznaczonego obszaru rewitalizacji wpływ miało również jego znaczenie dla lokalnego rozwoju. Pod uwagę brano także aktualny stan zagospodarowania przestrzennego, który może istotnie determinować możliwości realizacji planowanych działań rewitalizacyjnych.

Poniżej przedstawiono dane świadczące o spełnieniu przez obszar rewitalizacji wymaganych kryteriów ustawowych w zakresie powierzchni i liczby mieszkańców.

Tabela 1 Obszar rewitalizacji – liczba ludności i powierzchnia.

	Liczba ludności	% ludności	Powierzchnia [ha]	% powierzchni
OR II – Nakło nad Notecią	5 161	17,7%	53	0,3%
OR V - Potulice	1 138	3,9%	55	0,3%
Obszar rewitalizacji	6 299	21,6%	108	0,6%
Gmina	29 127	100%	18694	100,0%

Źródło: opracowanie własne

Podobszar rewitalizacji II obejmuje swoim zasięgiem funkcjonalne centrum miasta Nakło nad Notecią, wraz z rynkiem, usługami publicznymi oraz punktami handlu i usług. Odgrywa bardzo ważną rolę dla funkcjonowania całej gminy jak i powiatu, zarówno pod kątem administracyjnym, jak i handlowo-usługowym oraz rynku pracy. Ponadto charakteryzuje się wysokim potencjałem dla lokalizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Podobszar rewitalizacji obejmuje: zabudowę mieszkaniową, punkty użyteczności publicznej, usługowej oraz administracyjnej.

Podobszar rewitalizacji V obejmuje swoim zasięgiem teren Potulic. Podobszar rewitalizacji obejmuje tereny zabudowy mieszkaniowej jedno- i wielorodzinnej, punkty usług, handlu i usług publicznych. W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło nad Notecią obszar ten cechuje się największym potencjałem rozwoju w oparciu o już uchwalone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

Jednym z obligatoryjnych elementów Gminnego Programu Rewitalizacji (zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy o rewitalizacji) jest szczegółowa diagnoza wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Stanowi ona uszczegółowienie diagnozy delimitacyjnej, pozwalając na dogłębne poznanie uwarunkowań społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych, które wpływają na charakter danego terenu. Rozpoznanie i ocena zarówno negatywnych zjawisk, jak i lokalnych potencjałów stanowi fundament do zaprojektowania właściwych narzędzi oraz metod interwencji.

Analiza pogłębiona opracowana w niniejszym rozdziale uwzględnia:

- identyfikację negatywnych zjawisk w sferze społecznej, gospodarczej i środowiskowej, a także w wymiarze przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym;
- charakterystykę obszaru rewitalizacji w kontekście występowania kumulacji problemów oraz istotnych potrzeb społecznych i inwestycyjnych;
- analizę zasobów/potencjałów dostępnych w obszarze rewitalizacji, które mogą stanowić realne wsparcie w procesie wyprowadzania go ze stanu kryzysowego.

Szczegółowa diagnoza obszaru obejmująca wskazane powyżej elementy pozwoli na zaplanowanie odpowiednich rozwiązań, których odzwierciedleniem będą cele i kierunki działań rewitalizacyjnych i w konsekwencji odpowiednio dobrane przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Obszar rewitalizacji został wyznaczony Uchwałą nr XI/275/2025 Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią z dnia 27 marca 2025 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią (ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego poz. 1669 z dnia 02.04.2025 r.).

Obszar rewitalizacji

Obszar rewitalizacji w Gminie Nakło nad Notecią składa się z dwóch odrębnych, nieposiadających wspólnych granic podobszarów: podobszaru Nakło nad Notecią oraz podobszaru Potulice. Umożliwia to skoncentrowanie działań tam, gdzie występuje najwyższe nasilenie problemów społecznych i infrastrukturalnych.

Tabela 2 Obszar rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią - powierzchnia i ludność.

Obszar	Powierzchnia [ha]	Udział powierzchni [%]	Ludność [os.]	Udział ludności [%]
Gmina	18 694	100%	29 127	100%
Obszar rewitalizacji	108	0,6%	6 299	21,6%
Podobszar Nakło	53	0,3%	5 161	17,7%
Podobszar Potulice	55	0,3%	1 138	3,9%

Źródło: opracowanie własne.

Podobszar Nakło wyznaczono w samym centrum miasta, które pełni rolę administracyjnego, handlowo-usługowego i kulturalnego rdzenia gminy. Granice podobszaru obejmują historyczny rynek, główne ciągi ulic z punktami usług publicznych (Urząd Miejski, Ośrodek Kultury, posterunek Policji) oraz zaplecze handlowe i usługowe. To miejsce o strategicznym znaczeniu dla funkcjonowania całego powiatu – tutaj skupiają się kluczowe procesy decyzyjne, potoki komunikacyjne i rynek pracy. Jednocześnie obszar ten cechuje się wysoką koncentracją zjawisk kryzysowych: silnym natężeniem bezrobocia, ubóstwa i ujemnym saldem migracji, a także wyzwaniem w sferze technicznej (zagospodarowanie zabudowy mieszkaniowej wymagającej modernizacji) i przestrzenno-funkcjonalnej (przeciążenie istniejącej infrastruktury).

Podobszar Potulice wyznaczono w granicach sołectwa Potulice, na południowo-wschodnim skraju gminy, w otoczeniu terenów rolniczych i leśnych. Zakres podobszaru obejmuje korpus zabudowy mieszkalnej – zarówno jednorodzinnej, jak i wielorodzinnej – oraz punkty usług, handlu i użyteczności publicznej, w tym lokalną infrastrukturę edukacyjną i kulturalną.

Poniżej przedstawiono szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji gminy Nakło nad Notecią, przeprowadzoną w podziale na wskazane podobszary.

5.1. Rys historyczny

Podobszar Nakło nad Notecią (śródmieście)

Nakło nad Notecią, położone na pograniczu Wielkopolski i Pomorza, ma korzenie sięgające połowy X wieku, kiedy to istniała tu osada pomorska. Miasto po raz pierwszy wzmiankowano w dokumentach z XI wieku (pod różnymi nazwami m.in. Castrum Nakel - 1091, de Nakel, oppido Nakyl, Nakyl opp., pp. Nakło – 1653, niem. Nakel, Naklo m.). W latach 1109–1113 zostało zdobyte przez księcia Bolesława III Krzywoustego i włączone do Wielkopolski. W 1299 roku, na mocy przywileju księcia, późniejszego króla Władysława Łokietka, Nakło otrzymało prawa miejskie na prawie magdeburskim. W średniowieczu miasto było ważnym ośrodkiem administracyjnym i handlowym, posiadającym własny sąd grodzki i komorę celną.

W wyniku I rozbioru Polski w 1772 roku Nakło zostało anektowane przez Prusy i przemianowane na Nakel. W 1774 roku ukończono budowę Kanału Bydgoskiego łączącego zlewnie Wisły i Odry, co znacząco wpłynęło na rozwój gospodarczy miasta. W 1851 roku Nakło uzyskało połączenie kolejowe w ramach Pruskiej Kolei Wschodniej, co przyczyniło się do dalszej industrializacji. W mieście powstały liczne zakłady przemysłowe, w tym cukrownia, browar i zakłady metalowe.

Po odzyskaniu niepodległości przez Polskę w 1918 roku, Nakło nie znalazło się w granicach Polski. W styczniu 1919 roku miasto zostało na krótko opanowane przez powstańców wielkopolskich, jednak na mocy porozumień polskie oddziały wycofały się z miasta i Krajny. Nakło odzyskało niepodległość dopiero w styczniu 1920 r.

W wrześniu 1939 roku Nakło zostało zajęte przez wojska niemieckie. W październiku i listopadzie 1939 roku członkowie organizacji Selbstschutz Westpreussen⁵ przeprowadzili masowe zatrzymania Polaków. W pobliskim Paterku zamordowali minimum 205 mieszkańców dawnego powiatu wyrzyskiego. Zbrodni dokonali także w Nakle, Polichnie i Gorzeniu. W styczniu 1946 r. wojska niemieckie zostały wyparte przez Armię Czerwoną.

Po wojnie Nakło stało się ważnym ośrodkiem przemysłowym i kulturalnym. W 1990 roku przeprowadzono pierwsze po wojnie demokratyczne wybory samorządowe, a w 1999 roku miasto stało się stolicą odtworzonego powiatu nakielskiego. Obecnie Nakło nad Notecią jest miastem o bogatej historii, z licznymi zabytkami i rozwiniętą infrastrukturą, stanowiącym ważny punkt na mapie regionu.⁶

Podobszar Potulice

Potulice, położone około 7 km na południowy wschód od Nakła nad Notecią, po raz pierwszy wzmiankowano w 1391 roku jako „Potulicz”. Wieś w XVI w. była w rękach rodu Potulickich herbu Grzymała. W połowie XIX wieku hrabia Kazimierz Wojciech Potulicki zbudował w Potulicach neogotycki pałac oraz założył rozległy park krajobrazowy. W 1925 r. ostatnia z rodu Aniela hr. Potulicka utworzyła Fundację Potulicką przekazała majątek na rzecz Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Hrabina zmarła w 1932 r.

W 1939 roku Potulice zostały zajęte przez Niemców. W pałacu początkowo ulokowano szkołę dla kadry podoficerskiej SS. W listopadzie 1940 r. Niemcy utworzyli obóz przesiedleńczy, który w następnych latach pełnił także rolę obozu pracy, karnego, germanizacji dzieci ze Wschodu. W czasie jego funkcjonowania zmarło min. 1398 osób.

⁵ Niemiecka organizacja paramilitarna złożona z osób narodowości niemieckiej, do Selbstschutzu wstępowali etniczni Niemcy zamieszkujący dotychczas tereny polskie.

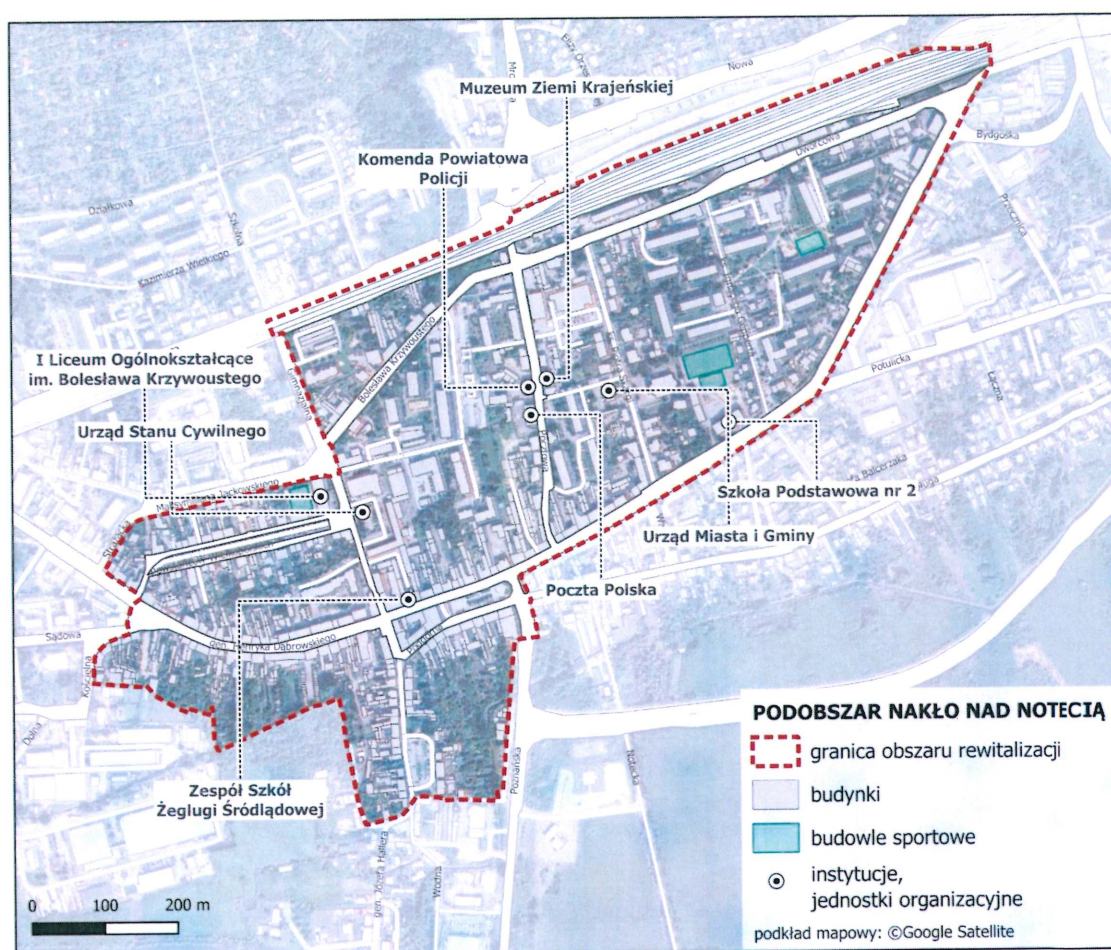
⁶ Na podstawie: <https://www.naklo.pl/strona/281-historia-miasta>; <https://muzeum.naklo.pl/strona/1099-historia-nakla-nad-notecia>

Po wyzwoleniu w 1945 roku, na terenie byłego obozu Niemcy utworzyli Centralny Obóz Pracy, w którym internowano zarówno Niemców, jak i Polaków. Obóz funkcjonował do 1950 roku, a w jego wyniku zmarło około 3500 osób. Obecnie w Potulicach znajduje się zakład karny oraz miejsca pamięci upamiętniające ofiary obu obozów.

5.2. Charakterystyka Podobszaru Nakło

Podobszar Nakło objął powierzchnię 53 ha (~0,3% powierzchni całej gminy) zamieszkaną przez 5 161 osób (17,7% ludności gminy).

Grafika 2 Obiekty użyteczności publicznej w podobszarze Nakło

Źródło: opracowanie własne.

Granica północna podobszaru przebiega wzdłuż linii kolejowej, która pełni rolę wyraźnej bariery, oddzielającej centrum miasta od terenów przemysłowych i peryferyjnych. Granica wschodnia prowadzona jest wzdłuż ulicy Bydgoskiej, obejmuje wschodnią pierzeję Rynku oraz fragment ulicy Poznańskiej. Granica południowa przecina ulicę Poznańską i rzekę Śleskę, kierując się wzdłuż terenu zadrzewionego

w kierunku ulicy Hallera. Dalej podąża jej przebiegiem, wyznaczając granicę pomiędzy zwartą zabudową śródmiejską a obszarami o rozproszonym charakterze. Na tym odcinku granica oddziela zurbanizowaną tkankę miejską od enklaw zadrzewionych. Następnie granica południowa przebiega wzdłuż zabudowy mieszkaniowej, aż do cieku wodnego – prawego dopływu Noteci „Kolczatka”, który stanowi naturalne rozgraniczenie przestrzeni. Granica zachodnia rozpoczyna się przy ulicy Kościelnej, dalej biegnie ulicą Sądową i przez plac Marii Konopnickiej do ulicy Dąbrowskiego. Stamtąd zakręca na południe w stronę ulicy Strażackiej, po czym kontynuuje wzdłuż ulicy Jackowskiego, następnie ulicą Gimnazjalną do alei Mickiewicza, którą podąża w kierunku północnym. Granica kończy się ponownie na styku z linią kolejową, zamykając podobszar.

Podobszar rewitalizacji obejmuje śródmiejską, historyczną część miasta Nakło nad Notecią – obszar o kluczowym znaczeniu funkcjonalnym i symbolicznym. Przebieg granicy został wytyczony z uwzględnieniem układu urbanistycznego, fizycznych barier przestrzennych oraz lokalizacji problemów o charakterze społecznym, gospodarczym i przestrzenno-funkcjonalnym. Obszar objęty granicami podobszaru stanowi zwartą strukturę urbanistyczną o typowo miejskim charakterze – z dominacją zabudowy kamienicznej i wielorodzinnej, wykształconym układem kwartałów i historyczną kompozycją przestrzeni.

5.2.1. Sfera społeczna

Zidentyfikowany w podobszarze Nakło kryzys w sferze społecznej stanowi główną przesłankę objęcia go działaniami rewitalizacyjnymi. Analiza wskaźników demograficznych dla podobszaru rewitalizacji Nakło w zestawieniu z wartościami referencyjnymi dla całej gminy wskazuje na występowanie niekorzystnych trendów, które generują ryzyka dla rozwoju społecznego i gospodarczego tego obszaru.

Wskaźnik przyrostu naturalnego na poziomie -16,08% w podobszarze jest ponad trzykrotnie niższy niż średnia dla całej gminy (-4,88%), co oznacza silną przewagę liczby zgonów nad urodzeniami. Głęboki deficyt naturalny stanowi o pogłębiającym się procesie depopulacji, który w długim horyzoncie może skutkować osłabieniem lokalnego rynku pracy, a także spadkiem zapotrzebowania na część usług publicznych (np. edukacyjnych), przy jednoczesnym wzroście obciążenia systemu opieki zdrowotnej i społecznej.

Negatywny trend pogłębia również saldo migracji, które w podobszarze osiągnęło wartość -20,73 na 1000 mieszkańców, czyli niemal trzykrotność wskaźnika dla całej gminy (-7,5). Tak znaczący odpływ migracyjny świadczy o niskiej atrakcyjności osiedleńczej tego terenu oraz o wyzwaniach związanych z brakiem perspektyw rozwojowych dla mieszkańców, w tym młodych osób w wieku produkcyjnym, które stanowią zasób dla budowania lokalnej konkurencyjności.

Tabela 3 Dane demograficzne dla podobszaru Nakło.

	Podobszar rewitalizacji Nakło	Wartość dla całej gminy
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	-16,08	-4,88
Saldo migracji na 1000 mieszkańców	-20,73	-7,5
Obciążenie demograficzne	63,9%	72,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Nakło nad Notecią

Analiza danych dotyczących rynku pracy w podobszarze rewitalizacji Nakło pokazuje, że obszar ten mierzy się z pogłębianymi zjawiskami kryzysowymi, które stanowią istotne wyzwanie.

Wskaźnik liczby osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniósł w podobszarze 57,35, co oznacza, że jest on o ponad 20 punktów wyższy niż średnia dla całej gminy (35,46). Jest to jeden z kluczowych sygnałów świadczących o ograniczonej chłonności lokalnego rynku pracy oraz niewystarczających możliwościach aktywizacji zawodowej mieszkańców tego terenu.

Niepokojącym zjawiskiem jest liczba osób długotrwale bezrobotnych, która w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wynosi 30,81, przewyższając wartość referencyjną dla gminy (24,23). Oznacza to, że ponad połowa osób pozostających bez zatrudnienia na tym obszarze boryka się z trwałym wykluczeniem z rynku pracy, co generuje ryzyko narastania ubóstwa, wykluczenia społecznego, czy osłabienia więzi społecznych.

Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym wynosi 9,4% w podobszarze, podczas gdy średnia gminna to 5,9%. Wysoka stopa bezrobocia osłabia nie tylko lokalny rynek pracy, ale także bazę podatkową i potencjał konsumpcyjny mieszkańców. To z kolei przekłada się na ograniczone możliwości rozwoju sektora usług i handlu, co w długim okresie może prowadzić do marginalizacji obszaru zarówno w wymiarze społecznym, jak i gospodarczym.

Zidentyfikowane zjawiska w sferze zatrudnienia bezpośrednio wpływają na pogorszenie jakości życia mieszkańców, a także zwiększenie zapotrzebowania na pomoc społeczną i tym samym na ryzyko wykluczenia społecznego.

Tabela 4 Wskaźniki bezrobocia w podobszarze Nakło.

	Podobszar rewitalizacji Nakło	Wartość dla całej gminy
Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	57,35	35,46
Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców	30,81	24,23
Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	9,4%	5,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Nakło nad Notecią

Na podobszarze zdiagnozowano wyraźnie pogłębione zjawiska kryzysowe w zakresie realnych problemów społecznych, czego potwierdzeniem są wartości wskaźników obrazujących skalę korzystania z pomocy społecznej, występowanie problemów uzależnień, przemocy oraz inne przejawy marginalizacji społecznej.

Wskaźnik liczby klientów ośrodków pomocy społecznej korzystających ze świadczeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniósł w podobszarze aż 80,22, przy średniej gminnej wynoszącej 36,91, co oznacza ponad dwukrotnie wyższy poziom korzystania z usług OPS. Podobna tendencja występuje w przypadku korzystania z zasiłków stałych – 6,8 klientów na 1000 mieszkańców w podobszarze wobec 3,6 w całej gminie.

Skalę i intensywność zapotrzebowania na pomoc społeczną unaocznia także liczba udzielonych świadczeń ogółem, która w przeliczeniu na 1000 mieszkańców osiągnęła wartość 6629,9 – ponad dwukrotnie więcej niż średnia dla gminy (2847,12). Również wskaźnik udzielonych zasiłków stałych (69,75 w podobszarze i 36,63 w gminie) potwierdza utrwalony charakter potrzeb socjalnych mieszkańców.

Zjawiska te przekładają się bezpośrednio na występowanie kolejnych problemów społecznych. W podobszarze Nakło liczba osób korzystających ze świadczeń z tytułu ubóstwa wynosi 38,36 na 1000 mieszkańców (21,73 w gminie), natomiast liczba dzieci objętych pomocą w postaci dożywiania w szkołach osiągnęła 31,78 na 1000 mieszkańców, co ponad dwukrotnie przewyższa wartość referencyjną (14,39).

Wskaźnik liczby osób pobierających świadczenia powodu uzależnienia od alkoholu wynosi 1,36 na 1000 mieszkańców, co również przekracza średnią gminną (1,13). Z kolei liczba świadczeń przyznanych z powodu alkoholizmu wynosi 175,6 – także znacząco powyżej średniej gminnej (108,8). Zjawiska te współwystępują często z przemocą – wskaźnik liczby ofiar przemocy wynosi w podobszarze aż 9,49 na 1000 mieszkańców (dla gminy 5,56), co jest sygnałem alarmowym i wskazuje na konieczność podjęcia systemowych działań interwencyjnych i profilaktycznych.

Wskaźnik przypadków bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w podobszarze wynosi 10,3 na 1000 mieszkańców (wobec 4,98 w gminie), co dodatkowo wskazuje na ryzyko wykluczenia społecznego dotyczące całe rodziny. Jednocześnie liczba osób pobierających dodatki mieszkaniowe to 54,3 na 1000 mieszkańców (przy gminnym wskaźniku 16,75), co potwierdza materialne trudności gospodarstw domowych i niską zdolność do samodzielnego zabezpieczenia potrzeb mieszkaniowych.

Znaczącym zjawiskiem jest również skala korzystania z pomocy z tytułu niepełnosprawności – 24,4 osób na 1000 mieszkańców podobszaru, wobec 12,02 w całej gminie. Z tym współgra również liczba świadczeń związanych z niepełnosprawnością – 3467,2 na 1000 mieszkańców (przy średniej gminnej wynoszącej 1643,25).

Tabela 5 Intensywność korzystania i zapotrzebowanie na pomoc społeczną w podobszarze Nakło.

	Podobszar rewitalizacji Nakło	Wartość dla całej gminy
Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej korzystających ze świadczeń ogółem na 1000 mieszkańców	80,22	36,91
– Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej korzystających z zasiłków stałych na 1000 mieszkańców	6,8	3,57
Liczba udzielonych świadczeń ogółem na 1000 mieszkańców	6629,9	2847,12
– liczba udzielonych zasiłków stałych na 1000 mieszkańców	69,75	36,63
Liczba dzieci w szkołach otrzymujących pomoc w postaci dożywiania na 1000 mieszkańców	31,78	14,39
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców	38,36	21,73
Liczba świadczeń (zasiłków) z pomocy społecznej przyznawanych z powodu alkoholizmu na 1000 mieszkańców	175,55	108,8
Osoby uzależnione od alkoholu na 1000 mieszkańców	1,36	1,13
Liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców	9,49	5,56
Przypadki bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych na 1000 mieszkańców	10,27	4,98
Liczba osób pobierających dodatki mieszkaniowe na 1000 mieszkańców	54,25	16,75
Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców	24,41	12,02
Liczba udzielonych świadczeń ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców	3467,2	1643,25

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Nakło nad Notecią i Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nakle nad Notecią.

W podobszarze zidentyfikowano również istotne problemy w zakresie bezpieczeństwa publicznego, które mogą wpływać negatywnie na subiektywne poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, w szczególności związane z zachowaniami przestępczymi i bezpieczeństwem drogowym.

Wskaźnik ogólnej liczby przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wynosi 43,21, co oznacza wartość znacząco wyższą od średniej gminnej (24,20). Wysoki poziom przestępczości może być wynikiem koncentracji problemów społecznych, takich jak ubóstwo, uzależnienia, przemoc domowa. Może on także współwystępować z degradacją przestrzeni wspólnych, co sprzyja poczuciu opuszczenia i społecznej obojętności. Również wskaźnik liczby zdarzeń drogowych w podobszarze kształtuje się na podwyższonym poziomie – 18,02 na 1000 mieszkańców, wobec 12,87 w skali całej gminy. Wysokie natężenie zdarzeń kryminalnych i drogowych może wpływać negatywnie na odbiór przestrzeni miejskiej, zwłaszcza przez osoby starsze, rodziny z dziećmi oraz młodzież. Brak poczucia bezpieczeństwa bywa czynnikiem zniechęcającym do korzystania z przestrzeni publicznych i uczestniczenia w życiu wspólnotowym, co w konsekwencji przyczynia się do osłabienia spójności społecznej.

Tabela 6 Liczba przestępstw

	Podobszar rewitalizacji Nakło	Wartość dla całej gminy
Ogólna liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	43,21	24,20
Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	18,02	12,87

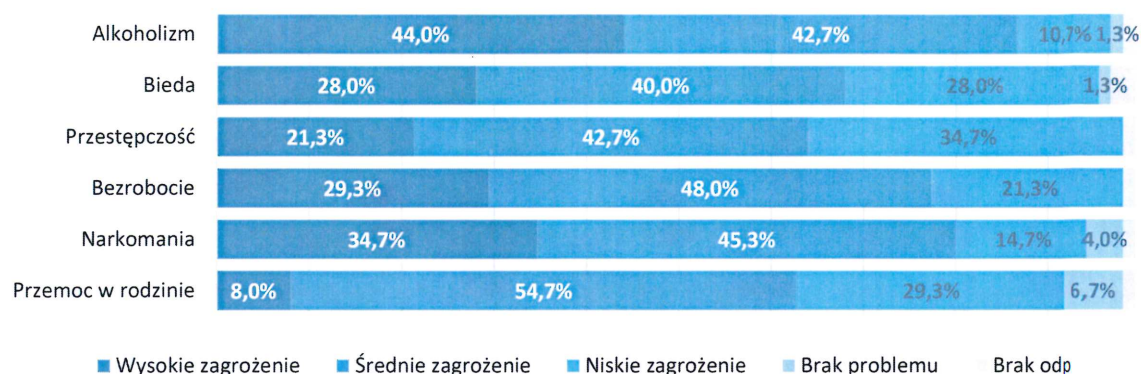
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP w Nakle nad Notecią.

Wyniki badania ankietowego potwierdzają opisane wyżej dane statystyczne dotyczące skali zjawisk problemowych. Odpowiedzi respondentów wskazują na obecność problemów takich jak alkoholizm, bezrobocie, przemoc domowa czy narkomania.

Najczęściej wskazywanym przez osoby biorące udział w badaniu zagrożeniem społecznym był alkoholizm – jako wysoki lub średni poziom zagrożenia wskazało go łącznie 86,7% respondentów (44,0% – wysokie zagrożenie, 42,7% – średnie). Problem ten ściśle koresponduje z danymi OPS dotyczącymi rodzin, którym przyznawane są świadczenia społeczne z tego tytułu. Kolejnym istotnym problemem według mieszkańców jest bezrobocie – za zagrożenie wysokie lub średnie uznało je łącznie 77,3% respondentów, przy czym 29,3% wskazało, że jest to zagrożenie wysokie. Ocena ta znajduje odzwierciedlenie w danych statystycznych, w tym w wysokiej liczbie osób długotrwale bezrobotnych i stopie bezrobocia. Mieszkańcy dostrzegają także wysokie ryzyko występowania problemu narkomani – za zagrożenie średnie (45,3%) lub wysokie (34,7%) uznało ją łącznie 80% mieszkańców. Subiektywna percepcja tego problemu może być związana z obecnością osób z problemami uzależnień w przestrzeni publicznej, co wpływa na poczucie bezpieczeństwa lokalnej społeczności.

Przestępczość została oceniona przeważnie jako zagrożenie wysokie (21,3%) lub średnie (42,7%). Jest to zbieżne z wysokim wskaźnikiem liczby przestępstw na 1000 mieszkańców, który istotnie przewyższa średnią gminną. Przemoc w rodzinie została oceniona jako zagrożenie średnie przez 54,7% respondentów.

Wykres 1 Jakie problemy Pani/Pana zdaniem występują na terenie podobszaru rewitalizacji?

Źródło: badanie ankietowe [n = 75]

Analiza wskaźników obrazujących kapitał społeczny i poziom aktywności obywatelskiej mieszkańców podobszaru rewitalizacji Nakło wskazuje na szereg pozytywnych tendencji, które stanowią istotny potencjał do wykorzystania w procesie rewitalizacji.

Wskaźnik liczby organizacji pozarządowych przypadających na 1000 mieszkańców wynosi w podobszarze 2,13, co oznacza wyraźnie wyższy poziom niż średnia dla całej gminy (1,61). Na analizowanym terenie działa 11 organizacji pozarządowych, są to m.in. *OIKOS – Stowarzyszenie Ekologiczne Ziemi Nakielskiej*, *Towarzystwo Przyjaciół Nakła*, *Stowarzyszenie Razem Raźniej*, *Fundacja w Kuźni*, czy *Stowarzyszenie Patriotyczno-Historyczne 1939* oraz organizacje sportowe. Są to podmioty aktywnie zaangażowane w życie społeczne, edukacyjne, sportowe, kulturowe oraz obywatelskie miasta i jego mieszkańców. Dodatkowo, w bezpośrednim sąsiedztwie podobszaru funkcjonuje szereg innych organizacji pozarządowych, które nie mają siedziby w obszarze rewitalizacji, lecz realnie oddziałują na jego społeczność (m.in. Związek Harcerstwa Polskiego, Fundacja Wspierania Edukacji im. Ks. Stanisława Staszica, Nakielskie Towarzystwo Sportowe TRÓJKA). Obecność i aktywność tych podmiotów potwierdza istnienie silnych zasobów społecznych i organizacyjnych, które mogą stanowić fundament dla działań integracyjnych, edukacyjnych oraz wspierających partycypację mieszkańców.

Równie pozytywnym zjawiskiem jest liczba uczestników zapisanych na zajęcia Uniwersytetu Trzeciego Wieku – 24,22 osób na 1000 mieszkańców, wobec 12,81 w gminie. Pokazuje to wysoki poziom aktywności edukacyjno-społecznej wśród seniorów, którzy w kontekście starzejącego się społeczeństwa stanowią grupę o szczególnym znaczeniu z punktu widzenia rewitalizacji społecznej. Wysoka frekwencja w zajęciach UTW świadczy także o skutecznym zakorzenieniu tego typu inicjatyw w strukturze lokalnej oraz otwartości części mieszkańców na działania aktywizujące.

Kolejnym pozytywnym wskaźnikiem jest liczba osób zapisanych do biblioteki – 102,11 na 1000 mieszkańców w podobszarze rewitalizacji wobec 74,06 w skali gminy. Wysokie zainteresowanie korzystaniem z zasobów instytucji kultury świadczy o relatywnie wysokim poziomie uczestnictwa w życiu kulturalnym i edukacyjnym.

Nieco poniżej średniej gminnej kształtuje się natomiast wskaźnik liczby osób zapisanych do klubów sportowych – 7,17 na 1000 mieszkańców, przy średniej gminnej 8,10.

Tabela 7 Wskaźniki aktywności społecznej w podobszarze Nakło.

	Podobszar rewitalizacji Nakło	Wartość dla całej gminy
Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	2,13	1,61
Liczba uczestników zapisanych na zajęcia UTW na 1000 mieszkańców	24,22	12,81
Liczba osób zapisanych do biblioteki na 1000 mieszkańców	102,11	74,06
Liczba osób zapisanych do klubów sportowych na 1000 mieszkańców	7,17	8,10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Nakło nad Notecią.

Wyniki badań ankietowych wskazują na szereg deficytów społecznych w zakresie jakości oferty społeczno-kulturalnej, poczucia wpływu na lokalne decyzje oraz postrzegania przestrzeni publicznych jako bezpiecznych i funkcjonalnych. Mimo iż obszar ten pełni funkcję administracyjnego i usługowego centrum miasta, zlokalizowane są tu instytucje edukacyjne, kulturalne i społeczne – to ich dostępność i skuteczność działania oceniana jest przez mieszkańców krytycznie.

Poczucie bezpieczeństwa w tej części miasta uzyskało bardzo spolaryzowane oceny. Niemal połowa respondentów (48,6%) oceniła je pozytywnie, jednak równie wysoki odsetek (45,8%) wskazał na poczucie zagrożenia. Może to być efektem fizycznej degradacji części przestrzeni publicznych, obecności zaniedbanych podwórek, zaplecza technicznego i bliskości terenów kolejowych.

Szczególnie wyraźnie zarysowuje się problem niedostatecznej oferty w obszarze kultury i integracji społecznej. Aż 75% mieszkańców biorących udział w badaniu negatywnie oceniło dostępność i jakość oferty instytucji kultury, co wskazuje na brak atrakcyjnych wydarzeń, niewystarczające działania animacyjne oraz ograniczony dostęp do przestrzeni kulturotwórczych. Równie krytycznie oceniono ofertę sportową i rekreacyjną – ponad połowa ankietowanych (54,1%) uznała ją za niewystarczającą. Znaczące braki ujawniają się również w zakresie programów kierowanych do dzieci, młodzieży i seniorów. Tylko 17,8% respondentów pozytywnie oceniło jakość oferty dla dzieci i młodzieży, a aż 63% wskazało na jej niedostatki. W przypadku seniorów sytuacja jest nieco lepsza, lecz nadal niepokojąca – połowa mieszkańców wskazała, że dostępne formy wsparcia i aktywizacji osób starszych są niewystarczające. Niski poziom zaufania i ograniczone możliwości wpływu na decyzje władz lokalnych to kolejny obszar kryzysowy. Zaledwie 23,3% mieszkańców pozytywnie oceniło otwartość władz na inicjatywy oddolne, a ponad 30% nie było w stanie jednoznacznie się wypowiedzieć. W zakresie bezpieczeństwa społecznego

– rozumianego jako dostępność wsparcia instytucjonalnego w sytuacjach kryzysowych – również zauważalne są niedostatki. Tylko 25% mieszkańców pozytywnie oceniło możliwość uzyskania realnego wsparcia, podczas gdy niemal połowa wyraziła opinię negatywną.

Tabela 8 Wyniki w sferze społecznej

	Pozytywne („bardzo dobrze”/ „dobrze”)	Negatywne („źle” / „bardzo źle”)	Trudno po- wiedzieć
Poczucie bezpieczeństwa	48,6%	45,8%	5,6%
Oferta instytucji kultury	19,4%	75,0%	5,6%
Oferta sportowa i rekreacyjna	41,9%	54,1%	4,1%
Otwartość władz na inicjatywy mieszkańców	23,3%	46,6%	30,1%
Jakość oferty i programów kierowanych do dzieci i młodzieży	17,8%	63,0%	19,2%
Jakość oferty i programów kierowanych do seniorów	24,3%	50,0%	25,7%
Bezpieczeństwo socjalne (możliwość uzyskania wsparcia od instytucji publicznej)	25,0%	44,4%	30,6%

Źródło: badanie ankietowe [n=75]

W ramach ankiety mieszkańcy odpowiadali na pytanie *Jakie działania społeczne należy zrealizować na wyznaczonym podobszarze rewitalizacji w najbliższych latach?* Wskazywane przez respondentów postulaty to:

- *Podniesienie bezpieczeństwa*
- *Wydarzenia o charakterze rodzinnym integrującym*
- *Większa aktywizacja osób bezrobotnych i starszych*
- *Inicjatywy lokalne (wydarzenia sportowe, artystyczne), zaangażowanie społeczne dla młodych ludzi, wolontariat*
- *Przedstawienie oferty rozwoju młodzieży oraz zagospodarowanie czasu seniorów*
- *Działania dążące do lepszego zgrania społeczności lokalnej, spotkania dla starszych osób, ale w miejscach dla nich dostępnych. Skupienie się również na inicjatywach dla młodych, bo jedyną atrakcją dla nich jest spacer do aura parku*
- *Integracja społeczeństwa poprzez festyny adresowane dla lokalnych sprzedawców*

Podsumowanie sfery społecznej

Sfera społeczna w podobszarze rewitalizacji Nakło charakteryzuje się znaczną kumulacją zjawisk kryzysowych o dużej skali i trwałości. Szczególnie niepokojące są procesy demograficzne wskazujące na postępującą depopulację oraz odpływ osób młodych i aktywnych zawodowo, co przekłada się na osłabienie lokalnego rynku pracy i wzrost obciążenia systemu wsparcia społecznego. Problemy te są pogłębiane przez wysoki poziom bezrobocia (w tym długotrwalego) oraz szeroką skalę korzystania z pomocy społecznej.

Wyzwaniem pozostają także zjawiska patologiczne, takie jak uzależnienia, przemoc domowa, bezradność życiowa i poczucie braku bezpieczeństwa, które mają istotny wpływ na jakość życia i spójność lokalnej społeczności. Mieszkańcy wyraźnie dostrzegają te problemy, co znajduje potwierdzenie w wynikach badań ankietowych, gdzie wybrzmiewa poczucie zagrożenia alkoholizmem, bezrobociem czy przestępczością.

Pomimo powyższych wyzwań, w podobszarze zidentyfikowano wyraźne potencjały rozwojowe. Obecność organizacji pozarządowych, relatywnie wysoki poziom uczestnictwa mieszkańców (zwłaszcza seniorów) w ofercie edukacyjno-kulturalnej, a także przejawy lokalnej aktywności obywatelskiej stanowią ważny zasób rozwojowy oraz podstawę do projektowania działań wzmacniających spójność społeczną i przeciwdziałających wykluczeniu.

SFERA SPOŁECZNA

PROBLEMY	POTENCJAŁY
Utrzymujący się ujemny przyrost naturalny oraz bardzo wysokie saldo migracji – procesy depopulacyjne i odpływ młodych.	Wysoka liczba organizacji pozarządowych – potencjał do realizacji inicjatyw oddolnych i integracyjnych.
Znacząco zawyżony wskaźnik bezrobocia, w tym długotrwałego, wpływający na wykluczenie społeczne i ekonomiczne.	Ponadprzeciętna liczba uczestników Uniwersytetu Trzeciego Wieku – aktywizacja i zaangażowanie osób starszych.
Bardzo wysoki poziom korzystania ze świadczeń pomocy społecznej (świadczenia ogółem, zasiłki stałe, dodatki mieszkaniowe).	Wysoki wskaźnik czytelnictwa – wysoki poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym, dobra baza do działań edukacyjnych.
Duża skala problemów uzależnień (alkoholizm) oraz związanych z przemocą w rodzinie.	Istniejące struktury biblioteki i UTW – gotowe zaplecze do wdrażania działań aktywizujących i profilaktycznych.
Przypadki bezradności w prowadzeniu gospodarstw domowych i opiece nad dziećmi – ryzyko dziedziczenia wykluczenia.	Wysoki potencjał do integracji międzypokoleniowej i działań animacyjnych opartych o lokalne zasoby społeczne.
Pogorszone bezpieczeństwo – wysoki poziom przestępczości i zdarzeń drogowych.	

Źródło: opracowanie własne.

5.2.2. Sfera gospodarcza

Pomimo wysokiego udziału podmiotów gospodarczych działających na terenie podobszaru Nakło w strukturze całej gminy, w podobszarze występują wyraźne zjawiska problemowe o charakterze gospodarczym, związane zarówno z oceną warunków do prowadzenia działalności, jak i sytuacją na lokalnym rynku pracy.

Na terenie podobszaru zarejestrowane są 504 podmioty gospodarcze, co stanowi ponad 50% wszystkich firm funkcjonujących w mieście Nakło nad Notecią (974) i około 33% całej liczby działalności w gminie (1533). Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców wynosi w podobszarze 97,66, podczas gdy dla całej gminy jest to 52,63. Dane te wskazują na wysoką koncentrację działalności gospodarczej – typową dla centralnych części miast, w których dominują usługi, handel oraz funkcje publiczne.

Jednocześnie wartość salda rejestracji i wyrejestrowań działalności gospodarczych przyjmuje w podobszarze wartość ujemną (-0,58), podczas gdy w skali gminy jest dodatni (0,93). Może to świadczyć o narastającej niestabilności ekonomicznej – przedsiębiorstwa powstają, lecz w szybszym tempie znikają z rynku, co może oznaczać trudne warunki ich funkcjonowania.

Tabela 9 Wskaźniki sfery gospodarczej w podobszarze Nakło.

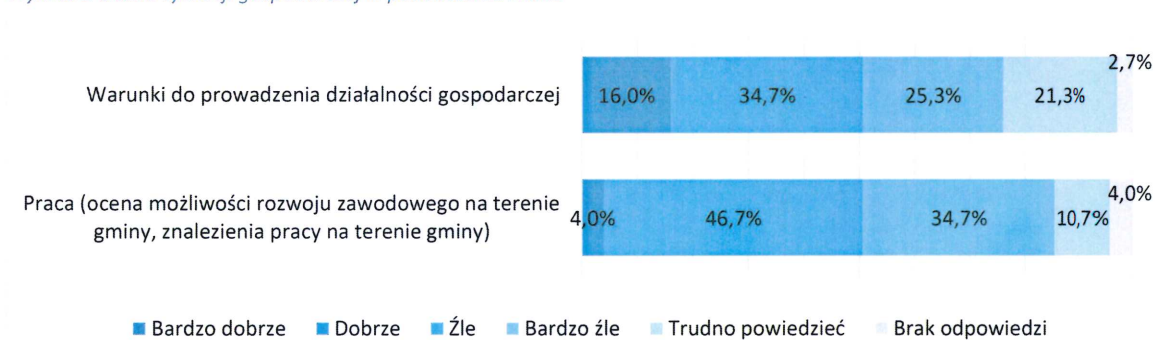
	Podobszar rewitalizacji Nakło	Wartość dla całej gminy
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	97,66	52,63
Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	-0,58	0,93

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEIDG.

Potwierdzenie powyższych danych stanowią wyniki badania ankietowego, w którym blisko 60% respondentów oceniło warunki do prowadzenia działalności gospodarczej jako złe lub bardzo złe (34,7% – złe, 25,3% – bardzo złe). Z kolei tylko 16% oceniło je pozytywnie, a nikt nie wskazał odpowiedzi „bardzo dobrze”.

Na negatywną ocenę sytuacji gospodarczej wpływa także niska dostępność miejsc pracy. W ankiecie aż 81,4% mieszkańców oceniło negatywnie możliwości znalezienia zatrudnienia i rozwoju zawodowego. Brak rozwoju lokalnego rynku pracy oraz zamykanie się drobnych firm wskazują na osłabienie funkcji gospodarczej centrum i wzrost zagrożenia marginalizacją ekonomiczną.

Wykres 2 Ocena sytuacji gospodarczej w podobszarze Nakło

Źródło: badanie ankietowe [n=75]

W pytaniu otwartym o wady i słabe strony podobszaru, mieszkańcy wskazywali czynniki, które bezpośrednio wpływają na niską ocenę warunków prowadzenia działalności. Respondenci najczęściej wskazywali na postępujące przekształcanie się centrum miasta w obszar typowo mieszkaniowy, zanik funkcji usługowo-handlowej, brak przestrzeni do życia społecznego i wieczornej aktywności, a także zaniedbaną tkankę miejską, w tym zły stan techniczny kamienic i brak zagospodarowania przestrzeni publicznych, zwłaszcza w rejonie rynku.

Mimo funkcji centralnej i nominalnie wysokiej aktywności gospodarczej, podobszar mierzy się z procesem ekonomicznego wygaszania przestrzeni miejskiej. Zanikają punkty handlowe i usługowe, a przestrzeń miejska nie sprzyja tworzeniu nowych inicjatyw. Centrum miasta staje się przestrzenią mieszkaniową o ograniczonych funkcjach społeczno-gospodarczych, co dostrzegają i komentują sami mieszkańcy.

5.2.3. Sfera środowiskowa

W podobszarze rewitalizacji Nakło zidentyfikowano wyraźne problemy środowiskowe, przede wszystkim w zakresie jakości powietrza i emisji zanieczyszczeń generowanych przez indywidualne źródła ciepła. Choć obszar ten nie znajduje się w strefie dużych zagrożeń przemysłowych czy komunikacyjnych, to jednak warunki środowiskowe oceniane są jako niekorzystne zarówno na podstawie danych statystycznych, jak i w ocenach mieszkańców.

Wskaźnik średniego rocznego stężenia pyłu zawieszonego PM_{2.5} wynosi w podobszarze 16,0 µg/m³, co znacząco przekracza średnią dla całej gminy (10,5 µg/m³). Główne źródło emisji zanieczyszczeń stanowią indywidualne systemy grzewcze. W podobszarze zidentyfikowano 312 punktów ewidencji źródeł ciepła (budynki), wśród których zgłoszono 882 nieekologiczne kotły na paliwo stałe. Wartość ta przekłada się na współczynnik użytkowania kotłów w gospodarstwach domowych ponad dwukrotnie wyższy niż średnia dla gminy (282,7% wobec 129,2%).

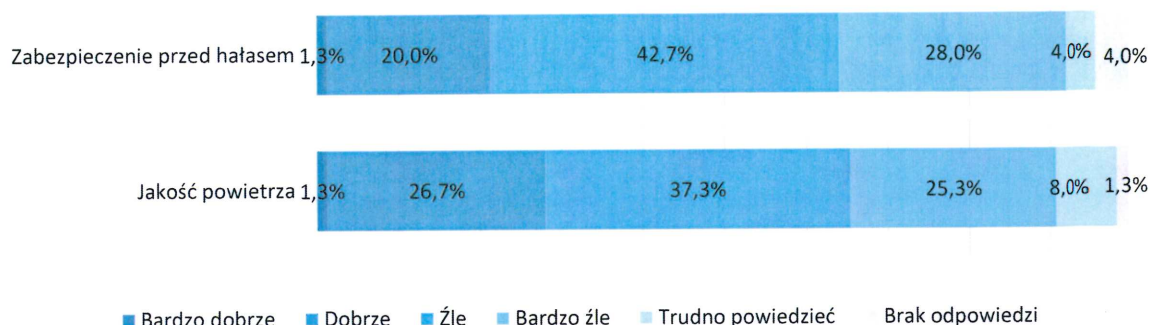
Tabela 10 Wskaźniki dotyczące sfery środowiskowej w podobszarze Nakło

	Podobszar rewitalizacji Nakło	Wartość dla całej gminy
Średnie roczne stężenie PM _{2.5}	16,0	10,5
Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	282,7%	129,2%
Udział nieruchomości zawierających azbest	2,9%	11,1%
Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym	9,8%	10,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Nakło nad Notecią oraz powietrze.gios.gov.pl

Oceny mieszkańców korelują z powyższymi danymi – aż 62,6% respondentów uznało jakość powietrza za złą lub bardzo złą (37,3% – źle, 25,3% – bardzo źle). Tak wysoki poziom negatywnych odpowiedzi sugeruje, że problem smogu i zanieczyszczeń pyłowych jest zauważalny i odczuwalny przez lokalną społeczność. Równie niekorzystnie przedstawiają się dane dotyczące hałasu. Choć wskaźnik udziału budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym wynosi w podobszarze 9,8% (przy średniej gminnej 10,3%), to aż 70,7% mieszkańców ocenia zabezpieczenie przed hałasem jako złe lub bardzo złe.

Wykres 3 Ocena jakości środowiska w podobszarze Nakło

Źródło: badanie ankietowe [n=75]

5.2.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W podobszarze Nakło zidentyfikowano problemy związane ze sferą przestrzenno-funkcjonalną. Podobszar rewitalizacji obejmuje najstarszą, historyczną część miasta – obszar o szczególnym znaczeniu dla tożsamości lokalnej i układu funkcjonalno-przestrzennego gminy. Przebieg granic został wyznaczony w sposób obejmujący zwarte kwartały zabudowy kamienicznej oraz główne przestrzenie śródmieścia, w tym Rynek, ulicę Hallera i plac Zamkowy.

Teren ten stanowi najstarszą, historycznie ukształtowaną część urbanistyczną Nakła, której układ przestrzenny powstał w wyniku nadania praw miejskich i wytyczenia miasta lokacyjnego w okresie średniowiecza. Centralną oś kompozycyjną stanowi Rynek z czytelnymi kwartałami zabudowy mieszkaniowej typu kamienicznego, które w północnej części graniczą z linią kolejową, wyznaczającą jednocześnie istotną barierę przestrzenną i funkcjonalną.

Zabudowa w podobszarze jest zwarta i głównie wielokondygnacyjna. Dominują kamienice z lokalami usługowymi w parterach, zlokalizowane wzdłuż głównych ulic. W miejscach, gdzie historyczna substancja została zniszczona (m.in. w wyniku działań wojennych), pojawiła się zabudowa wielorodzinna nowszego typu – w tym budynki mieszkalne w formie bloków z lat 60. i 70. XX wieku.

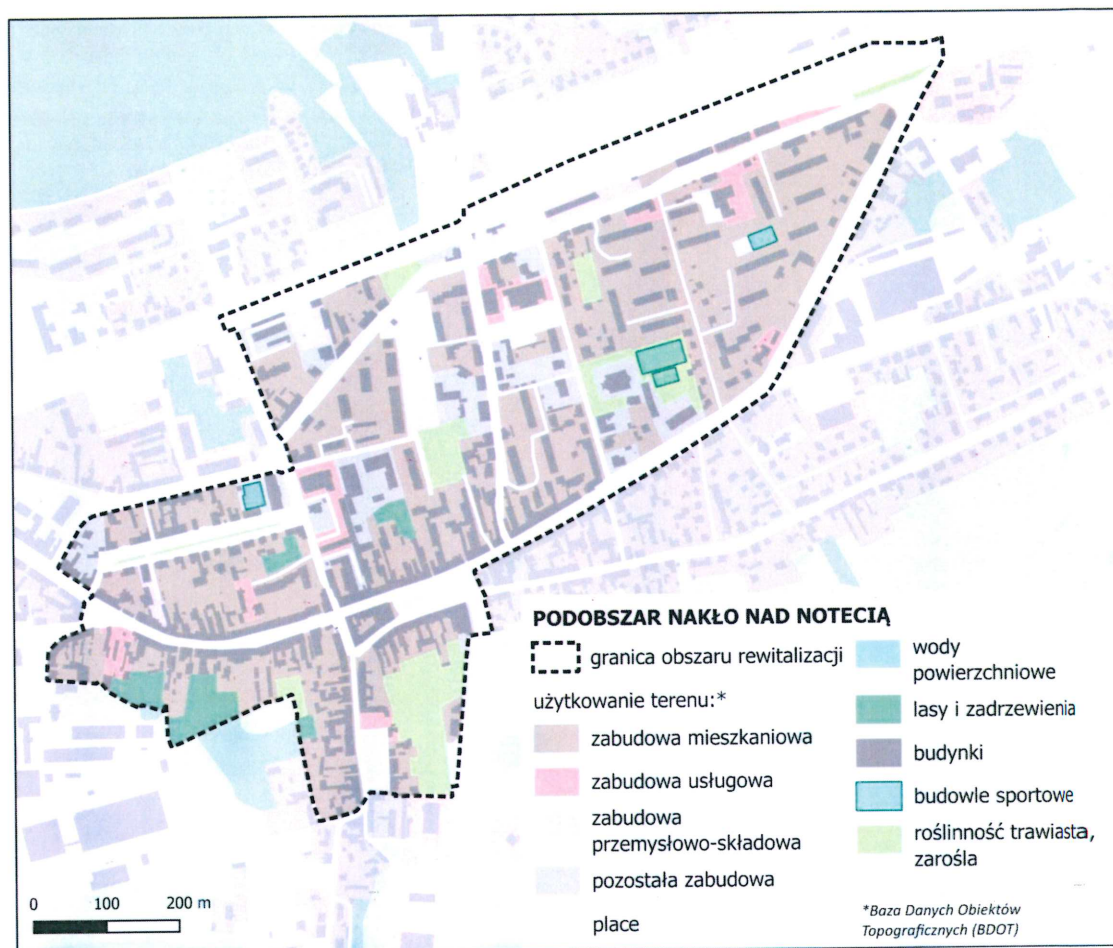
Obecny układ urbanistyczny został utrwalony na przełomie XIX i XX wieku, kiedy to rozwój przemysłu (zwłaszcza powstanie cukrowni) oraz przebieg nowo wybudowanej wówczas linii kolejowej z Bydgoszczy do Krzyża oraz trasy Berlin–Królewiec znacząco wpłynęły na kierunki rozwoju miasta. Struktura funkcjonalna została uformowana w sposób koncentryczny, z wyraźnym podziałem na strefę centralną i otaczającą ją pierścienie zabudowy mieszkaniowej i przemysłowej.

Pomimo centralnego położenia, podobszar cechuje się niedoborem wysokiej jakości przestrzeni publicznych – brak bulwarów, pasażów spacerowych czy zagospodarowanych promenad. Występujące przestrzenie publiczne (Plac Zamkowy) są zdegradowane, a ich potencjał społeczny i integracyjny nie

jest wykorzystywany. Tereny zieleni, placów i punktów rekreacyjnych są ograniczone i nierównomiernie rozmieszczone, co utrudnia pełnienie funkcji centrowych przez tę część miasta.

Poza historycznym centrum miasta, podobszar rewitalizacji obejmuje obszary przyległe do głównych osi komunikacyjnych i dworca kolejowego.

Grafika 3 Użytkowanie terenu podobszaru Nakło

Źródło: opracowanie własne.

Dostępność usług publicznych w podobszarze jest relatywnie wysoka – wskaźnik dostępności punktów usług publicznych (6,8 na 1000 mieszkańców) przewyższa średnią gminną wynoszącą 4,3. Mieszkańcy biorący udział w badaniu ankietowym wysoko oceniają dostępność szkół (90,5%) i przedszkoli (52,7%). Niemniej jednak, mieszkańcy wskazują też ograniczenia i braki w dostępności usług, w szczególności żłobków (55,4% ocen negatywnych), usług gastronomicznych (54,1%) oraz usług medycznych (68,5%). Zgodnie z wynikami badań ankietowych, 70,3% mieszkańców negatywnie ocenia dostępność miejsc do spędzania czasu wolnego, co potwierdza deficyt przestrzeni przyjaznych dla mieszkańców.

Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogólnej podobszaru wynosi 55,9%, co pozostaje znacznie poniżej wartości referencyjnej dla całej gminy (97,2%). Wynika to bezpośrednio z intensywnej zabudowy i niewielkiej powierzchni urządzonej zieleni w przestrzeni miejskiej. W tym kontekście kluczowe staje się zwiększanie powierzchni biologicznie czynnej oraz adaptacja istniejących terenów pod kątem funkcji rekreacyjno-integracyjnych.

Tabela 11 Wskaźniki sfery przestrzenno-funkcjonalnej podobszaru Nakło.

	Podobszar rewitalizacji Nakło	Wartość dla całej gminy
Dostępność punktów usług publicznych	6,8	4,3
Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem	55,9%	97,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Nakło nad Notecią oraz BDOT10k

W obrębie granic obszaru rewitalizacji znajduje się budynek dworca kolejowego, wpisany do gminnej ewidencji zabytków. Jego usytuowanie bezpośrednio przy głównej ulicy stwarza potencjał na stworzenie przestrzeni dla mieszkańców i przyjezdnych, jednak zarówno obiekt, który nie jest wykorzystany oraz jego otoczenie (zaniedbane tereny przytorza, dojścia i brak elementów małej architektury) ograniczają dostępność i czytelność tej strefy jako bramy wjazdowej do miasta.

Zdjęcie 1 Tereny przykolejowe w centrum Nakła nad Notecią.

Źródło: Spacer studyjny [styczeń, 2025]

Zdjęcie 2 Tereny przykolejowe.

Źródło: Spacer studyjny [styczeń, 2025]

Zdjęcie 3 Centrum Nakła nad Notecią, widok przed dworcem kolejowym.

Źródło: Spacer studyjny [styczeń, 2025]

Wyniki ankiety pokazują, że mieszkańcy odczuwają deficyt atrakcyjnych przestrzeni rekreacyjnych. Zdecydowana większość – ponad 70% respondentów – ocenia dostępność placów zabaw, skwerów i innych terenów zielonych jako niewystarczającą. Oferta edukacyjna w postaci szkół jest postrzegana natomiast bardzo pozytywnie (ponad 90% ocen pozytywnych), co świadczy o stosunkowo dobrej infrastrukturze szkolnej. W przypadku opieki przedszkolnej sytuacja jest bardziej zróżnicowana – choć większość mieszkańców akceptuje obecny poziom (52% ocen dobrych), znaczący odsetek (36%) wskazuje na konieczność rozbudowy istniejącej sieci placówek. Jeszcze mocniej wybrzmiewa problem braku miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych, których dostępność jako niewystarczającą ocenia ponad połowa ankietowanych. Negatywne oceny dotyczą także rynku mieszkaniowego - na trudności w zakupie lub wynajęciu lokalu wskazuje ponad połowa ankietowanych. Największe zastrzeżenia dotyczą dostępności do opieki medycznej – prawie 70% ocenia ją negatywnie, co jednoznacznie wskazuje na potrzebę wzmocnienia lokalnej sieci podstawowej opieki zdrowotnej.

Tabela 12 Ocena aspektów przestrzenno-funkcjonalnych przez respondentów ankiety.

LP.	Aspekt przestrzenno-funkcjonalny	Odsetek ocen pozytywnych (bardzo dobrze i dobrze)	Odsetek ocen negatywnych (bardzo źle i źle)
1.	Dostępność miejsc spędzania wolnego czasu – place zabaw, miejsca zielone itp.	24,3%	70,3%
2.	Dostępność przedszkoli	52,7%	36,5%
3.	Dostępność żłobków i klubów dziecięcych	28,4%	55,4%
4.	Dostępność szkół	90,5%	5,4%
5.	Dostępność miejsc usługowych i handlu	59,5%	39,2%
6.	Dostępność lokali gastronomicznych	43,2%	54,1%
7.	Możliwość wynajmu/zakupu mieszkania	27,4%	50,7%
8.	Atrakcyjność turystyczna	16,2%	73,0%
9.	Dostępność usług medycznych	24,7%	68,5%

Źródło: badanie ankietowe [n=75]

Zgodnie z zapisami *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego*, analizowany obszar objęty jest *Podstrefą wielofunkcyjną centrum* w ramach Strefy A – miejskiej strefy intensywnego rozwoju. Wskazano tu m.in. na konieczność:

- modernizacji i uzupełnienia istniejącej zabudowy,
- przekształceń funkcjonalno-przestrzennych na rzecz rozwoju funkcji śródmiejskich,

- sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w celu racjonalizacji przestrzeni zurbanizowanej,
- usprawnienia układu komunikacyjnego.

Pomimo lokalizacji w przestrzeni strategicznej, podobszar odznacza się niską atrakcyjnością turystyczną – 73% mieszkańców wskazało ją jako słabą lub bardzo słabą. W opinii respondentów brakuje infrastruktury towarzyszącej: deptaków, pasaży, elementów małej architektury, a także przestrzeni integrujących – takich jak place, skwery czy ogródki gastronomiczne.

W ramach ankiety mieszkańcy mieli możliwość w odpowiedzi na pytania otwarte wskazać jakie negatywne zjawiska ich zdaniem występują w podobszarze. Do negatywnych cech w sferze przestrzenno-funkcjonalnej mieszkańcy zaliczają kwestie takie jak:

- „Lokalizacja, ta część miasta robi się typowo mieszkaniowa, usługi czy handel się tam kończą”
- „Na osiedlu Chrobrego- gdzie mieszkam nie ma aktualnie parkingów a samochodów mieszkańców przybywa. Nie ma gdzie zostawić pojazdu po powrocie z pracy”
- „Dużo zaniedbanych wręcz odstraszaających miejsc”
- „firmy/sklepy zamykają się, brak kręgielni/bilardu itd- nie ma gdzie wyjść wieczorami”
- „Brak zagospodarowania okolic Rynku”
- „Brak miejsc do wypoczynku”
- „Brak wykorzystania położenia do celów rozrywki np. Puby, restauracje. Brak możliwości spędzenia czasu ze znajomymi w godzinach późno wieczornych”
- „Mało zieleni, ścieżek rowerowych”
- „Brak miejsc spotkań dla mieszkańców, gdzie można aktywnie spędzić czas, brak odpowiedniego zagospodarowania rynku, stworzenie miejsca spotkań dla mieszkańców”
- „Wygląd oraz brak pomysłu na zagospodarowanie nakielskiego rynku”
- „Małe zmiany - ta część miasta stoi jeszcze w końcówce lat 90”

Mieszkańcy wskazywali również inwestycje, jakie ich zdaniem poprawiłyby wizerunek przestrzeni i funkcjonalność podobszaru. Uwagi te uznano za wyzwania rewitalizacyjne, wynikające z potrzeb mieszkańców:

- „Rewitalizacja rynku wraz z kamienicami oraz utworzenie ścieżek rowerowych”
- „Klub kawiarnia miejsce spotkań młodzieży. Budynek przy ul. Dworcowej”
- „Przestrzeń zielona zmniejszyć ilość parkingów samochodowych”
- „Miejsca rekreacji”
- „Ścieżki rowerowe”
- „Remont dworca, parking, monitoring osiedli”

- „Usługi dla mieszkańców”
- „naprawa ciągów komunikacyjnych, tworzenie skwerów, miejsc zieleni dotyczy szczególnie Placu Zamkowego, ulic Hallera i Dąbrowskiego w tym remont starej zabytkowej remizy strażackiej gdzie obecnie mieści się straż”
- „Zagospodarować plac zamkowy i otoczenie. Utworzyć nowe ścieżki rowerowe”
- „posadzenie drzewek ul. Pocztowa, Poznańska, Dąbrowskiego, ścieżki rowerowe przez miasto”
- „Żłobek gminny, więcej możliwości w obszarze kultury, place zabaw dla dzieci oraz programów dla dzieci”
- „Usunięcie ruchu Jednokierunkowego oraz stworzenie większej ilości dróg rowerowych”

5.2.5. Sfera techniczna

Podobszar rewitalizacji Nakło odznacza się wysoką koncentracją obiektów zabytkowych i elementów dziedzictwa kulturowego, które stanowią istotny walor przestrzenny i tożsamościowy miasta, ale jednocześnie wymagają pilnych działań konserwatorskich i infrastrukturalnych. Stan techniczny wielu z tych obiektów jest niezadowalający, a ich utrzymanie i adaptacja są poważnym wyzwaniem dla lokalnej polityki przestrzennej i mieszkaniowej.

Na jego terenie znajdują się 173 zabytki, co stanowi ponad 70% wszystkich obiektów zabytkowych zlokalizowanych w granicach administracyjnych miasta. W przeliczeniu na jednostkę powierzchni, wskaźnik liczby zabytków i pomników przyrody wynosi 335,3 na km², co niemal piętnastokrotnie przekracza średnią miejską (23,72) i ponad sto czterdziestokrotnie średnią dla całej gminy (2,3).

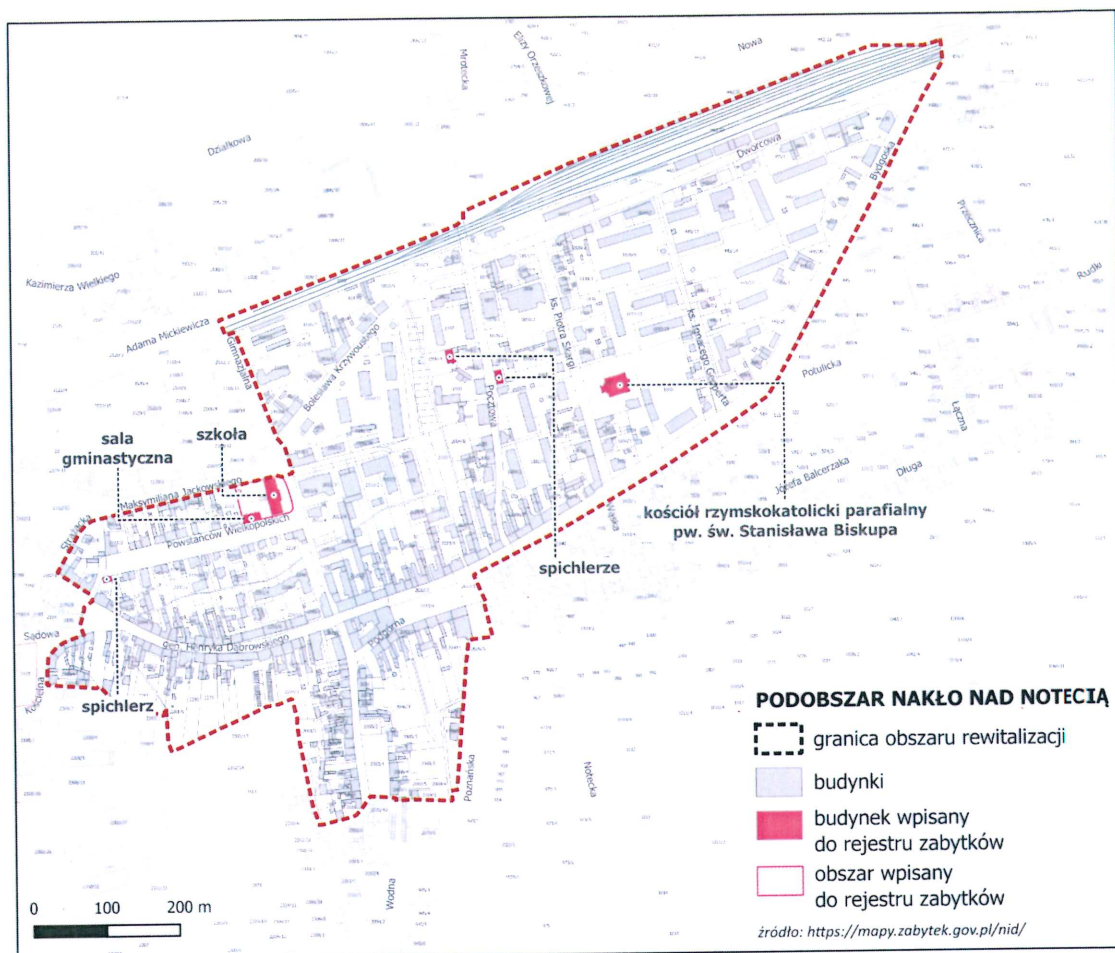
Tak duża gęstość obiektów zabytkowych stanowi jedno z kluczowych wyzwań, nie tylko z uwagi na konieczność zachowania ich wartości kulturowych, ale również ze względu na złożoną strukturę własności i ograniczenia wynikające z przepisów ochrony konserwatorskiej. Znaczna część kamienic będących w złym stanie technicznym znajduje się w rękach prywatnych właścicieli lub we współwłasności wspólnot mieszkaniowych, co znacząco utrudnia prowadzenie kompleksowych działań modernizacyjnych. Ograniczone możliwości finansowe właścicieli, brak zachęt inwestycyjnych i procedury uzgodnień z konserwatorem zabytków powodują, że wiele budynków pozostaje w stanie technicznej i estetycznej degradacji.

Tabela 13 Wskaźniki sfery technicznej.

	Podobszar rewitalizacji Nakło	Wartość dla miasta	Wartość dla całej gminy
Liczba zabytków	173	244	374
Liczba pomników przyrody	5	8	48
Liczba zabytków i pomników przyrody na km ²	335,3	23,72	2,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Nakło nad Notecią.

Grafika 4 Obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NID.

Respondenci ankiety wskazują jednoznacznie, że słaby stan techniczny budynków, w tym „zaniedbane kamienice”, „fatalny stan elewacji” oraz „brak zadbania o przestrzeń” należą do najważniejszych słabych stron podobszaru. Występuje także potrzeba poprawy estetyki obiektów zabytkowych i ich otoczenia, w tym małej architektury, nawierzchni oraz detalu architektonicznego.

Wyniki badań ankietowych potwierdzają deficyty w zakresie podstawowej infrastruktury technicznej:

- **56,8% mieszkańców negatywnie ocenia jakość dróg**, wskazując na ich zły stan techniczny i niskie walory użytkowe.
- **78,4% badanych krytykuje brak infrastruktury rowerowej**, co jednak przy gęstej zabudowie i ograniczonej przestrzeni ulicznej tworzy wyzwanie projektowe.
- Stan techniczny chodników uzyskał rozbieżne oceny (51,4% pozytywnych i 48,6% negatywnych), co może wskazywać na silne zróżnicowanie standardów w różnych częściach podobszaru.

Tabela 14 Ocena respondentów ankiety w zakresie aspektów technicznych.

	Pozytywne („bardzo dobrze” / „dobrze”)	Negatywne („źle” / „bardzo źle”)	Trudno powiedzieć
Jakość dróg	43,2%	56,8%	0,0%
Liczba ścieżek rowerowych	17,6%	78,4%	4,1%
Stan techniczny chodników	51,4%	48,6%	0,0%
Stan techniczny oświetlenia	52,7%	41,9%	5,4%

Źródło: badanie ankietowe [n=75]

Wśród wymienianych przez respondentów wad podobszaru, znalazły się następujące kwestie sfery technicznej:

- *Zaniedbane kamienice*
- *Zły stan dróg*
- *kamienice w fatalnym stanie technicznym*
- *Zaniedbane budynki*
- *Zaniedbane parki i zabytki*
- *Słaby stan techniczny budynków, szarość, brak zadbania o budynki*

Na pytanie o to, jakie inwestycje należy zrealizować na podobszarze rewitalizacji w najbliższych latach, mieszkańcy wskazywali następujące propozycje w zakresie sfery technicznej:

- *drogi, jezdnie - całość*
- *Wybudować ścieżki rowerowe oraz poprawić układ komunikacyjny*
- *Rewitalizacja rynku wraz z kamienicami oraz utworzenie ścieżek rowerowych*
- *Więcej udogodnień dla niepełnosprawnych i poprawa infrastruktury chodnikowej szersze chodniki cały obszar*
- *Termomodernizacja budynków i naprawa elewacji*

Podsumowanie sfer pozaspołecznych

W podobszarze rewitalizacji Nakło zaobserwowano ograniczoną trwałość lokalnej gospodarki – choć tutaj koncentruje się blisko połowa podmiotów gospodarczych miasta, przedsiębiorstwa napotykają na utrudnienia w utrzymaniu się na rynku, co potwierdza ujemne saldo rejestracji podmiotów. Dla mieszkańców dostępność pracy jest niewystarczająca, co dodatkowo osłabia siłę nabywczą i sprzyja postępującej marginalizacji centrum.

Warunki środowiskowe cechuje nadmierna emisja z domowych kotłów na paliwo stałe: średnie roczne stężenie pyłów drobnych przekracza poziom referencyjny, a mieszkańcy odczuwają problem smogu jako element codziennego dyskomfortu. Z drugiej strony, obszar nie jest obciążony hałasem przemysłowym ani kolejowym.

Przestrzeń śródmiejska, ze zwartą siatką kamienic i historycznym układem urbanistycznym, nie wykorzystuje w pełni swojego potencjału integracyjnego – brakuje skwerów, deptaków i atrakcyjnych przestrzeni wypoczynkowych, co negatywnie wpływa na wizerunek centrum i ogranicza możliwości ożywienia wieczornego życia miasta.

Z kolei obfitość zabytków i pomników przyrody stanowi zarówno atut, jak i wyzwanie: gęsta koncentracja kamienic z XIX i XX wieku wymaga skoordynowanej strategii konserwatorskiej, a brak programów wsparcia i skomplikowane procedury uniemożliwiają przywrócenie im pełnej funkcji społeczno-kulturalnej.

SFERY POZASPOŁECZNE

PROBLEMY	POTENCJAŁY
• Ujemne saldo rejestracji firm, ograniczona stabilność podmiotów, niedostateczna liczba miejsc pracy • Przekroczenia norm PM_{2.5} wskutek ogrzewania węglowego, odczuwalny smog; deficyt atrakcyjnych terenów zielonych • Brak skoordynowanych przestrzeni rekreacyjnych i centrów spotkań, niewystarczająca zieleń śródmiejska • Szereg zabytkowych kamienic i obiektów w złym stanie technicznym, niewykorzystane przestrzenie i obiekty, niska estetyka przestrzeni publicznych	• Centralna lokalizacja sprzyjająca handlowi i usługom, wysoki potencjał popytu wśród mieszkańców i dojazd z obszarów podmiejskich • Zwartość układu urbanistycznego, czytelna struktura kamienic wokół Rynku, istniejąca sieć usług publicznych • Wyjątkowe zasoby historyczne i przyrodnicze (zabytki, pomniki przyrody), silna tożsamość kulturowa

Podsumowanie

Przeprowadzona analiza pogłębiona podobszaru rewitalizacji Nakło pozwoliła na zidentyfikowanie kluczowych obszarów problemowych wraz z ich przyczynami, skutkami oraz określeniem priorytetowych potrzeb rewitalizacyjnych i dostępnych zasobów.

Poniższa tabela syntetycznie prezentuje: najistotniejsze problemy, ich źródła i konsekwencje, sformułowane potrzeby interwencyjne oraz istniejący potencjał i zasoby, które można zaangażować w realizację projektów rewitalizacyjnych:

Tabela 15 Analiza problemowa podobszaru Nakło.

Problem	Przyczyny i skutki	Potrzeby rewitalizacyjne	Zasoby do wykorzystania
Marginalizacja społeczna centrum (bezrobocie, grupy osób zagrożone wykluczeniem)	Utrata funkcji usługowo-handlowych w miejskiej tkance, niski poziom integracji międzypokoleniowej, brak atrakcyjnych przestrzeni spotkań; prowadzi do spadku aktywności społecznej i pogorszenia wizerunku centrum miasta	Adaptacja i ożywienie przestrzeni publicznych (skwery między zabudową, plac Zamkowy) oraz obiektów (pustostany, obiekty o utraczonych funkcjach) na cele społeczne, edukacyjne, kulturalne. Zorganizowane programy aktywizacji społecznej.	Historyczny charakter zabudowy i układ urbanistyczny; narzędzia dofinansowania UE; zaangażowanie lokalnych NGO, instytucje takie jak MiGOPS i PUP, Instytucje kultury
Niestabilność gospodarcza	Ujemne saldo rejestracji firm w centrum, krótkotrwałe funkcjonowanie nowych usług, zaniedbanie techniczne lokali i obiektów, ograniczony rozwój małego biznesu. Wysoki poziom bezrobocia.	Programy rozwoju przedsiębiorczości, programy dla lokalnych małych przedsiębiorców, współpraca publiczno-prywatna.	Koncentracja usług wzdłuż głównych ulic; dostęp do DK10 i sieci kolejowej; programy wsparcia MŚP
Utrata funkcji usługowo-handlowych	Spadek aktywności gospodarczej, brak oferty popołudniowo-wieczornej (wskazania mieszkańców)	Poprawa i dostosowanie stanu technicznego obiektów.	
Brak atrakcyjnych przestrzeni publicznych	Zerowy udział terenów rekreacyjnych w centrum, brak zielonych przystani miejskich; istniejące skwery są zdegradowane, ogranicza to możliwości korzystania z nich przez mieszkańców, niski poziom wykorzystania przestrzeni wspólnych, słaba integracja społeczna	Zintegrowane zagospodarowanie zieleni (aleje, rabaty, trawniki) i mała architektura (ławki, oświetlenie). Wydzielenie ciągów spacerowych i ścieżek rowerowych, tworzenie zielonych miejsc w mieście	Zachowany układ Rynku i ciągów historycznych alei; dostępna przestrzeń wokół dworca
Degradacja kluczowych obiektów	Zły stan techniczny kamienic, dworca PKP, procedury konserwatorskie i brak finansowania uniemożliwiają adaptację na nowe funkcje (kulturalne, edukacyjne, turystyczne).	Kompleksowa adaptacja obiektów o wysokim potencjale na cele społeczne i kulturalne (np. dworzec). Rozbudowa Muzeum Ziemi Krajeńskiej: sale wystawiennicze, pracownie warsztatowe, zaplecze digitalizacji	Bogate dziedzictwo architektoniczne (dworzec, kamienice), doświadczone Muzeum Ziemi Krajeńskiej, partnerstwa z organizacjami kultury i edukacji

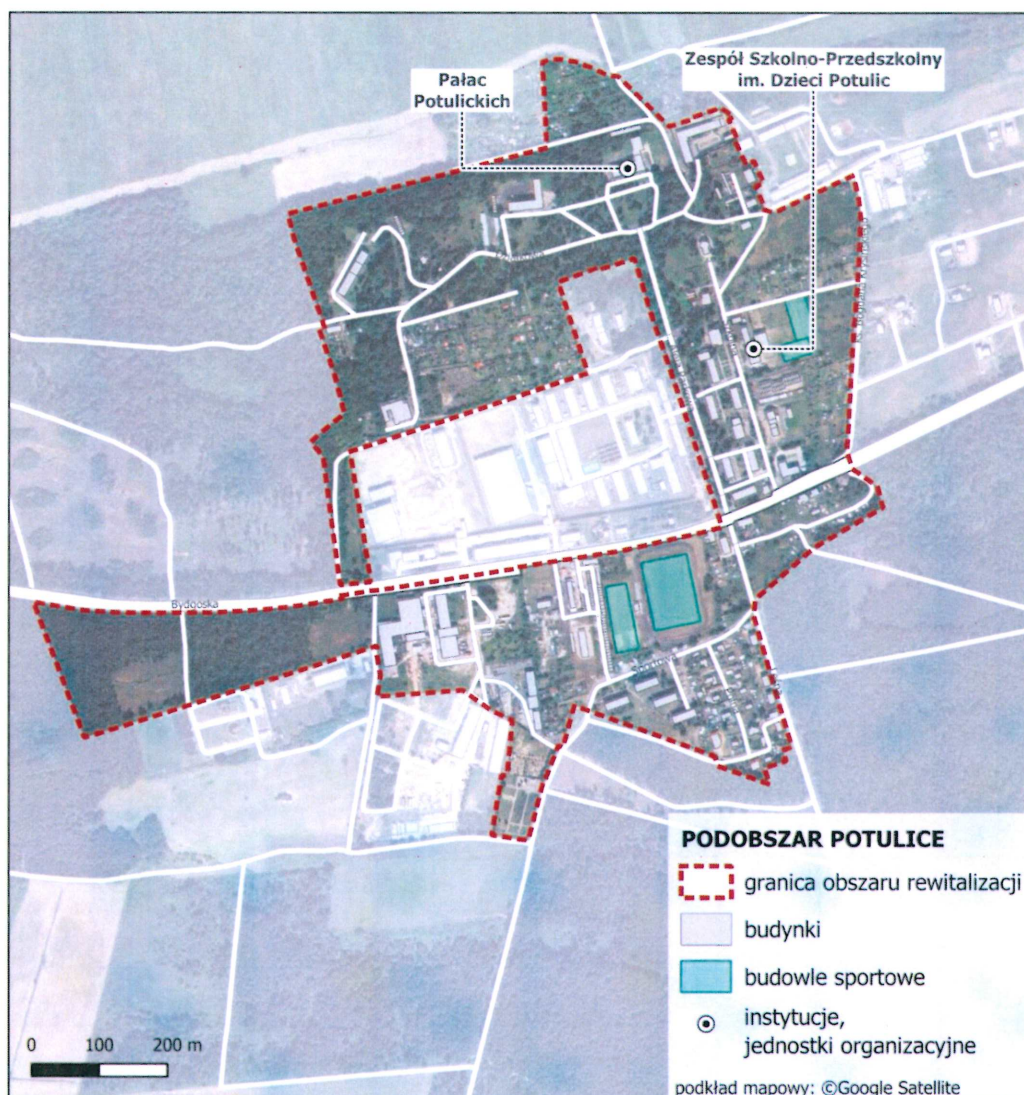
Źródło: opracowanie własne

5.3. Charakterystyka podobszaru Potulice

Podobszar Potulice objął powierzchnię 55 ha (~0,3% powierzchni całej gminy) zamieszkaną przez 1 138 osób (3,9% ludności gminy).

Podobszar rewitalizacji Potulice obejmuje centralną część wsi Potulice. Południowa granica pokrywa się w dużej mierze z granicą administracyjną wsi Potulice, oddzielając podobszar od leśnych terenów. Wschodnia granica wciną się w obszary usług i handlu, obejmując zespół szkół (Zespół Szkół im. Dzieci Potulic) wraz z infrastrukturą sportową (boisko wielofunkcyjne, siłownia plenerowa) oraz ogródki działkowe. Północna granica przebiega wzdłuż obszaru leśnego i granic parku przypałacowego Potulickich, wykorzystując naturalne założenia krajobrazowe jako granicę.

Grafika 5 Ważne instytucje w podobszarze Potulice.

Źródło: opracowanie własne

Niewielki fragment tego podobszaru jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego – dotyczy powierzchni usługowej w sąsiedztwie stadionu oraz pasa między stadionem a zespołem szkół, gdzie dopuszczono funkcje mieszkaniowo-usługowe.

5.3.1. Sfera społeczna

Podobszar rewitalizacji Potulice został wyznaczony w odpowiedzi na utrwalone zjawiska kryzysowe w sferze społecznej, które ograniczają potencjał rozwojowy tego obszaru oraz wpływają negatywnie na jakość życia jego mieszkańców. Choć pod względem niektórych wskaźników sytuacja społeczna Potulic jest względnie stabilna, szereg danych ujawnia strukturalne problemy społeczno-ekonomiczne i demograficzne, wymagające interwencji.

W zakresie demografii zauważalne są niekorzystne trendy, w tym deficyt przyrostu naturalnego na poziomie $-11,42\text{‰}$, który jest znacznie niższy od średniej dla gminy ($-4,88\text{‰}$). Potulice notują również ujemne saldo migracji ($-3,51\text{‰}$), co może wskazywać na ograniczoną atrakcyjność osiedleńczą i odpływ zwłaszcza młodych mieszkańców.

Tabela 16 Wskaźniki demograficzne podobszaru Potulice.

	Podobszar rewitalizacji Potulice	Wartość dla całej gminy
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	-11,42	-4,88
Saldo migracji na 1000 mieszkańców	-3,51	-7,55
Obciążenie demograficzne	64,0%	72,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Nakło nad Notecią

W sferze zatrudnienia sytuacja w Potulicach jest zbliżona do ogólnej sytuacji w gminie. Wskaźnik bezrobocia wynosi 35,15 na 1000 mieszkańców (gmina: 33,44), natomiast długotrwale bezrobocie osiąga 23,73, przewyższając wartość referencyjną (18,92). Wysoki udział długotrwale bezrobotnych wskazuje na problemy z aktywizacją zawodową i utrzymującą się marginalizację części mieszkańców.

Tabela 17 Wskaźniki dotyczące bezrobocia w podobszarze Potulice.

	Podobszar rewitalizacji Potulice	Wartość dla całej gminy
Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	35,15	33,44
Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców	23,73	18,92
Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	5,8%	5,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Nakle nad Notecią

Dane dotyczące korzystania z systemu pomocy społecznej w podobszarze Potulice jednoznacznie wskazują na utrwalony charakter trudności mieszkańców. Wskaźnik klientów korzystających ze świadczeń OPS wynoszący 60,63 na 1000 mieszkańców przekracza poziom referencyjny dla całej gminy (36,91), co świadczy o szerokiej skali potrzeb socjalnych. Szczególnie niepokojąca jest liczba osób korzystających z zasiłków stałych – zarówno pod względem liczby beneficjentów (9,67 wobec 3,57 w gminie), jak i liczby udzielonych świadczeń (90,51 vs. 36,63). Zjawisko to odzwierciedla długotrwałe problemy z samodzielnym zabezpieczeniem podstawowych potrzeb życiowych. Równie wysoka, niemal dwukrotnie większa niż średnia gminna, jest liczba osób objętych pomocą z tytułu ubóstwa (40,42 vs. 21,73), co wskazuje na głęboko zakorzenione problemy społeczno-ekonomiczne w tej części gminy. Wskaźniki dotyczące patologii społecznych, takich jak przemoc domowa (6,15 na 1000 mieszkańców) czy przypadki bezradności wychowawczej (8,79), również przekraczają średnie wartości dla gminy. Choć liczba osób uzależnionych od alkoholu jest niższa niż średnia (0,88 vs. 1,13), to już liczba świadczeń przyznanych z tego tytułu (108,8) wskazuje na utrzymujące się problemy w tym zakresie.

Tabela 18 Intensywność korzystania i zapotrzebowanie na pomoc społeczną w podobszarze Potulice.

	Podobszar rewitalizacji Potulice	Wartość dla całej gminy
Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej korzystających ze świadczeń ogółem na 1000 mieszkańców	60,63	36,91
– Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej korzystających z zasiłków stałych na 1000 mieszkańców	9,67	3,57
Liczba udzielonych świadczeń ogółem na 1000 mieszkańców	3292,62	2847,12
– liczba udzielonych zasiłków stałych na 1000 mieszkańców	90,51	36,63
Liczba dzieci w szkołach otrzymujących pomoc w postaci dożywiania na 1000 mieszkańców	14,94	14,39
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców	40,42	21,73
Liczba świadczeń (zasiłków) z pomocy społecznej przyznawanych z powodu alkoholizmu na 1000 mieszkańców	108,8	103,55
Osoby uzależnione od alkoholu na 1000 mieszkańców	0,88	1,13
Liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców	6,15	5,56
Przypadki bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych na 1000 mieszkańców	8,79	4,98
Liczba osób pobierających dodatki mieszkaniowe na 1000 mieszkańców	20,21	16,75

	Podobszar rewitalizacji Potulice	Wartość dla całej gminy
Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców	20,21	12,02
Liczba udzielonych świadczeń ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców	1598,42	1643,25

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Nakle nad Notecią

W obszarze bezpieczeństwa publicznego podobszar odznacza się wyższym niż przeciętny poziom przestępczości – 37,79 przestępstw na 1000 mieszkańców przy średniej gminnej 24,20. Może to wpływać negatywnie na poczucie bezpieczeństwa oraz wizerunek społeczny miejscowości.

Tabela 19 Wskaźniki dotyczące bezpieczeństwa w podobszarze Potulice.

	Podobszar rewitalizacji Potulice	Wartość dla całej gminy
Ogólna liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	37,79	24,20
Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	4,39	12,87

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP w Nakle nad Notecią.

Mimo zdiagnozowanych trudności społecznych, podobszar rewitalizacji Potulice posiada istotny potencjał kapitału społecznego, który może zostać skutecznie uruchomiony w ramach działań rewitalizacyjnych. Na analizowanym obszarze aktywnie funkcjonują organizacje i instytucje lokalne, których działalność obejmuje sfery sportu, edukacji, kultury oraz integracji społecznej. Prężnie działają tu m.in. Ludowy Zespół Sportowy „DĄB” Potulice, Klub Sportowy „Polonia”, Uczniowski Klub Sportowy Kriss Fight Club Team Mrocza, a także Ochotnicza Straż Pożarna. Ważną rolę pełni Stowarzyszenie „Potulice – Historia, Teraźniejszość, Przyszłość”. Kluczową instytucją w zakresie edukacji i animacji środowiskowej pozostaje Zespół Szkół im. Dzieci Potulic w Potulicach.

Wskaźnik liczby organizacji pozarządowych w Potulicach (2,64 na 1000 mieszkańców) jest najwyższy w skali całej gminy, co potwierdza silne zakorzenienie środowisk obywatelskich. Równie wysokie wartości osiąga wskaźnik korzystania z oferty biblioteki publicznej (118,63 na 1000 mieszkańców), co świadczy o ponadprzeciętnym zainteresowaniu mieszkańców działalnością edukacyjną i kulturalną. Udział osób w Uniwersytecie Trzeciego Wieku (6,15) co prawda odbiega od średniej gminnej (12,81), ale wyraźnie wskazuje na istnienie punktów zaczepienia dla dalszej aktywizacji społecznej i budowy trwałych mechanizmów integracji międzypokoleniowej. Jednocześnie wpływ na to ma fakt, że siedziba UTW zlokalizowana jest w mieście, przez co część seniorów może nie mieć możliwości uczestnictwa przez ograniczoną mobilność.

Tabela 20 Wskaźniki aktywności społecznej w podobszarze Potulice.

	Podobszar rewitalizacji Potulice	Wartość dla całej gminy
Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	2,64	1,61
Liczba uczestników zapisanych na zajęcia UTW na 1000 mieszkańców	6,15	12,81
Liczba osób zapisanych do biblioteki na 1000 mieszkańców	118,63	74,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Nakło nad Notecią

Podsumowanie sfery społecznej

Sfera społeczna w podobszarze rewitalizacji Potulice charakteryzuje się występowaniem szeregu zjawisk kryzysowych, które ograniczają jakość życia mieszkańców oraz osłabiają spójność i atrakcyjność społeczno-demograficzną tego obszaru. Zidentyfikowane problemy dotyczą głównie niekorzystnych trendów demograficznych (ujemny przyrost naturalny, odpływ migracyjny), relatywnie wysokiego poziomu bezrobocia (zwłaszcza długotrwałego) oraz ponadprzeciętnej skali korzystania z pomocy społecznej, w tym zasiłków stałych, wsparcia z tytułu ubóstwa i bezradności wychowawczej.

Potulice wyróżniają się również podwyższonym poziomem przestępczości, co negatywnie wpływa na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców i wizerunek miejscowości. Jednocześnie podobszar wykazuje stosunkowo niski poziom kapitału ekonomicznego i aktywizacji zawodowej.

Pomimo trudności, podobszar dysponuje istotnymi zasobami społecznymi, które stanowią potencjał dla działań rewitalizacyjnych. Funkcjonujące na obszarze organizacje pozarządowe, wysokie wskaźniki korzystania z biblioteki oraz aktywność sportowa i edukacyjna mieszkańców wskazują na możliwości w zakresie oddolnej mobilizacji społecznej. Najwyższy w skali gminy wskaźnik NGO na 1000 mieszkańców stanowi dobrą bazę do budowania partnerstw lokalnych i inicjowania działań o charakterze integracyjnym, edukacyjnym i animacyjnym.

SFERA SPOŁECZNA

PROBLEMY	POTENCJAŁY
• Ujemny przyrost naturalny (–11,42‰) i odpływ migracyjny (–3,51‰) • Podwyższony poziom długotrwałego bezrobocia • Wysoka liczba osób korzystających z pomocy społecznej i zasiłków stałych	• Wysoka liczba organizacji pozarządowych, aktywność lokalnych instytucji i stowarzyszeń (m.in. LZS „Dąb”, KS „Polonia”, OSP, stowarzyszenia) • Wysoka liczba osób korzystających z biblioteki • Zespół Szkół im. Dzieci Potulic jako lokalne centrum edukacyjno-integracyjne

- Zjawiska ubóstwa, przemocy, bezradności wychowawczej – wartości powyżej średniej gminnej
- Ponadprzeciętny poziom przestępczości
- Relatywnie niski udział mieszkańców w strukturach sportowych i UTW w porównaniu do średniej gminnej

5.3.2. Sfera gospodarcza

W podobszarze rewitalizacji Potulice zdiagnozowano problemy w sferze gospodarczej. Podobszar charakteryzuje się niską intensywnością aktywności przedsiębiorczej, co w bezpośredni sposób ogranicza lokalny potencjał rozwojowy i wpływa na osłabienie zdolności ekonomicznej mieszkańców.

Na terenie podobszaru funkcjonują 32 podmioty gospodarcze (dane za 2024 r.), co przekłada się na wskaźnik 28,1 firm na 1000 mieszkańców, przy średniej gminnej wynoszącej 52,63. Tak wyraźna różnica wskazuje na słabą chłonność rynku lokalnego, ograniczone możliwości inwestycyjne oraz niewystarczające wykorzystanie lokalizacji w sąsiedztwie Nakła i drogi krajowej nr 10.

W 2024 r. zarejestrowano 5 nowych firm, a 3 zostały wyrejestrowane, co przekłada się na dodatnie saldo na poziomie 1,8 na 1000 mieszkańców (średnia gminna: 0,93). Choć saldo to jest pozytywne, skala działalności gospodarczej pozostaje niewielka, a struktura firm – w dużej mierze – opiera się na działalności jednoosobowej, usługach podstawowych i handlu detalicznym.

Tabela 21 Wskaźniki sfery gospodarczej w podobszarze Potulice.

	Podobszar rewitalizacji Potulice	Wartość dla całej gminy
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	28,1	52,63
Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	1,8	0,93

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEIDG.

Potulice dysponują jednak istotnym potencjałem, który może stanowić impuls rozwojowy dla lokalnej gospodarki – szczególnie w obszarze turystyki, rekreacji i ekonomii dziedzictwa. Obecność zabytkowego zespołu pałacowo-parkowego, liczne pomniki przyrody, sąsiedztwo obszaru specjalnej ochrony Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego, a także przebiegające przez miejscowość trasy rowerowe i ścieżki edukacyjne tworzą bazę do rozwoju działalności związanej z obsługą ruchu turystycznego, agroturystyki, gastronomii oraz usług kulturalnych. Dodatkowym atutem jest bliskość Bydgoszczy (ok. 25 km), co czyni Potulice atrakcyjną destynacją jednodniowych wycieczek, turystyki weekendowej oraz inicjatyw z zakresu turystyki przyrodniczo-historycznej.

5.3.3. Sfera środowiskowa

Podobszar Potulice charakteryzuje się relatywnie niskim poziomem bezpośrednich zagrożeń środowiskowych, jednak w jego granicach występują uwarunkowania istotne z punktu widzenia jakości powietrza oraz potencjalnych zagrożeń ekologicznych wynikających z rodzaju stosowanego ogrzewania budynków.

Średnie roczne stężenie pyłu zawieszonego PM_{2.5} w obszarze wynosi 10,4 µg/m³, co jest porównywalne z wartością dla całej gminy (10,5 µg/m³) i mieści się poniżej dopuszczalnych norm. Niemniej jednak udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe w podobszarze jest bardzo wysoki – wynosi 154,9%, co sugeruje występowanie sytuacji, w których jeden budynek (głównie budynki wielorodzinne) obsługiwane są przez więcej niż jedno nieekologiczne źródło ogrzewania.

Na terenie podobszaru nie występują budynki mieszkalne zlokalizowane w strefie przekroczeń hałasu drogowego i kolejowego – wskaźnik wynosi zatem 0%, co pozytywnie wyróżnia tę część gminy względem średniej gminnej (10,3%). Jednocześnie udział nieruchomości zawierających azbest to 2,9%, co również jest wartością niższą niż średnia gminna (11,1%).

Tabela 22 Wskaźniki sfery środowiskowej w podobszarze Potulice.

	Podobszar rewitalizacji Nakło	Wartość dla całej gminy
Średnie roczne stężenie PM _{2.5}	10,4	10,5
Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	154,9%	129,2%
Udział nieruchomości zawierających azbest	2,9%	11,1%
Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym	0,0%	10,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Nakło nad Notecią oraz powietrze.gios.gov.pl

Znaczącym atutem środowiskowym podobszaru jest jego bezpośrednie sąsiedztwo z obszarem specjalnej ochrony Natura 2000 – Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego, którego granica stanowi północną granicę podobszaru. To położenie zapewnia wysoki potencjał krajobrazowy oraz możliwości rozwoju zielonej infrastruktury i funkcji rekreacyjnych.

Na terenie podobszaru zlokalizowanych jest również wiele pomników przyrody, w tym pojedyncze drzewa i aleje zlokalizowane przy zabytkowych ciągach komunikacyjnych i w otoczeniu historycznej zabudowy. Szczególnie cennym elementem jest zespół pałacowo-parkowy, wpisany do gminnej ewidencji zabytków, stanowiący lokalne centrum krajobrazowe i kulturowe. Obiekt ten pełni potencjalną funkcję integrującą wartości przyrodnicze, kulturowe i społeczne, i może stać się jednym z kluczowych ogniw planowanych działań rewitalizacyjnych.

5.3.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W podobszarze zidentyfikowano problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej. Podobszar rewitalizacji w Potulicach obejmuje centralną część miejscowości, której przestrzeń cechuje się rozproszoną, lecz czytelną strukturą zabudowy mieszkaniowej, usługowej i edukacyjnej, zlokalizowanej w układzie skupiskowym wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Obszar ten pełni funkcję lokalnego ośrodka wiejskiego, z podstawową infrastrukturą społeczną, rekreacyjną i kulturową, uzupełnianą przez cenne elementy środowiskowe i dziedzictwo historyczne.

Zasadniczą oś funkcjonalną podobszaru wyznacza historyczna zabudowa o charakterze folwarczno-rezydencjonalnym – w tym zespół pałacowo-parkowy – który tworzy ramy kompozycyjne dla lokalnej przestrzeni publicznej.

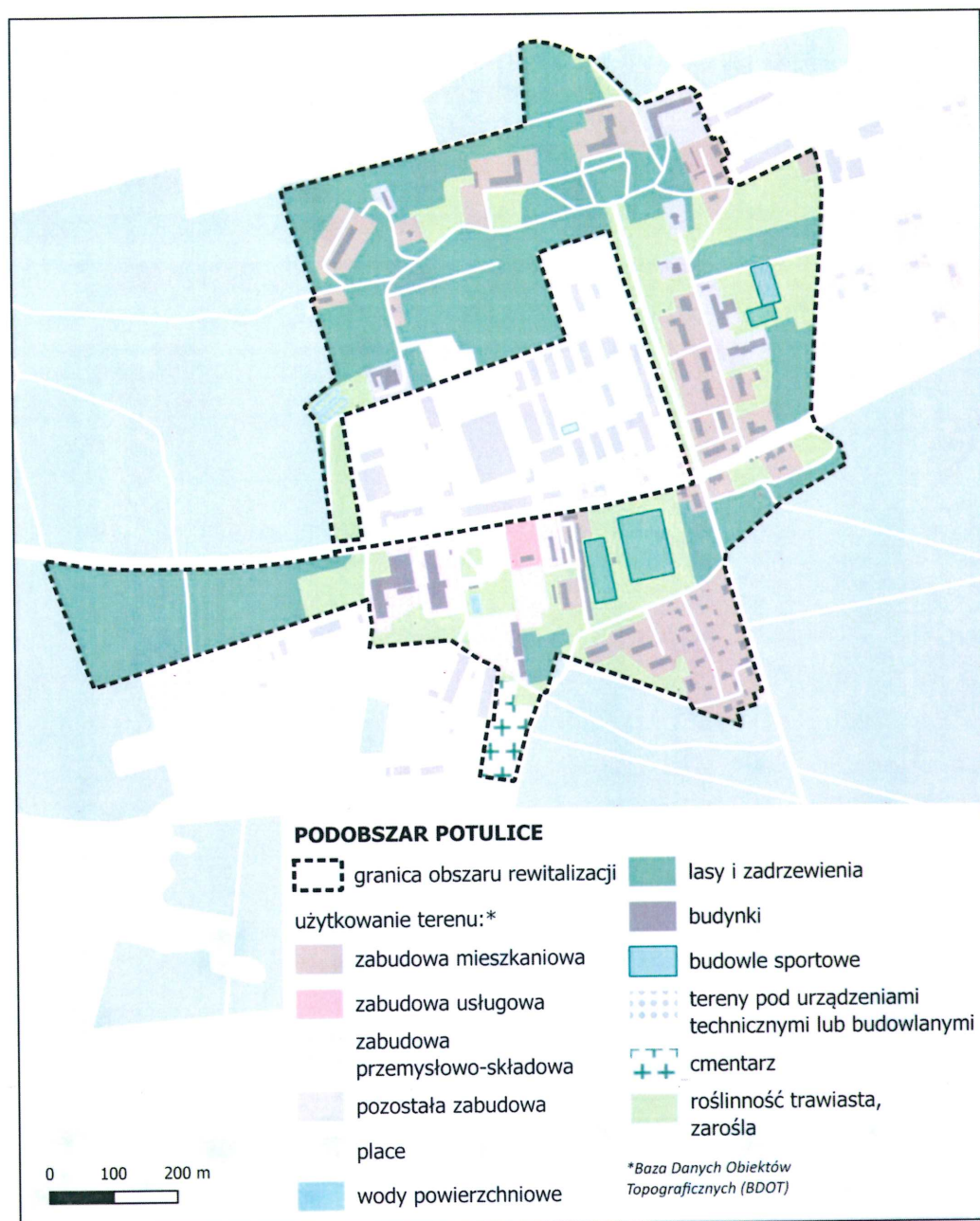
Na strukturę przestrzenną podobszaru składają się:

- zabudowa mieszkaniowa w układzie rozproszonym, zlokalizowana głównie wzdłuż głównych dróg lokalnych,
- szkoła podstawowa, pełniąca funkcję centrum edukacyjno-społecznego,
- filia biblioteki gminnej, zapewniająca dostęp do kultury i oferty informacyjnej,
- stadion sportowy, boisko wielofunkcyjne przy zespole szkół, siłownia plenerowa oraz plac zabaw, które stanowią lokalną infrastrukturę rekreacyjną,
- Aleja Parkowa w obrębie zespołu pałacowo-parkowego – będąca elementem dziedzictwa kulturowego, a zarazem główną osią krajobrazową miejscowości.

Wskaźnik dostępności punktów usług publicznych wynosi 4,4 na 1000 mieszkańców i jest nieznacznie wyższy od średniej dla całej gminy (4,3), co potwierdza obecność podstawowej oferty. Stosunek terenów rekreacyjnych do powierzchni ogólnej podobszaru wynosi 3,62, co stanowi wartość istotnie wyższą niż w innych częściach gminy (0,22) i świadczy o dobrej dostępności do infrastruktury rekreacyjnej w skali lokalnej.

Również udział powierzchni biologicznie czynnej jest relatywnie wysoki i wynosi 88,7%, co korzystnie wpływa na mikroklimat i jakość środowiska życia. Choć udział jest niższy niż średnia gminna, należy zaznaczyć, że podobszar został wyznaczony w zamieszkanej i zabudowanej części Potulice. Zieleń ma zarówno charakter użytkowy, jak i krajobrazowo-historyczny (aleje, zadrzewienia parkowe, pomniki przyrody). Część podobszaru graniczy z obszarem specjalnej ochrony Natura 2000 – Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego, co dodatkowo podnosi wartość krajobrazową tego terenu i umożliwia rozwój funkcji rekreacyjnych i turystycznych.

Grafika 6 Użytkowanie terenu podobszaru Potulice

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT.

Tabela 23 Wskaźniki sfery przestrzenno-funkcjonalnej w podobszarze Potulice.

	Podobszar rewitalizacji Nakło	Wartość dla całej gminy
Dostępność punktów usług publicznych	4,4	4,3
Stosunek terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem	3,62	0,22
Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem	88,7%	97,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Nakło nad Notecią.

Przez Potulice przebiega niebieski szlak rowerowy Bydgoszcz–Nakło nad Notecią oraz fragment przyrodniczej ścieżki dydaktycznej Występ–Potulice–Chobielin Młyn, która obejmuje 13 przystanków edukacyjnych i biegnie przez tereny o wysokiej wartości przyrodniczo-kulturowej, w tym park, cmentarz ofiar obozu hitlerowskiego, łąki nadnoteckie i rzekę Noteć. Potulice stanowią zatem lokalny węzeł rekreacyjny w skali ponadgminnej, o wysokim potencjale edukacyjnym i turystycznym.

Zgodnie z *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego*, podobszar rewitalizacji znajduje się w granicach Strefy F – południowej strefy osadniczo-leśnej, gdzie podstawową funkcją jest osadnictwo mieszkaniowe, z możliwością rozwoju funkcji usługowych i produkcyjnych w powiązaniu z istniejącymi skupiskami zabudowy. Studium wskazuje, że miejscowość Potulice pełni rolę zaplecza mieszkaniowego dla Nakła nad Notecią i Bydgoszczy, co jest wspierane przez dobre skomunikowanie z siecią dróg wojewódzkich i krajowych (w tym DK10). Dla Potulic ustalono możliwość rozwoju w ramach adaptacji istniejących funkcji osadniczych i kontynuacji rozwoju w strukturze skupionej.

5.3.5. Sfera techniczna

Podobszar rewitalizacji Potulice charakteryzuje się wysoką koncentracją obiektów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, a zarazem występowaniem istotnych wyzwań w zakresie ich stanu technicznego i utrzymania. Wskaźnik liczby zabytków i pomników przyrody na 1 km² wynosi 45,3, co znacząco przewyższa średnią wartość dla całej gminy (2,3). Obiekty i miejsca o znaczeniu historycznym oraz przyrodniczym czynią Potulice przestrzenią o szczególnym znaczeniu krajobrazowym.

Najważniejszym elementem dziedzictwa technicznego i kulturowego jest zespół pałacowo-parkowy w Potulicach, obecnie znajdujący się w złym stanie technicznym. Sam pałac obecnie częściowo jest wykorzystywany, ale jego stan wymaga pilnych prac zabezpieczających i konserwatorskich. Budynek ten, będący lokalnym symbolem tożsamości kulturowej, jest potencjalnym ośrodkiem funkcji kulturalnych, edukacyjnych lub społecznych, jednak jego obecny stan techniczny uniemożliwia aktywne wykorzystanie.

Zdjęcie 4 Pałac Potulickich.

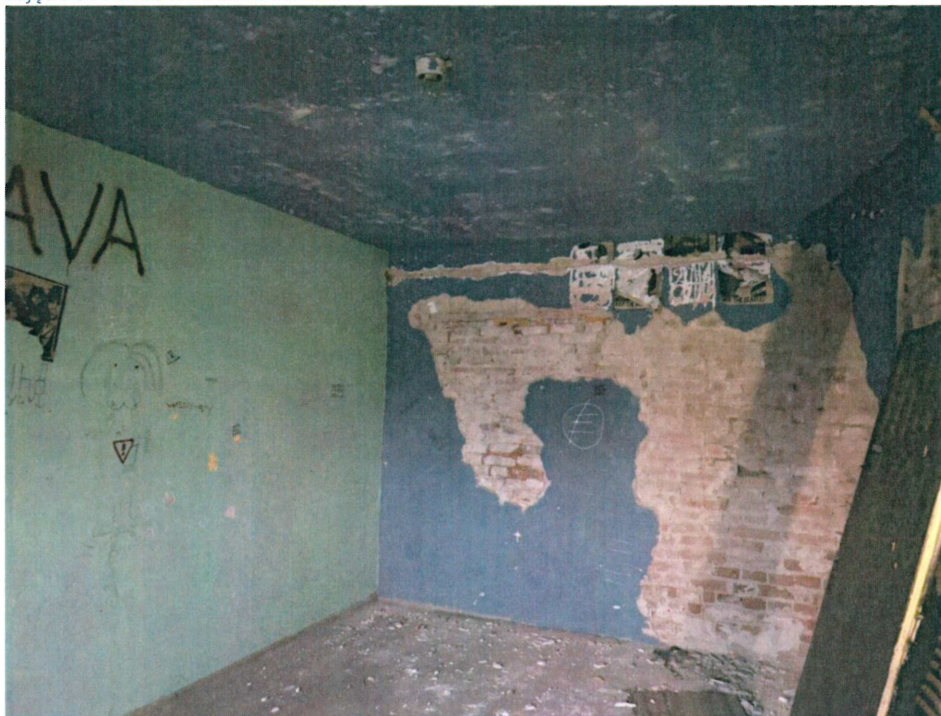
Źródło: Spacer studyjny [styczeń, 2025 r.]

Zdjęcie 5 pałac Potulickich.

Źródło: Spacer studyjny [styczeń, 2025 r.]

Zdjęcie 6 Piwnice w Pałacu Potulickich.

Źródło: Spacer studyjny [styczeń, 2025 r.]

Zdjęcie 7 Wnętrze Pałacu Potulickich.

Źródło: Spacer studyjny [styczeń, 2025 r.]

W obszarze znajduje się także częściowo zachowany park przypałacowy z układem alei i pomnikami przyrody, który pełni funkcje spacerowo-rekreacyjne. Jego stan techniczny i pielęgnacyjny jest zróżnicowany, fragmenty wymagają prac porządkowych, nasadzeń oraz odtworzenia założeń kompozycyjnych.

Zdjęcie 8 Park przypałacowy.

Źródło: Spacer studyjny [styczeń, 2025 r.]

Zdjęcie 9 Park przypałacowy.

Źródło: Spacer studyjny [styczeń, 2025 r.]

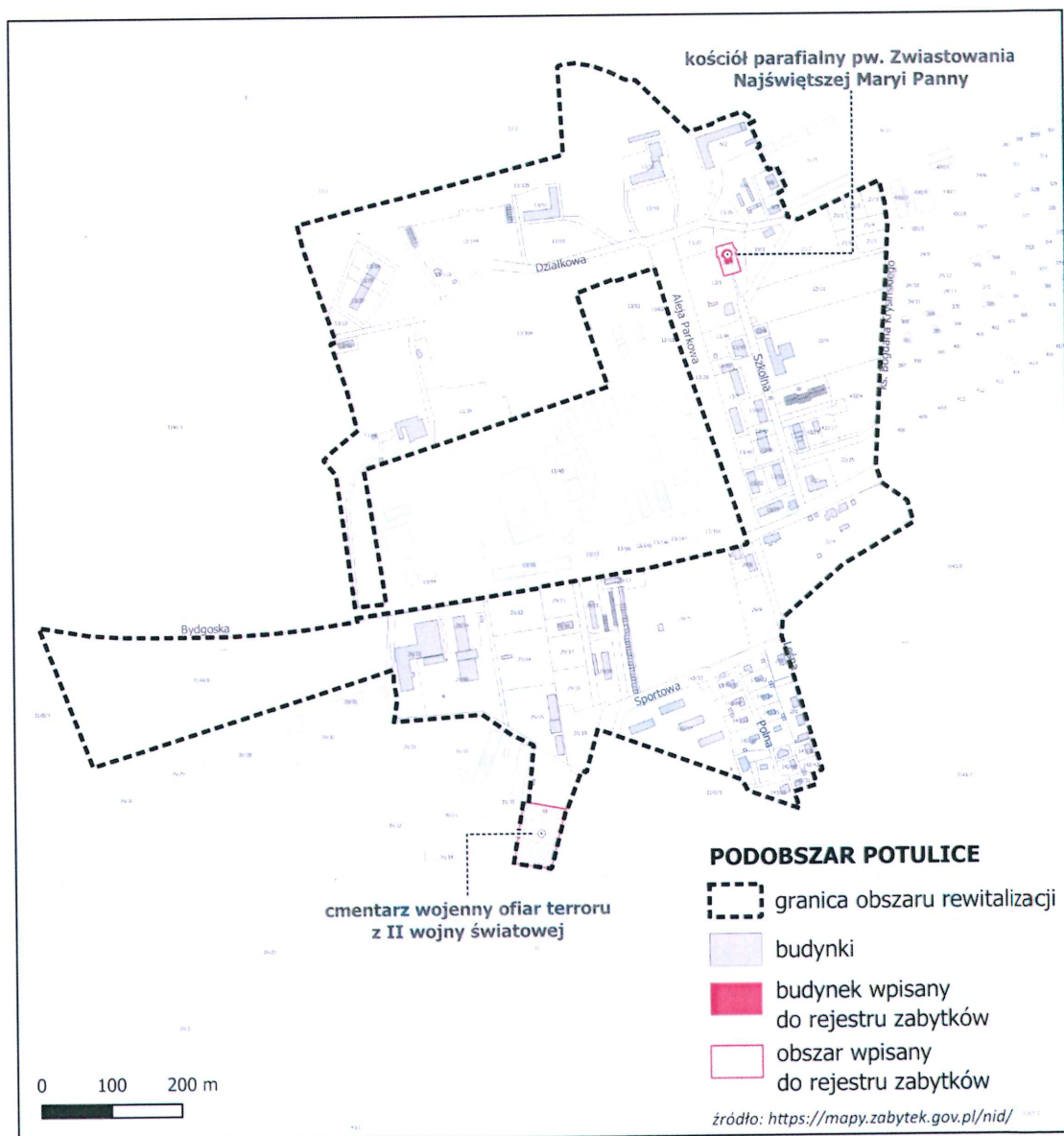
Poza zespołem pałacowym na terenie podobszaru znajdują się inne elementy materialnego dziedzictwa technicznego, w tym relikty zabudowy folwarcznej oraz historyczne układy zieleni, które nie są formalnie chronione, ale posiadają wartość przestrzenną i symboliczną.

Tabela 24 Wskaźniki sfery technicznej w podobszarze Potulice.

	Podobszar rewitalizacji Nakło	Wartość dla całej gminy
Liczba zabytków i pomników przyrody na km ²	45,3	2,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Nakło nad Notecią.

Grafika 7 Obiekty i obszary zabytkowe w podobszarze Potulice

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Nakło nad Notecią

Podobszar rewitalizacji Potulice charakteryzuje się wysoką koncentracją obiektów o wartościach kulturowych i krajobrazowych. Wskaźnik liczby zabytków i pomników przyrody wynosi tu 45,3 na km², co jest wartością znacząco przekraczającą średnią gminną (2,3) i świadczy o silnej reprezentacji zasobów dziedzictwa na stosunkowo niewielkim obszarze. Jednocześnie wiele z tych obiektów znajduje się w stanie technicznej degradacji lub wymaga pilnych działań konserwatorskich i rewaloryzacyjnych. W gminnej ewidencji zabytków wpisanych jest obecnie dziewięć obiektów zlokalizowanych na terenie podobszaru:

- Pałac Potulickich – reprezentacyjna budowla z XIX wieku, obecnie w złym stanie technicznym, nieużytkowana; stanowi kluczowy punkt odniesienia w strukturze przestrzennej i symbolicznej miejscowości.
- Park krajobrazowy otaczający pałac – z zachowanym układem alei oraz licznymi pomnikami przyrody; częściowo pełni funkcje rekreacyjne.
- Kaplica grobowa rodziny Potulickich – cenny obiekt sakralny o wartości historyczno-symbolicznej.
- Kapliczka przydrożna – przykład tradycyjnej, lokalnej architektury sakralnej.
- Cmentarz ofiar terroru hitlerowskiego – miejsce pamięci o znaczeniu ponadlokalnym.
- Dom zarządcy – budynek z początku XX wieku, świadczący o dawnym funkcjonowaniu folwarku.
- Czworak – budynek mieszkalny, dawniej robotniczy, obecnie przekształcony, wciąż użytkowany, zachowujący charakter mieszkaniowy.
- Dom mieszkalny z I połowy XX wieku – wiejska architektura mieszkaniowa z epoki międzywojennej.
- Budynek mieszkalny o charakterze zabytkowym – jako przykład lokalnej zabudowy tradycyjnej.

Stan techniczny wielu z wymienionych obiektów pozostaje niezadowolający – szczególnie dotyczy to pałacu, zabudowy folwarcznej oraz elementów zieleni historycznej. Obiekty te nie są obecnie w pełni wykorzystywane, a ich potencjał funkcjonalny (m.in. dla kultury, integracji społecznej czy edukacji) pozostaje ograniczony. Istnieje również ryzyko dalszej degradacji, jeśli nie zostaną wdrożone odpowiednie mechanizmy zabezpieczające i finansujące.

Podsumowanie

Sfera pozaspółeczna w podobszarze rewitalizacji Potulice ujawnia zróżnicowane wyzwania i atuty, które kształtują możliwości rozwojowe tego terenu. Problemy gospodarcze związane są z niewielką liczbą firm i ograniczoną dynamiką ich powstawania, co przekłada się na niedostatek miejsc pracy i ogranicza lokalny potencjał inwestycyjny. W sferze środowiskowej dominują tradycyjne źródła ciepła,

co niesie ryzyko sezonowego pogorszenia jakości powietrza. Przestrzeń funkcjonalna cechuje się czytelnym, lecz rozproszonym układem zabudowy i umiarkowaną dostępnością usług, przy jednocześnie znaczącym udziale terenów rekreacyjnych i zieleni. W sferze technicznej zaś duża koncentracja zabytków i pomników przyrody świadczy o wysokich wartościach krajobrazowo-kulturowych, ale wiele obiektów wymaga pilnych prac konserwatorskich i modernizacyjnych.

Sfera	Problemy	Potencjały
Gospodarcza	Niedostateczna liczba przedsiębiorstw i niska dynamika ich rozwoju	Szlak rowerowy i ścieżki edukacyjne, agroturystryka, turystyka przyrodnicza i historyczna
Środowiskowa	Znaczny udział kotłów na paliwo stałe	Niska emisja pyłów (PM2.5 w normie), brak hałasu, niewielki udział azbestu, sąsiedztwo obszarów Natura
Przestrzenno-funkcjonalna	Rozproszona zabudowa i ograniczona sieć usług	Wysoki udział terenów rekreacyjnych, duży udział powierzchni biologicznie czynnej, czytelny układ szkoły, boisk i alei parkowych
Techniczna	Zły stan techniczny pałacu i zabudowy	Unikalne zasoby dziedzictwa – zespół pałacowo-parkowy, kapliczki, pomniki przyrody

5.4. Podsumowanie analizy pogłębionej

Przeprowadzona analiza pogłębiona obszaru rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią, obejmująca dwa wyodrębnione podobszary ujawniła zarówno nakładające się problemy, jak i unikalne zasoby, które mogą stać się fundamentem skutecznej rewitalizacji.

W samym sercu Nakła skoncentrowane są liczne wyzwania: ujemne saldo demograficzne i migracyjne, wysokie bezrobocie, rozległe potrzeby społeczne (silne korzystanie z pomocy społecznej, uzależnienia, przemoc), a także techniczna dekapitalizacja zabytkowych kamienic i dworca kolejowego. Brak wystarczającej oferty rekreacyjnej, słabe zagospodarowanie Placu Zamkowego i zaniedbane tereny przytorowe wpływają na poczucie izolacji i obniżają atrakcyjność centrum. Jednocześnie jednak Nakło dysponuje silnym kapitałem społecznym (aktywnymi organizacjami pozarządowymi) oraz historycznym układem urbanistycznym i skupieniem usług administracyjnych, kulturalnych i komunikacyjnych, które stanowią mocną bazę dla działań rewitalizacyjnych.

Potulice, choć pozornie dalekie od miejskiego zgiełku, ujawniły inne bariery: niską intensywność przedsiębiorczości i ograniczone zatrudnienie lokalne, relatywnie wysoki udział domowych kotłów na paliwo stałe, a także techniczne zaniedbania przy pałacowo-parkowym założeniu Potulickich. Równocześnie jednak Potulice wyróżniają się silnym potencjałem turystyczno-rekreacyjnym: zabytkowy pałac i zespół

przyrodniczy Doliny Noteci, trasy rowerowe i ścieżki edukacyjne, dostęp do obszaru Natura 2000 oraz bliskość Bydgoszczy. To daje realne możliwości rozwoju agroturystyki, ekologicznej gastronomii i małych usług kulturowych.

Podobszar Nakło wymaga przede wszystkim kompleksowej rewitalizacji przestrzeni publicznych (place, skwery, promenady przy dworcu), modernizacji zasobów technicznych (kamienice, dworzec, chodniki, oświetlenie), wsparcia społecznego (programy aktywizacji, profilaktyka, miejsca spotkań) i ożywienia gospodarki miejskiej (inkubatory usług, adaptacja parterów kamienic). Potulice zaś potrzebują wzmocnienia aktywności gospodarczej (inkubacja turystyczna, wsparcie lokalnych przedsiębiorców) oraz konserwacji i adaptacji pałacowo-parkowych założeń na cele kulturalno-rekreacyjne.

6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja obszaru po przeprowadzeniu działań rewitalizacyjnych stanowi niezbędny element Gminnego Programu Rewitalizacji, zgodnie z wymogami zawartymi w art. 15 ust. 1 pkt 3 ustawy o rewitalizacji. Oprócz wymogów wynikających z przepisów prawa, jest to także skondensowane przedstawienie kluczowych założeń proponowanych zmian oraz określenie pożądanych efektów w ramach realizacji celów rewitalizacji. Na podstawie przeprowadzonych prac diagnostycznych, analizy przyczynowo-skutkowej problemów oraz oceny potencjałów i potrzeb, opracowano wizję przewidywanego stanu obszaru objętego procesem rewitalizacji po wprowadzeniu planowanych działań. Wizję przedstawiono z uwzględnieniem specyfiki oraz indywidualnych potrzeb każdego z podobszarów, co pozwala na precyzyjne określenie celów oraz zaplanowanie skutecznych działań rewitalizacyjnych.

WIZJA

PODOBSZAR NAKŁO

W wyniku przeprowadzonej rewitalizacji podobszar Nakło stanie się sercem miasta, które efektywnie łączy funkcje administracyjne, handlowo-usługowe i kulturalne z wysokim standardem zamieszkiwania i integracji społecznej. Zmodernizowany Dworzec PKP stanie się wizytówką miasta, kluczowym węzłem komunikacyjnym oraz miejscem generującym atrakcyjność turystyczną i inwestycyjną. Zmodernizowana infrastruktura zwiększy poczucie bezpieczeństwa mieszkańców oraz poprawi jakość życia w obszarze.

Realizacja projektów kulturalnych, edukacyjnych i integracyjnych, takich jak nowe przestrzenie ekspozycyjne i kulturalne, m.in. Muzeum Ziemi Krajeńskiej, wzmocni lokalną tożsamość i umożliwi aktywne uczestnictwo mieszkańców w życiu społecznym i kulturalnym. Kluczowe przestrzenie publiczne, takie jak Plac Zamkowy, zostaną gruntownie odnowione, zapewniając mieszkańcom miejsca do spotkań, rekreacji oraz wydarzeń kulturalnych, co dodatkowo wpłynie na poprawę bezpieczeństwa i komfortu użytkowania tych obszarów. Dzięki temu Nakło stanie się miejscem atrakcyjnym zarówno dla mieszkańców, przedsiębiorców, jak i turystów, co przełoży się na wzrost gospodarczy i poprawę warunków życia społeczności lokalnej.

WIZJA

PODOBSZAR POTULICE

W wyniku rewitalizacji Potulice staną się miejscem o wyjątkowym charakterze, łączącym bogatą historię ze współczesną funkcją edukacyjną i dialogiem społecznym. Przeprowadzone działania przyczynią się do zwiększenia świadomości historycznej, stworzenia przestrzeni do prowadzenia edukacji patriotycznej, przyrodniczej i ekologicznej oraz budowania silnej tożsamości lokalnej. Odrestaurowany zabytkowy pałac stanie się ważnym punktem na mapie turystycznej regionu, jednocześnie pełniąc funkcję integrującą dla społeczności lokalnej oraz gości z całego kraju. Przestrzenie wspólne oraz zielone zostaną zrewitalizowane, tworząc estetyczne i funkcjonalne miejsca spotkań oraz rekreacji dla mieszkańców i odwiedzających. Potulice, dzięki tym działaniom, zyskają nowy impuls rozwojowy, który pozytywnie wpłynie na życie mieszkańców oraz przyciągnie odwiedzających zainteresowanych unikalnym połączeniem historii i natury.

7. Cele i kierunki działań

W ramach realizacji założeń wizji sformułowane zostały cele rewitalizacyjne. Dążenie do osiągnięcia celów przyczyni się istotnie do poprawy sytuacji mieszkańców obszaru rewitalizacji, ich integracji, aktywizacji oraz zmian przestrzenno-funkcjonalnych rzutujących na jakość życia w obszarze i jego atrakcyjność osiedleńczą i turystyczną.

Cele rewitalizacyjne zostały skonstruowane w taki sposób, aby efektywnie oddziaływać na życie społeczności lokalnej. Ich realizacja ma za zadanie nie tylko rozwiązanie istniejących problemów, lecz również stworzenie warunków sprzyjających długotrwałemu rozwojowi obszaru rewitalizacji, zachęcając mieszkańców do aktywnego udziału w procesach społecznych i gospodarczych. Dzięki temu program rewitalizacji staje się kompleksowym narzędziem, skierowanym nie tylko na naprawę obecnych niedociągnięć, lecz także na budowę trwałego fundamentu do pełniejszego rozwoju społeczności lokalnej.

Cel 1:	Wzmocnienie kapitału społecznego i tożsamości lokalnej poprzez integrację mieszkańców i wykorzystanie potencjału kulturowo-historycznego obszaru rewitalizacji
---------------	---

Cel 2:	Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez modernizację przestrzeni i obiektów publicznych
---------------	--

Cel 3:	Rozwój funkcji edukacyjnych, turystycznych i gospodarczych obszaru rewitalizacji w oparciu o jego dziedzictwo i lokalne zasoby
---------------	---

Wypracowane cele rewitalizacji są rozszerzone o określone kierunki działań, których podjęcie wpłynie na bezpośrednie rozwiązanie każdego ze zidentyfikowanych problemów i negatywnych zjawisk obszaru rewitalizacji. Kierunki stanowią połączenie między ogólnymi celami rewitalizacyjnymi a konkretnymi przedsięwzięciami, co potwierdza spójność programu. Pojęcie kierunków działań ma szersze znaczenie niż lista konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, ponieważ obejmuje aspekty, które nie mogą być ujęte w pojedynczych projektach. Kierunki te stanowią swoiste wytyczne dla planowania działań, które będą realizować wyznaczone cele i tym samym dążyć do osiągnięcia stanu opisanego w wizji obszaru rewitalizacji.

Cel 1: Wzmocnienie kapitału społecznego i tożsamości lokalnej poprzez integrację mieszkańców i wykorzystanie potencjału kulturowo-historycznego obszaru rewitalizacji

Kierunki działań:

1.1	Rozwój i dostępność usług społecznych, w tym edukacyjnych i kulturalnych
1.2	Działania integrujące społeczność wokół dziedzictwa historycznego i lokalnej pamięci (adaptacja pałacu Potulickich, Dworca PKP i przestrzeni wspólnych)
1.3	Aktywizacja społeczna i kulturalna – wykorzystanie zrewitalizowanych przestrzeni (pałac, muzeum, przestrzenie publiczne) do wydarzeń lokalnych, warsztatów i inicjatyw oddolnych
1.4	Wsparcie mieszkańców w działaniach na rzecz ich samodzielności – rozwój lokalnych kompetencji społecznych i aktywizacja osób biernych zawodowo (np. poprzez wolontariat, szkolenia, wydarzenia lokalne)

Cel 2: Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez modernizację przestrzeni i obiektów publicznych

Kierunki działań:

2.1	Rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni publicznych, w tym poprzez zagospodarowanie placu Zamkowego, otoczenia dworca PKP, zespołu pałacowo-parkowego w Potulicach
2.2	Poprawa dostępności architektonicznej i technicznej obiektów użyteczności publicznej
2.3	Rewitalizacja terenów zielonych i przyrodniczych, z wykorzystaniem do edukacji ekologicznej i integracji
2.4	Uporządkowanie i rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej – tworzenie dostępnych, przyjaznych miejsc aktywności (placów, przestrzeni dla młodzieży, rodzin z dziećmi i seniorów)

Cel 3: **Rozwój funkcji edukacyjnych, turystycznych i gospodarczych obszaru rewitalizacji w oparciu o jego dziedzictwo i lokalne zasoby**

Kierunki działań:

3.1	Utworzenie atrakcyjnej oferty turystyczno-edukacyjnej (Pałac Potulickich, Muzeum Ziemi Krajeńskiej)
3.2	Rozbudowa funkcji muzealnych, edukacyjnych i promocyjnych – udostępnianie zasobów online, stanowiska digitalizacji, nowe przestrzenie warsztatowe i wystawiennicze
3.3	Zwiększenie dostępności oferty turystycznej i historycznej
3.4	Wsparcie dla lokalnych inicjatyw gospodarczych, rękodzielniczych i usługowych powiązanych z turystyką, kulturą i dziedzictwem

Tabela 25 Schemat strategiczny

CEL	Kierunki działań	Zdiagnozowane problemy	Potencjały	Zidentyfikowane potrzeby
Cel 1: Wzmocnienie kapitału społecznego i tożsamości lokalnej poprzez integrację mieszkańców i wykorzystanie potencjału kulturowo-historycznego obszaru rewitalizacji	1.1 Rozwój i dostępność usług społecznych, w tym edukacyjnych i kulturalnych 1.2 Działania integrujące społeczność wokół dziedzictwa historycznego i lokalnej pamięci (adaptacja pałacu Potulickich, Dworca PKP i przestrzeni wspólnych) 1.3 Aktywizacja społeczna i kulturalna – wykorzystanie zrewitalizowanych przestrzeni (pałac, muzeum, przestrzenie publiczne) do wydarzeń lokalnych, warsztatów i inicjatyw oddolnych 1.4 Wsparcie mieszkańców w działaniach na rzecz ich samodzielności – rozwój lokalnych kompetencji społecznych i aktywizacja osób biernych zawodowo (np. poprzez wolontariat, szkolenia, wydarzenia lokalne).	Depopulacja (ujemny przyrost naturalny, wysoka migracja), długotrwałe bezrobocie, uzależnienia, przebiegająca, wykluczenie społeczne, bezradność wychowawcza, niski udział młodzieży w strukturach społecznych	Wysoka liczba NGO, UTW, biblioteka, Zespół Szkół im. Dzieci Potulic, gotowe struktury do działań społecznych i edukacyjnych	Wsparcie integracji społecznej, programy aktywizacji zawodowej, animacja lokalna, działania edukacyjne i profilaktyczne
Cel 2: Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez modernizację przestrzeni i obiektów publicznych	2.1 Rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni publicznych, w tym poprzez zagospodarowanie placu Zamkowego, otoczenia dworca PKP, zespołu pałacowo-parkowego w Potulicach 2.2 Poprawa dostępności architektonicznej i technicznej obiektów użyteczności publicznej	Zły stan techniczny przestrzeni publicznych i zabudowy (kamienice, dworzec, pałac), brak zieleni i przestrzeni rekreacyjnych, bariery architektoniczne, brak estetyki	Historyczne centrum, zespół pałacowo-parkowy, Plac Zamkowy, Dworzec PKP, silna tożsamość kulturalowa, duża powierzchnia terenów rekreacyjnych (Potulice)	Rewitalizacja i zagospodarowanie przestrzeni publicznych, zwiększenie dostępności infrastruktury, prawa estetyki i funkcji rekreacyjnych

CEL	Kierunki działań	Zdiagnozowane problemy	Potencjały	Zidentyfikowane potrzeby
Cel 3: Rozwój funkcji edukacyjnych, turystycznych i gospodarczych obszaru rewitalizacji w oparciu o jego dziedzictwo i lokalne zasoby	2.3 Rewitalizacja terenów zielonych i przyrodniczych, z wykorzystaniem do edukacji ekologicznej i integracji			
	2.4 Uporządkowanie i rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej – tworzenie dostępnych, przyjaznych miejsc aktywności (placów, przestrzeni dla młodzieży, rodzin z dziećmi i seniorów).			
	3.1 Utworzenie atrakcyjnej oferty turystyczno-edukacyjnej (Pałac Potulickich, Muzeum Ziemi Krajeńskiej)			
	3.2 Rozbudowa funkcji muzealnych, edukacyjnych i promocyjnych – udostępnianie zasobów online, stanowiska digitalizacji, nowe przestrzenie warsztatowe i wystawiennicze 3.3 Zwiększenie dostępności oferty turystycznej i historycznej 3.4 Wsparcie dla lokalnych inicjatyw gospodarczych, rzemieślniczych i usługowych powiązanych z turystyką, kulturą i dziedzictwem.	Niewykorzystane dziedzictwo historyczne, niska aktywność gospodarcza, słaba promocja oferty turystycznej, techniczne zaniedbanie zabytków	Pałac Potulickich, Muzeum Ziemi Krajeńskiej, trasy rowerowe, obszar Natura 2000, lokalne produkty, silny potencjał agroturystyczny i edukacyjny	Tworzenie oferty turystyczno-edukacyjnej, adaptacja zabytków do nowych funkcji, wsparcie przedsięwzięć biorczącości lokalnej

8. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Podstawą wypracowania listy przedsięwzięć rewitalizacyjnych były zidentyfikowane potrzeby mieszkańców podobszarów rewitalizacji oraz bezpośredni wpływ na realizację celów i kierunków działań. Poprzez spójność i powiązania pomiędzy przedsięwzięciami, projekty w bezpośredni sposób będą przyczyniać się do ograniczenia zjawisk kryzysowych. Poniższe zestawienie przedsięwzięć rewitalizacyjnych powstało w wyniku metodycznych poszukiwań i wypracowania odpowiedzi na zjawiska problemowe zidentyfikowane w obszarze rewitalizacji. Ich opracowanie opiera się o wyznaczone cele i przypisane im kierunki działań. W zestawieniu mogły się znaleźć także propozycje zgłoszone w ramach naboru przedsięwzięć, które zakwalifikowano jako spełniające wymogi formalne, odpowiadające na zdiagnozowane problemy obszaru rewitalizacji i spójne z celami programu. Nabór prowadzony był w terminie 7 marca 2025 r. – 21 marca 2025 r. W ostatecznym zestawieniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPR znajdują się 3 fiszki projektowe oraz wiązka projektowa, które zostały przedstawione w tabeli poniżej. Zestawienie uzupełnione jest o rodzaj projektu, wnioskodawcę oraz obszar, na którym będą realizowane.

Tabela 26 Lista podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Rodzaj projektu	Wnioskodawca	podobszar
P1	Stworzenie Centrum Dialogu w Potulicach	Społeczno-infrastrukturalny	Muzeum Ziemi Krajeńskiej	Potulice
P2	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej i muzealnej Muzeum Ziemi Krajeńskiej	Społeczno-infrastrukturalny	Muzeum Ziemi Krajeńskiej	Nakło
P3	Rewitalizacja i adaptacja budynku dworca kolejowego w Nakle nad Notecią wraz z terenami przyległymi na cele społeczne, kulturalne i edukacyjne	Społeczno-infrastrukturalny	Gmina Nakło nad Notecią	Nakło
P4	Rewitalizacja budynku przy ul. Ks. Piotra Skargi 9 w Nakle nad Notecią	Społeczno-infrastrukturalny	Gmina Nakło nad Notecią	Nakło

Źródło: opracowanie własne

8.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Przedsięwzięcie 1. P1. Stworzenie Centrum Dialogu w Potulicach
Nazwa wnioskodawcy
Muzeum Ziemi Krajeńskiej w Nakle nad Notecią
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia
Potulice, niewielka miejscowość w gminie Nakło nad Notecią. Do 1932 roku była własnością rodu Potulickich. Ostatnia właścicielka – Aniela hr. Potulicka w 1928 r. utworzyła fundację i większą część majątku przekazała na rzecz Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. W 1932 r., po śmierci hrabiny, pałac wraz z przyległościami został pierwszą siedzibą Towarzystwa Chrystusowego dla Polonii Zagranicznej – zakonu powstałego w tym samym roku. Po wybuchu II wojny światowej na terenie pałacu prowadzono kursy dla podoficerów SS, a 1 lutego 1941 r. rozpoczął funkcjonowanie niemiecki obóz przesiedleńczy, który pełnił następnie m.in. funkcje obozu pracy, karnego, przetrzymywania dzieci ze wschodu. Szacuje się, że w latach 1941-45 przez obóz przeszło ok. 25 000 Polaków. Obóz początkowo mieścił się w pałacu, a po wybudowaniu tzw. nowego obozu w pałacu znalazły się szwalnie fabryki Schultza, w której niewolniczą pracę wykonywali Polacy – więźniowie, a za odmowę pracy trafiali do karceru, który znajdował się w pałacowej piwnicy. W latach 1945-50, w budynkach obozu z okresu wojny, funkcjonował Centralny Obóz Pracy Potulice, w którym przetrzymywano Niemców wysiedlanych z Ziemi Polskiej na mocy ustaleń kończących II wojnę światową. Równolegle (do ok. połowy lat 50. XX w.) do obozu trafiali działacze Armii Krajowej, podziemia antykomunistycznego i przeciwników władzy ludowej. Po tym czasie zabudowania obozu stały się podstawą do utworzenia zakładu karnego. Zabudowania obozowe rozebrano w latach 50. i 60. XX w. W latach 1981-82 r. w zakładzie karnym przetrzymywano internowanych działaczy NSZZ Solidarność. Od kilku lat wzrasta zapotrzebowanie byłych więźniów i ich potomków na edukację oraz pozyskiwanie informacji o obozie Potulitz/Lebrechtsdorf. Również Niemcy są zainteresowani historią obozu po II wojnie światowej, choć w mniejszym stopniu, wynikającym zapewne z odległości i bariery językowej. Od 2015 roku Potulice są jednym z miejsc wojewódzkich obchodów rocznic wprowadzenia stanu wojennego. Zespół Szkolno-Przedszkolny organizuje konkurs wiedzy o stanie wojennym (odbywa się on w sali przy pałacu), a przed tablicą pamiątkową spotykają się byli działacze NSZZ Solidarność, których internowano w potulickim więzieniu. Położenie pałacu w Potulicach na krawędzi Doliny Toruńsko-Eberswaldzkiej oraz w pobliżu Kanału Bydgoskiego umożliwia także prowadzenie szeroko rozumianej edukacji przyrodniczej i ekologicznej. Powstanie Centrum Dialogu w Potulicach będzie odpowiedzią na zapotrzebowanie środowisk z całej Polski, gdyż do obozu Potulitz/Lebrechtsdorf trafiali Polacy z różnych części okupowanego kraju.
Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia
Celem przedsięwzięcia jest stworzenie w podziemiach tzw. Sali Hrabiny Potulickiej przestrzeni, w której zaprezentowane zostaną walory przyrodnicze oraz historia wsi. Planuje się przeprowadzenie modernizacji, dzięki której możliwe będzie przeniesienie do pomieszczeń piwnicznych izby pamięci znajdującej się w Zespole Szkolno-Przedszkolnym im. Dzieci Potulic w Potulicach oraz stworzenie, najlepiej w oparciu o skany/fotografie znajdujących się w izbie pamiątek, wystawy multimedialnej. Oprócz przeprowadzenia prac naprawczych w dawnym karcerze, do potrzeb ekspozycyjnych dostosowane zostaną inne pomieszczenia piwnicy. Stworzona zostanie ekspozycja, na której w poszczególnych salach zaprezentowana zostanie historia Potulic w okresie gdy były własnością Potulickich i działalność Towarzystwa Chrystusowego dla Polonii Zagranicznej (od XVIII w. do 1939 r.). W kolejnych przybliżona zostanie historia Niemieckiego Nazistowskiego Obozu Potulitz/Lebrechtsdorf, Centralnego Obozu Pracy Potulice, historia więźniów politycznych okresu stalinowskiego, ośrodka internowania w stanie wojennym oraz walory przyrodnicze Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej. Modernizacja części budynku Potulickich będzie odpowiedzią na potrzeby społeczne osób pochodzących z różnych części Polski. Każdego roku, w drugiej połowie kwietnia w Potulicach odbywają się uroczystości upamiętniające ofiary i byłych więźniów Niemieckiego Nazistowskiego Obozu Potulitz/Lebrechtsdorf. Do wsi, oprócz mieszkańców gminy Nakło nad Notecią, przyjeżdżają osoby m.in. z rejonu Szczecina, Trójmiasta, Kaszub, okolic Czeladzi. Od kilku lat zauważalny jest wzrost zainteresowania historią obozu, a do Muzeum Ziemi Krajeńskiej dzwonią osoby z odległych miejscowości z pytaniem o możliwość zwiedzania izby pamięci i karceru. Od 2015 roku Potulice są

Przedsięwzięcie 1. P1. Stworzenie Centrum Dialogu w Potulicach

jednym z miejsc wojewódzkich obchodów rocznic wprowadzenia stanu wojennego. Zespół Szkolno-Przedszkolny organizuje konkurs wiedzy o stanie wojennym, a przed tablicą pamiątkową spotykają się byli działacze NSZZ Solidarność, których internowano w potulickim więzieniu. Międzynarodowa współpraca partnerska Gminy Nakło nad Notecią z niemiecką gminą Elsterwerda jest także okazją do upamiętniania Niemców zmarłych w Centralnym Obozie Pracy Potulice. Stworzenie nowej przestrzeni wystawienniczej, rozbudowanie jej o dodatkowe wątki ze szczytnej i tragicznej historii Potulic pozwoli na budowanie postaw patriotycznych, u młodej przyczyni się także do nabycia umiejętności analizowania bieżących wydarzeń w nawiązaniu do wydarzeń historycznych. W połączeniu z odbywającymi się w Potulicach uroczystościami upamiętniającymi zmarłych w Centralnym Obozie Pracy Potulice będą także przyczynkiem do prowadzenia dialogu w oparciu o pojednanie polsko-niemieckie z lat 90. XX w. i zawiązaną wówczas współpracę pomiędzy gminami Nakło nad Notecią i Elsterwerda. Walory przyrodnicze Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej będą także okazją do prowadzenia edukacji w zakresie ochrony przyrody.

Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji

Cel 1: Wzmocnienie kapitału społecznego i tożsamości lokalnej poprzez integrację mieszkańców i wykorzystanie potencjału kulturowo-historycznego obszaru rewitalizacji

kierunki działań:

- 1.1 Rozwój i dostępność usług społecznych, w tym edukacyjnych i kulturalnych
- 1.2 Działania integrujące społeczność wokół dziedzictwa historycznego i lokalnej pamięci (adaptacja pałacu Potulickich, Dworca PKP i przestrzeni wspólnych)
- 1.3 Aktywizacja społeczna i kulturalna – wykorzystanie zrewitalizowanych przestrzeni (pałac, muzeum, przestrzenie publiczne) do wydarzeń lokalnych, warsztatów i inicjatyw oddolnych
- 1.4 Wsparcie mieszkańców w działaniach na rzecz ich samodzielności – rozwój lokalnych kompetencji społecznych i aktywizacja osób biernych zawodowo (np. poprzez wolontariat, szkolenia, wydarzenia lokalne).

Cel 2: Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez modernizację przestrzeni i obiektów publicznych

kierunki działań:

- 2.2 Poprawa dostępności architektonicznej i technicznej obiektów użyteczności publicznej

Cel 3: Rozwój funkcji edukacyjnych, turystycznych i gospodarczych obszaru rewitalizacji w oparciu o jego dziedzictwo i lokalne zasoby

kierunki działań:

- 3.1 Utworzenie atrakcyjnej oferty turystyczno-edukacyjnej (Pałac Potulickich, Muzeum Ziemi Krajeńskiej)
- 3.2 Rozbudowa funkcji muzealnych, edukacyjnych i promocyjnych – udostępnianie zasobów online, stanowiska digitalizacji, nowe przestrzenie warsztatowe i wystawiennicze
- 3.3 Zwiększenie dostępności oferty turystycznej i historycznej
- 3.4 Wsparcie dla lokalnych inicjatyw gospodarczych, rękodzielniczych i usługowych powiązanych z turystyką, kulturą i dziedzictwem.

Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia

Przebudowa istniejących pomieszczeń w podziemiach budynku (poziom -1), remont elewacji i dachu, stworzenie multimedialnych wystaw.

Szczegółowy zakres projektu zostanie określony po inwentaryzacji przedwykonawczej i sporządzeniu dokumentacji projektowej.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia

Przedsięwzięcie 1. P1. Stworzenie Centrum Dialogu w Potulicach
Potulice, ul. Działkowa 8
Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami
Dostępność zostanie zapewniona poprzez realizację zasady uniwersalnego projektowania. Zapewniona zostanie dostępność architektoniczna, szczególnie poprzez projektowanie przestrzeni wolnych od barier, dostępność cyfrowa poprzez informowanie społeczeństwa o realizowanym przedsięwzięciu za pośrednictwem stron internetowych zgodnych ze standardem WCAG, dostępność informacyjno-komunikacyjna poprzez wprowadzenie czytelnego oznakowania obiektów i przestrzeni publicznych. Wejście do budynku i na salę główną jest z poziomu chodnika, jednak ze względu na zabytkowy charakter obiektu trudne, acz nie niemożliwe do wykonania jest wejście do podziemi.
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:
1500000
Potencjalne źródło finansowania
Budżet JST, Rządowe programy wsparcia, Program JESSICA, Fundusze strukturalne i inwestycyjne UE, Partnerstwo publiczno-prywatne
Termin realizacji
2025-2031
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji
Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): Liczba obiektów poddanych termomodernizacji – 1 szt. Liczba obiektów poddanych rewitalizacji – 1 szt. Liczba wspartych obiektów zabytkowych – 1 szt. Liczba obiektów o poprawionej dostępności dla osób o szczególnych potrzebach – 1 szt. (sposób pomiaru: Protokół odbioru końcowego / protokół zakończenia prac)
Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): Liczba osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury – 100 osób/rok (sposób pomiaru: Księga wejść, lista odwiedzających) Liczba wydarzeń edukacyjnych / kulturalnych zorganizowanych (Harmonogram, raport wydarzeń) Liczba partnerstw instytucjonalnych (np. z placówkami edukacyjnymi) -

Wiązka przedsięwzięć rewitalizacyjnych nr 2.**P2. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej i muzealnej Muzeum Ziemi Krajeńskiej****Nazwa wnioskodawcy**

Muzeum Ziemi Krajeńskiej w Nakle nad Notecią

Krótki opis problemu jaki rozwiąże realizacja przedsięwzięć

Muzeum Ziemi Krajeńskiej w 2024 roku obchodziło 60-lecie powstania. Mieści się zabytkowym spichrzu z 2. poł. XIX w., który z racji swoich niewielkich rozmiarów nie zapewnia wystarczającej powierzchni wystawieni- niczej i magazynowej. Sukcesywnie zwiększająca się liczba muzealiów, a zwłaszcza duży ich przyrływ w ciągu ostatnich 15 lat sprawił, że muzeum jest zmuszone zmniejszać powierzchnię ekspozycyjną na potrzeby przechowywania zbiorów. Skutkiem tego jest brak możliwości prezentowania wszystkich ciekawych eksponatów oraz tworzonych kolekcji: ceramiki polskiej, zabawek oraz modernizacji obecnej wystawy stałej (m.in. wzbogacenia jej o multimedia, zaprezentowanie historii gm. Nakło nad Notecią w okresie II wojny światowej). Ze względu na wciąż rozbudowującą się bazę narzędziową i materiałową niezbędną do prowadzenia warsztatów nastąpiła konieczność rezygnacji z organizowania wystaw czasowych na parterze, co uniemożliwia mieszkań- com gminy Nakło nad Notecią prezentację swojej twórczości artystycznej. Utrudnione jest także prowadzenie warsztatów, gdyż dużym problemem jest brak zaplecza sanitarnego niezbędnego w pomieszczeniu, w którym prowadzone są warsztaty. W muzeum brak jest także osobnych sanitariatów dla pracowników i publiczności – obecnie znajduje się jedna toaleta, która z racji wielkości i kształtu uniemożliwia korzystanie z niej przez osoby niepełnosprawne ruchowo.

Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia

- Digitalizacja muzealiów i prezentacja ich w internecie, a tym samym zapewnienie szerokiego gronu odbior- ców dostępu do zabytkowych obiektów w dowolnym czasie i miejscu. Dzięki temu będą mogli poznać specyfikę zbiorów, zgromadzone kolekcje a przede wszystkim historię Krajny – regionu położonego na północnych ru- bieżach Wielkopolski. Umożliwi także prowadzenie badań naukowych czy hobbystycznych bez konieczności pokonywania dziesiątek kilometrów zarówno naukowcom, studentom, jak uczniom.

- Modernizacja budynku biurowego przy ul. Pocztowej 16 umożliwi przechowywanie znacznej części muzea- liów we właściwych warunkach środowiskowych, co zabezpieczy je przed pogarszaniem się stanu zachowania. Dzięki temu odzyska się powierzchnię wystawienniczą w budynku Muzeum Ziemi Krajeńskiej przy ul. Poczt- owej 14, którą w ostatnich latach przeznaczono na potrzeby przechowywania zbiorów, a tym samym stworzona zostanie nowa przestrzeń ekspozycyjna, na której zaprezentowana zostanie historia II wojny światowej w re- gionie, kolekcje: zabawek oraz szkła i ceramiki (która jest magnesem przyciągającym turystów z innych miej- scowości). Nowe przestrzenie biurowe, toalety i pomieszczenie socjalne zapewnią pracownikom muzeum wła- ściwe warunki pracy, wydzielenie biblioteki z czytelnią umożliwi uczniom, studentom, naukowcom i innym osobom prowadzenie badań dotyczących historii regionu.

Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji**Cel 1: Wzmocnienie kapitału społecznego i tożsamości lokalnej poprzez integrację mieszkańców i wykorzy- stanie potencjału kulturowo-historycznego obszaru rewitalizacji**

kierunki działań:

- 1.1 Rozwój i dostępność usług społecznych, w tym edukacyjnych i kulturalnych
- 1.2 Działania integrujące społeczność wokół dziedzictwa historycznego i lokalnej pamięci (adaptacja pałacu Potulickich, Dworca PKP i przestrzeni wspólnych)
- 1.3 Aktywizacja społeczna i kulturalna – wykorzystanie zrewitalizowanych przestrzeni (pałac, mu- zeum, przestrzenie publiczne) do wydarzeń lokalnych, warsztatów i inicjatyw oddolnych

Wiązka przedsięwzięć rewitalizacyjnych nr 2.**P2. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej i muzealnej Muzeum Ziemi Krajeńskiej**

1.4 Wsparcie mieszkańców w działaniach na rzecz ich samodzielności – rozwój lokalnych kompetencji społecznych i aktywizacja osób biernych zawodowo (np. poprzez wolontariat, szkolenia, wydarzenia lokalne).

Cel 2: Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez modernizację przestrzeni i obiektów publicznych

kierunki działań:

2.2 Poprawa dostępności architektonicznej i technicznej obiektów użyteczności publicznej

Cel 3: Rozwój funkcji edukacyjnych, turystycznych i gospodarczych obszaru rewitalizacji w oparciu o jego dziedzictwo i lokalne zasoby

kierunki działań:

3.1 Utworzenie atrakcyjnej oferty turystyczno-edukacyjnej (Pałac Potulickich, Muzeum Ziemi Krajeńskiej)

3.2 Rozbudowa funkcji muzealnych, edukacyjnych i promocyjnych – udostępnianie zasobów online, stanowiska digitalizacji, nowe przestrzenie warsztatowe i wystawiennicze

3.3 Zwiększenie dostępności oferty turystycznej i historycznej

3.4 Wsparcie dla lokalnych inicjatyw gospodarczych, rękodzielniczych i usługowych powiązanych z turystyką, kulturą i dziedzictwem.

Zakres rzeczowy

W ramach wiązki planuje się podjęcie 3 zadań:

1. Podjęcie przez gminę działań na rzecz przejęcia obiektu GS przy ul. Pocztowej 16

Działanie mające na celu pozyskanie strategicznie położonego obiektu na potrzeby infrastruktury publicznej, społecznej lub kulturalnej.

2. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej i muzealnej Muzeum Ziemi Krajeńskiej

Przebudowa i adaptacja budynku biurowego przy ul. Pocztowej 16 na magazyn z pracownią digitalizacyjną (1. piętro) oraz biura, pomieszczenie socjalne i toalety (parter), magazyn sprzętu ekspozycyjnego i wystaw drukowanych (piwnica).

Planowana modernizacja obejmować będzie wykonanie termomodernizacji budynku biurowego przy ul. Pocztowej 16. Budynek ogrzewany jest z miejskiej sieci ciepłowniczej, jednak jest nieocieplony, a zamontowane grzejniki są nieefektywne. W związku z tym konieczne jest docieplenie ścian i stropodachu, wykonanie nowej instalacji grzewczej i wężła CO.

By poprawić parametry energetyczne budynku, wymienić należy okna, a w pomieszczeniach magazynowych muzealiów okna i drzwi zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dn. 2 września 2014 r. w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą (Dz.U. z 19 września 2014 r. poz. 1240):

1) na parterze i w piwnicy:

a) okna w klasie RC3 odporności na włamanie zgodnie z PN-EN 1627,

b) drzwi w klasie 3 odporności na włamanie zgodnie z PN-EN 1627,

c) żaluzje w klasie 2 odporności na włamanie zgodnie z PN-EN 1627,

d) zamki dodatkowe (wpuszczane lub wierzchnie) w klasie 5 zabezpieczenia zgodnie z PN-EN 12209,

Wiązka przedsięwzięć rewitalizacyjnych nr 2.

**P2. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej i muzealnej
Muzeum Ziemi Krajeńskiej**

e) kraty stalowe wykonane z kształtowników stalowych o przekroju minimum 200 mm² przy rozstawie prętów poziomych 400 mm i pionowych 150 mm oraz spawaniu wszystkich połączeń; ramy krat ruchomych wykonane z profili kątowych lub ceowych z blachy o grubości minimum 3 mm przy zastosowaniu zamknięć posiadających certyfikaty, uniemożliwiających otwarcie bez klucza;

2) na innych kondygnacjach niż określone w ppkt 1:

a) okna w klasie RC1 odporności na włamanie zgodnie z PN-EN 1627, z szybami P2A zgodnie z PN-EN 356,

b) drzwi w klasie 2 odporności na włamanie zgodnie z PN-EN 1627,

c) żaluzje lub kraty w klasie 1 odporności na włamanie zgodnie z PN-EN 1627,

d) zamki dodatkowe (wpuszczane lub wierzchnie) w klasie 4 zabezpieczenia zgodnie z PN-EN 12209 i klasie B zwiększonej odporności na włamanie.

2. W otworach drzwiowych i okiennych, innych niż określone w pkt 1, zabezpieczenia budowlane i mechaniczne stosuje się zgodnie z planem ochrony muzeum.

3. W miejscach przechowywania zbiorów oraz w pomieszczeniach wskazanych w planie ochrony muzeum jako szczególnie zagrożone stosuje się drzwi wewnętrzne minimum w klasie 2 odporności na włamanie zgodnie z PN-EN 1627.

Niezbędne jest wykonanie systemu:

1) sygnalizacji pożarowej,

2) sygnalizacji włamania i napadu,

3) telewizji dozorowej lub

4) kontroli dostępu

Na czas opracowania fiszki przewiduje się lokalizację magazynów zbiorów na 1. piętrze, oraz częściowo na parterze. Wskazano jest, by magazyny te były wyposażone w regały przesuwne, które zapewniają lepsze wykorzystanie powierzchni magazynowej (dzięki ich zastosowaniu powierzchnia półek jest większa o ok. 60%).

By zapewnić właściwe warunki przechowywania zbiorów, wskazane jest wykonanie instalacji wentylacyjnej z automatyczną regulacją wilgotności.

Magazyn sprzętu ekspozycyjnego i wystaw drukowanych zlokalizowany zostanie w piwnicy, wyposażony winien być w regały metalowe oraz stół.

Pomieszczenia biurowe – przewiduje się wykonanie dwóch lub trzech pomieszczeń biurowych wyposażonych w zamykane szafy do przechowywania dokumentów, biurka oraz sprzęt komputerowy. Pomieszczenie biblioteki na księgozbiór specjalistyczny muzeum wraz z czytelnią planuje się wyposażyć w regały na książki oraz dwa stoły/biurka dla osób korzystających z księgozbioru i muzealiów oraz komputer.

Wykonać należy nową instalację elektryczną i wodno-kanalizacyjną. Przewiduje się, że w przypadku niektórych pomieszczeń obecnie występujących niezbędne będzie wykonanie przebudowy poprzez wyburzenie lub budowę nowych ścian. Wskazano jest budowa instalacji fotowoltaicznej na dachu, opcjonalnie z magazynem energii.

Niezbędne jest także wykonanie windy (zewnętrznej lub wewnętrznej) umożliwiającej przemieszczanie się osób o szczególnych potrzebach i transport muzealiów.

Pracownia digitalizacyjna wyposażona będzie w podstawowy sprzęt niezbędny do prowadzenia digitalizacji, np. namiot bezcieniowy, oświetlenie fotograficzne błyskowe, skaner formatu A3, kolumnę reprodukcyjną, komputer z oprogramowaniem do obróbki fotografii i skanów oraz programem do prowadzenia inwentarza muzealiów (ze względów funkcjonalnych wskazane Muzeum)

Wiązka przedsięwzięć rewitalizacyjnych nr 2.**P2. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej i muzealnej Muzeum Ziemi Krajeńskiej**

Sanitariaty wyposażone w toalety oraz prysznic. W budynku tym zlokalizowane będzie także pomieszczenie socjalne wyposażone w szafki kuchenne, lodówkę, kuchenkę indukcyjną, kuchenkę mikrofalową, ekspres do kawy i niezbędne naczynia.

3. Stworzenie sali do prowadzenia warsztatów ceramicznych i plastycznych, sali wykładowo-wystawiennej oraz sal ekspozycyjnych dla wystaw stałych „Nakło w PRL-u” i „Krucze piękno. Szkło i ceramika polska” dla Muzeum Ziemi Krajeńskiej w Nakle nad Notecią

W budynku handlowo-usługowym mieszczącym się w podwórzu posesji przy ul. Pocztovej 16 przewiduje się wykonanie termomodernizacji budynku (ocieplenie ścian i dachu, wymianę okien, przebudowę przestrzeni wewnętrznej, wykonanie windy parter-piwnica-wejście do budynku), wymianę instalacji elektrycznej i wodno-kanalizacyjnej oraz grzewczej. W przestrzeniach ekspozycyjnych należy zamontować okna i drzwi zgodne z przytoczonymi powyżej wymaganiami Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dn. 2 września 2014 r. w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą (Dz.U. z 19 września 2014 r. poz. 1240). Konieczne jest także wykonanie instalacji wentylacyjnej z systemem utrzymania wilgotności w pomieszczeniach, w których ekspozowane będą zbiory.

Budynek ten jest parterowy z podpiwniczeniem.

Na parterze planuje się m.in. wykonanie holu pełniącego jednocześnie funkcję poczekalni i mini kawiarenki, toalet, małego magazynku. W północnej części budynku zaplanowano stworzenie wystawy stałej „Nakło w PRL-u” pokazującej Nakło po II wojnie światowej (opowiadającej m.in. o życiu w mieście, zakładach pracy, wykorzystane zostaną zbiory muzeum). W południowej części prezentowana będzie druga wystawa stała: „Krucze piękno. Szkło i ceramika polska” ze zbiorów Muzeum Ziemi Krajeńskiej. Nakielskie muzeum posiada sporą kolekcję porcelany, fajansu i szkła, które wytwarzane były w polskich wytwórniach. W zbiorach jest ponad 70 figurek porcelanowych zaprojektowanych przez najwybitniejszych polskich artystów tworzących dla Instytutu Wzornictwa Przemysłowego (m.in. Henryk Jędrasiak, Hanna Orthwein, Lubomir Tomaszewski, Eryka Trzewik-Drost, Sylwester Drost), oraz szkła najwybitniejszych polskich projektantów. Kolekcja ta nie jest obecnie prezentowana, gdyż nie ma pomieszczenia ekspozycyjnego, natomiast gdy była ekspozowana na wystawach czasowych przyciągała publiczność z odległych miejscowości (nawet ze Szczecina). Wystawa ta będzie także wstępem do prowadzonych w muzeum warsztatów ceramicznych.

W piwnicy budynku zaplanowano przebudowę układu pomieszczeń i stworzenie:

- sali do prowadzenia warsztatów m.in. ceramicznych, plastycznych, rękodzielniczych i kulinarnych - salę należy wyposażać w stoły, krzesła, minimum 3 zlewozmywaki (minimum jeden podłączony do osadnika gliny), kuchenkę indukcyjną, dwa piekarniki, szafy stojące i szafki wiszące do przechowywania narzędzi, materiałów i przyborów do prowadzenia warsztatów.
- w pobliżu sali warsztatowej wydzielenie pomieszczenia, w którym ustawiony zostanie specjalistyczny piec do wypału ceramiki (piec jest obecnie na wyposażeniu muzeum). Pomieszczenie należy wyposażać w wentylację mechaniczną/ odciąg gazów powstających przy wypale, drzwi niepalne, regały metalowe do wstępnego suszenia (a po wypale czasowego przechowywania) wyrobów z gliny stworzonych przez uczestników warsztatów.
- druga sala – na potrzeby prowadzenia spotkań, prelekcji, wykładów oraz organizacji wystaw czasowych, które można eksponować na ścianach (istnieje spore zainteresowanie mieszkańców gminy Nakło, ale także innych miejscowości na prezentację swojej twórczości artystycznej. Obecnie, ze względu na jedną salę wystawową jest to niemal niemożliwe). W pobliżu tej sali tej zlokalizowany będzie mały magazynek na krzesła gdy będą prowadzone inne działania. Sala wykładowo-ekspozycyjna będzie pełnić także funkcję lokalu wyborczego (muzeum jest siedzibą Obwodowej Komisji Wyborczej nr 3. Obwód ten jest największym w Nakle, w 2025 r. liczył niemal 1500 wyborców, natomiast obecnie wykorzystywane pomieszczenie ma ok. 40 m²).

Miejsce realizacji przedsięwzięcia

Wiązka przedsięwzięć rewitalizacyjnych nr 2.**P2. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej i muzealnej Muzeum Ziemi Krajeńskiej**

Nakło nad Notecią

zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

Dostępność zostanie zapewniona poprzez realizację zasady uniwersalnego projektowania. Zapewniona zostanie dostępność architektoniczna, szczególnie poprzez projektowanie przestrzeni wolnych od barier, dostępność cyfrowa poprzez informowanie społeczeństwa o realizowanym przedsięwzięciu za pośrednictwem stron internetowych zgodnych ze standardem WCAG, dostępność informacyjno-komunikacyjna poprzez wprowadzenie czytelnego oznakowania obiektów i przestrzeni publicznych. Dostosowanie budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych – wbudowanie windy, remont sanitariatów i pomieszczeń z wprowadzeniem ułatwień dla osób niepełnosprawnych.

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:

5 000 000,00 zł

Potencjalne źródło finansowania

Budżet JST, Rządowe programy wsparcia, Program JESSICA, Fundusze strukturalne i inwestycyjne UE, Partnerstwo publiczno-prywatne

Termin realizacji

2025-2031

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):

Liczba obiektów poddanych termomodernizacji – 2 szt. (Protokół odbioru końcowego)

Liczba obiektów o poprawionej dostępności dla osób o szczególnych potrzebach – 1 szt. (Dokumentacja projektowa, protokół odbioru)

Liczba utworzonych pracowni digitalizacji 1 szt. (Odbiór wyposażenia pracowni)

Liczba nowych powierzchni magazynowych (pomieszczeń) 1

Utworzone przestrzenie biblioteczne/czytelnie – 1 szt. (Potwierdzenie użytkowe, odbiór techniczny)

Liczba utworzonych sal do warsztatów ceramicznych / plastycznych – 1 (Odbiór techniczny, dokumentacja projektowa)

Liczba utworzonych sal wykładowo-wystawienniczych - 1(Protokół oddania do użytku)

Liczba sal ekspozycyjnych utworzonych na wystawy stałe - 1

(sposób pomiaru: Protokół odbioru końcowego / protokół zakończenia prac)

Przedsięwzięcie nr 3. P3. Rewitalizacja i adaptacja budynku dworca kolejowego w Nakle nad Notecią wraz z terenami przy-łącznymi na cele społeczne, kulturalne i edukacyjne**Nazwa wnioskodawcy**

Gmina Nakło nad Notecią

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia

Obszar dworca kolejowego w Nakle nad Notecią oraz jego najbliższe otoczenie charakteryzują się postępującą degradacją infrastrukturalną i społeczną. Budynek dworca jest w złym stanie technicznym, a przestrzeń wokół niego nie spełnia funkcji integracyjnych ani estetycznych. Brakuje miejsc spotkań, oferty kulturalnej i edukacyjnej, co przyczynia się do marginalizacji tego obszaru oraz pogłębia problemy społeczne, takie jak bezrobocie i wykluczenie społeczne.

Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia

Przywrócenie funkcji centrotwórczych obszarowi dworca poprzez jego kompleksową rewitalizację i adaptację na potrzeby społeczności lokalnej, zintegrowanie przestrzeni publicznej oraz stworzenie miejsca sprzyjającego integracji społecznej, edukacji, kulturze i przedsiębiorczości.

- Przeciwdziałanie degradacji przestrzeni publicznej i infrastruktury.
- Wzmacnianie integracji społecznej i aktywizacja mieszkańców.
- Rozwój lokalnej przedsiębiorczości i tworzenie miejsc pracy.
- Poprawa wizerunku miasta i zwiększenie jego atrakcyjności turystycznej.

Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji**Cel 1: Wzmocnienie kapitału społecznego i tożsamości lokalnej poprzez integrację mieszkańców i wykorzystanie potencjału kulturowo-historycznego obszaru rewitalizacji**

kierunki działań:

- 1.1 Rozwój i dostępność usług społecznych, w tym edukacyjnych i kulturalnych
- 1.2 Działania integrujące społeczność wokół dziedzictwa historycznego i lokalnej pamięci (adaptacja pałacu Potulickich, Dworca PKP i przestrzeni wspólnych)
- 1.3 Aktywizacja społeczna i kulturalna – wykorzystanie zrewitalizowanych przestrzeni (pałac, muzeum, przestrzenie publiczne) do wydarzeń lokalnych, warsztatów i inicjatyw oddolnych
- 1.4 Wsparcie mieszkańców w działaniach na rzecz ich samodzielności – rozwój lokalnych kompetencji społecznych i aktywizacja osób biernych zawodowo (np. poprzez wolontariat, szkolenia, wydarzenia lokalne).

Cel 2: Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez modernizację przestrzeni i obiektów publicznych

kierunki działań:

- 2.1 Rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni publicznych, w tym poprzez zagospodarowanie placu Zamkowego, otoczenia dworca PKP, zespołu pałacowo-parkowego w Potulicach
- 2.2 Poprawa dostępności architektonicznej i technicznej obiektów użyteczności publicznej
- 2.4 Uporządkowanie i rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej – tworzenie dostępnych, przyjaznych miejsc aktywności (placów, przestrzeni dla młodzieży, rodzin z dziećmi i seniorów).

Cel 3: Rozwój funkcji edukacyjnych, turystycznych i gospodarczych obszaru rewitalizacji w oparciu o jego dziedzictwo i lokalne zasoby

kierunki działań:

Przedsięwzięcie nr 3. P3. Rewitalizacja i adaptacja budynku dworca kolejowego w Nakle nad Notecią wraz z terenami przy-ległymi na cele społeczne, kulturalne i edukacyjne

- 3.1 Utworzenie atrakcyjnej oferty turystyczno-edukacyjnej (Pałac Potulickich, Muzeum Ziemi Krajeńskiej)
- 3.2 Rozbudowa funkcji muzealnych, edukacyjnych i promocyjnych – udostępnianie zasobów online, stanowiska digitalizacji, nowe przestrzenie warsztatowe i wystawiennicze
- 3.3 Zwiększenie dostępności oferty turystycznej i historyczne
- 3.4 Wsparcie dla lokalnych inicjatyw gospodarczych, rękodzielniczych i usługowych powiązanych z turystyką, kulturą i dziedzictwem.

Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia**Zakres rzeczowy:**

1. W ramach przedsięwzięcia planuje się podjęcie działań inicjatorskich mających na celu zawiązanie partnerstwa między JST, PKP S.A. oraz sektorem prywatnym.
2. Modernizacja i adaptacja budynku dworca:
 - W ramach części inwestycyjnej planuje się kompleksową modernizację zabytkowego budynku dworca kolejowego w Nakle nad Notecią, przy zachowaniu jego historycznego charakteru. Prace obejmą remont elewacji, dachu i stolarki okiennej, a także pełną rewitalizację wnętrza z przystosowaniem ich do nowej, wielofunkcyjnej roli. Zmodernizowany zostanie cały system instalacyjny – w tym grzewczy, elektryczny, wodno-kanalizacyjny oraz systemy bezpieczeństwa i monitoringu. Budynek zostanie dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami poprzez wprowadzenie udogodnień architektonicznych i systemów wspierających.
3. Nadanie nowych funkcji społeczno-kulturalnych:
 - Funkcja muzealna: Utworzenie przestrzeni do organizacji wystaw czasowych – zarówno artystycznych, jak i edukacyjnych.
 - Funkcja kulturalna: Stworzenie sali wielofunkcyjnej, w której będą organizowane występy lokalnych artystów, prelekcje, debaty, spotkania autorskie i przeglądy filmowe.
 - Funkcja turystyczna (IT): Powstanie nowoczesnego Punktu Informacji Turystycznej, wyposażonego w cyfrowe kioski, system rezerwacji atrakcji i noclegów oraz ofertę promującą lokalne dziedzictwo i szlaki rowerowe/wodne.
 - Funkcja społeczna: Przestrzeń przeznaczona na działania NGO, warsztaty rozwojowe, edukacyjne i aktywizujące – w szczególności dla seniorów, młodzieży oraz osób bezrobotnych. W tym: Centrum Edukacyjne (sale warsztatowe, biblioteka multimedialna, pracownie komputerowe).
 - Funkcja rozrywkowo-gastronomiczna: Zagospodarowanie części obiektu pod kawiarnię lub bistro, prowadzone w formule przedsiębiorstwa społecznego, z menu bazującym na lokalnych produktach. Przestrzeń będzie również służyć jako miejsce wydarzeń: organizacji wieczorów tematycznych, czy projekcji w okresie letnim.
4. Rewitalizacja otoczenia dworca:
 - Reorganizacja placu przed dworcem – stworzenie przyjaznej, zielonej przestrzeni publicznej z elementami małej architektury
 - Strefa rekreacyjna
 - parking dla rowerów, miejsca postojowe

Miejsce realizacji przedsięwzięcia

Dworzec Kolejowy w Nakle nad Notecią

Przedsięwzięcie nr 3. P3. Rewitalizacja i adaptacja budynku dworca kolejowego w Nakle nad Notecią wraz z terenami przy-ległymi na cele społeczne, kulturalne i edukacyjne
zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

Modernizacja budynku dworca obejmuje eliminację barier architektonicznych poprzez wprowadzenie podjazdów, wind i szerokich przejść, umożliwiających swobodne poruszanie się osobom z ograniczoną mobilnością. Wnętrza zostaną wyposażone w oznaczenia dotykowe i w alfabecie Braille'a, ułatwiające nawigację osobom niewidomym i słabowidzącym. Dodatkowo, zainstalowane zostaną pętle indukcyjne wspomagające słyszenie dla osób z aparatami słuchowymi, zwłaszcza w punktach obsługi klienta.

W zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej, zapewnione zostaną informacje w różnych formatach, takich jak tekst łatwy do czytania, nagrania audio oraz tłumaczenia na język migowy. Wdrożone zostaną systemy informacji wizualnej i dźwiękowej, informujące o przyjazdach i odjazdach pociągów zarówno wizualnie, jak i dźwiękowo.

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:

1 000 000,00

Potencjalne źródło finansowania

Budżet JST, Rządowe programy wsparcia, Fundusze strukturalne i inwestycyjne UE, Partnerstwo publiczno-prywatne

Termin realizacji

2025-2031

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):

Liczba obiektów poddanych termomodernizacji – 1 szt. (Protokół odbioru końcowego)

Liczba obiektów o poprawionej dostępności dla osób o szczególnych potrzebach – 1 szt. (Dokumentacja projektowa, protokół odbioru)

Utworzone przestrzenie biblioteczne/czytelnie – 1 szt. (Potwierdzenie użytkowe, odbiór techniczny)

Liczba utworzonych sal do warsztatów – 1 szt. (Odbiór techniczny, dokumentacja projektowa)

Liczba utworzonych sal wykładowo-wystawienniczych – 1szt. (Protokół oddania do użytku)

(sposób pomiaru: Protokół odbioru końcowego / protokół zakończenia prac)

Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):

Liczba osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury – 10000/rok

Liczba wydarzeń edukacyjnych / wykładów zorganizowanych rocznie - 5 (Raport z działalności, lista wydarzeń)

Liczba ekspozycji czasowych / prezentacji twórczości lokalnej – 3/rok

Liczba działań promujących dziedzictwo lokalne i twórczość mieszkańców – 1 szt.

Przedsięwzięcie nr 4	
P4.	Rewitalizacja budynku przy ul. Ks. Piotra Skargi 9 w Nakle nad Notecią
Nazwa wnioskodawcy	
Gmina Nakło nad Notecią	
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia	
Realizacja inwestycji ma na celu odpowiedź na kluczowe potrzeby społeczne wynikające z obserwowanych problemów lokalnej społeczności. Obecnie na terenie gminy brakuje odpowiednio przystosowanej, ogólnodostępnej przestrzeni służącej aktywizacji społecznej, edukacyjnej oraz integracji mieszkańców różnych grup wiekowych i społecznych. Obszar ten boryka się z problemami charakterystycznymi dla wielu lokalnych społeczności, takimi jak: • nasilające się zjawiska wykluczenia społecznego wśród osób starszych, samotnych oraz młodzieży pozbawionej dostępu do atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu, • niedostateczna aktywność społeczna i obywatelska mieszkańców, wynikająca z braku odpowiedniego zaplecza infrastrukturalnego, • słaba integracja społeczna, ograniczone możliwości budowania więzi sąsiedzkich i międzypokoleniowych, • brak dostępu do bezpiecznych, nowoczesnych przestrzeni edukacyjnych, które sprzyjałyby podnoszeniu kompetencji społecznych, cyfrowych i zawodowych. Rewitalizacja budynku i jego adaptacja na cele społeczne i edukacyjne stanowi odpowiedź na te wyzwania. Projekt przyczyni się do: • redukcji negatywnych zjawisk społecznych poprzez stworzenie przestrzeni sprzyjającej integracji i współpracy, • aktywizacji osób starszych, umożliwiając im udział w warsztatach, spotkaniach, zajęciach ruchowych i edukacyjnych, • aktywizacji młodzieży poprzez organizację zajęć dodatkowych, szkoleń i projektów społecznych, • wsparcia organizacji pozarządowych i grup nieformalnych w realizacji ich misji na rzecz lokalnej społeczności, • budowy lokalnej tożsamości i więzi społecznych poprzez wspólne inicjatywy i wydarzenia, • przeciwdziałania marginalizacji i izolacji społecznej, • promowania idei edukacji przez całe życie oraz zwiększenia dostępu do wiedzy i umiejętności niezbędnych we współczesnym świecie. Ponadto, realizacja przedsięwzięcia wpłynie pozytywnie na estetykę przestrzeni publicznej i przyczyni się do wzrostu atrakcyjności okolicy, wspierając rozwój społeczno-gospodarczy gminy.	
Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia	
Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych.	
Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji	
Cel 1: Wzmocnienie kapitału społecznego i tożsamości lokalnej poprzez integrację mieszkańców i wykorzystanie potencjału kulturowo-historycznego obszaru rewitalizacji	

kierunki działań:

- 1.1 Rozwój i dostępność usług społecznych, w tym edukacyjnych i kulturalnych
- 1.2 Działania integrujące społeczność wokół dziedzictwa historycznego i lokalnej pamięci (adaptacja pałacu Potulickich, Dworca PKP i przestrzeni wspólnych)
- 1.3 Aktywizacja społeczna i kulturalna – wykorzystanie zrewitalizowanych przestrzeni (pałac, muzeum, przestrzenie publiczne) do wydarzeń lokalnych, warsztatów i inicjatyw oddolnych
- 1.4 Wsparcie mieszkańców w działaniach na rzecz ich samodzielności – rozwój lokalnych kompetencji społecznych i aktywizacja osób biernych zawodowo (np. poprzez wolontariat, szkolenia, wydarzenia lokalne).

Cel 2: Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez modernizację przestrzeni i obiektów publicznych

kierunki działań:

- 2.1 Rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni publicznych, w tym poprzez zagospodarowanie placu Zamkowego, otoczenia dworca PKP, zespołu pałacowo-parkowego w Potulicach
- 2.2 Poprawa dostępności architektonicznej i technicznej obiektów użyteczności publicznej
- 2.4 Uporządkowanie i rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej – tworzenie dostępnych, przyjaznych miejsc aktywności (placów, przestrzeni dla młodzieży, rodzin z dziećmi i seniorów).

Cel 3: Rozwój funkcji edukacyjnych, turystycznych i gospodarczych obszaru rewitalizacji w oparciu o jego dziedzictwo i lokalne zasoby

kierunki działań:

- 3.1 Utworzenie atrakcyjnej oferty turystyczno-edukacyjnej (Pałac Potulickich, Muzeum Ziemi Krajeńskiej)
- 3.2 Rozbudowa funkcji muzealnych, edukacyjnych i promocyjnych – udostępnianie zasobów online, stanowiska digitalizacji, nowe przestrzenie warsztatowe i wystawiennicze
- 3.3 Zwiększenie dostępności oferty turystycznej i historycznej
- 3.4 Wsparcie dla lokalnych inicjatyw gospodarczych, rękodzielniczych i usługowych powiązanych z turystyką, kulturą i dziedzictwem.

Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia

Celem inwestycji jest kompleksowa rewitalizacja budynku zlokalizowanego przy ul. ks. Piotra Skargi 9, obejmująca jego modernizację, adaptację oraz dostosowanie do pełnienia funkcji społecznych i edukacyjnych. Planowane prace mają na celu nie tylko przywrócenie obiektowi pełnej funkcjonalności technicznej i estetycznej, ale również stworzenie przestrzeni przyjaznej, nowoczesnej i dostępnej dla wszystkich grup społecznych, w tym osób ze szczególnymi potrzebami.

Rewitalizacja będzie obejmować m. in:

1. Prace budowlane i konstrukcyjne;
2. Termomodernizację i poprawę efektywności energetycznej;
3. Modernizację instalacji wewnętrznych i zewnętrznych, w tym m. in. wymiana instalacji elektrycznej, wodno-kanalizacyjnej, centralnego ogrzewania, alarmowej i teleinformatycznej;
4. Przystosowanie budynku do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami;
5. Aranżacja i wyposażenie wnętrz;
6. Zagospodarowanie terenu wokół budynku.

Zrewitalizowany obiekt będzie nowoczesnym, w pełni dostępnym i wielofunkcyjnym obiektem, w którym będą mogły funkcjonować np.

- organizacje pozarządowe,

• grupy senioralne i młodzieżowe, • koła zainteresowań, • inicjatywy edukacyjne i warsztatowe, • wydarzenia kulturalne i społeczne. Inwestycja przyczyni się do ożywienia społecznego, integracji mieszkańców, wzrostu kapitału społecznego oraz poprawy jakości życia lokalnej społeczności.
Miejsce realizacji przedsięwzięcia
Inwestycja będzie realizowana w Nakle nad Notecią, ul. Ks. Piotra Skargi 9
Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami
Modernizacja budynku obejmuje eliminację barier architektonicznych poprzez wprowadzenie podjazdów, wind i szerokich przejść, umożliwiających swobodne poruszanie się osobom z ograniczoną mobilnością. Wnętrza zostaną wyposażone w oznaczenia dotykowe i w alfabecie Braille’a, ułatwiające nawigację osobom niewidomym i słabowidzącym. Dodatkowo, zainstalowane zostaną pętle indukcyjne wspomagające słyszenie dla osób z aparatami słuchowymi, zwłaszcza w punktach obsługi klienta. W zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej, zapewnione zostaną informacje w różnych formatach, takich jak tekst łatwy do czytania, nagrania audio oraz tłumaczenia na język migowy. Wdrożone zostaną systemy informacji wizualnej i dźwiękowej, informujące o przyjazdach i odjazdach pociągów zarówno wizualnie, jak i dźwiękowo.
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:
1 000 000,00
Potencjalne źródło finansowania
Budżet JST, Rządowe programy wsparcia, Fundusze strukturalne i inwestycyjne UE, Partnerstwo publiczno-prywatne
Termin realizacji
2025-2031
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji
Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): Liczba obiektów poddanych termomodernizacji – 1 szt. (Protokół odbioru końcowego) Liczba obiektów o poprawionej dostępności dla osób o szczególnych potrzebach – 1 szt. (Dokumentacja projektowa, protokół odbioru) (sposób pomiaru: Protokół odbioru końcowego / protokół zakończenia prac)
Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): Liczba osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury – 2500/rok Liczba wydarzeń z wykorzystaniem nowych przestrzeni – 10/rok

8.2 Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W ramach wsparcia celów rewitalizacji, poza podstawowymi projektami, możliwa jest realizacja komplementarnych przedsięwzięć dopuszczalnych, obejmujących zarówno projekty miękkie społeczne, jak i działania infrastrukturalne uzupełniające, których celem jest trwałe wyprowadzenie obszaru ze stanu kryzysowego i podniesienie jakości życia jego mieszkańców.

1. Przedsięwzięcia społeczne (miękkie)

Bazując na analizie pogłębionej oraz kluczowych problemach zdiagnozowanych na obszarach rewitalizacji (m.in. wysoki poziom ubóstwa, bezrobocie, marginalizacja społeczna, niska aktywność obywatelska), proponuje się wdrożenie następujących inicjatyw:

1.1. Program „Sąsiedzki Inkubator Zmiany”

- Cel: budowa silnych więzi społecznych i zaufania wśród mieszkańców poprzez mikrodziałania inicjowane przez lokalną społeczność.
- Zakres: wsparcie mikroinicjatyw sąsiedzkich, minigranty na wydarzenia, rewitalizację podwórerek, akcje społeczne.
- Efekt: poprawa jakości życia, wzrost współodpowiedzialności za przestrzeń, aktywizacja nieformalnych liderów.

1.2. Centrum Interwencji Społecznej „Restart”

- Cel: zintegrowane wsparcie osób w kryzysie – bezrobotnych, wykluczonych, seniorów, ofiar przemocy.
- Zakres: działania doradcze, opiekuńcze, edukacyjne i terapeutyczne, w tym streetworking i praca socjalna środowiskowa.
- Efekt: przeciwdziałanie wykluczeniu, skuteczne ścieżki powrotu na rynek pracy i do życia społecznego.

1.3. Projekt „Młodzież w Centrum”

- Cel: przeciwdziałanie migracji młodzieży i rozwój kapitału młodego pokolenia.
- Zakres: mentoring, programy stypendialne, rady młodzieżowe, wsparcie inicjatyw uczniowskich i lokalnych start-upów młodzieżowych.
- Efekt: budowa lojalności lokalnej, zatrzymanie młodych w gminie, zwiększenie ich roli w decyzjach.

1.4. Uniwersytet Trzeciego Wieku 2.0

- Cel: aktywizacja osób starszych z wykorzystaniem nowoczesnych form edukacji i integracji międzypokoleniowej.
- Zakres: cyfryzacja, kompetencje miękkie, wolontariat senioralny, działania z dziećmi i młodzieżą.

- Efekt: przełamywanie samotności, integracja międzypokoleniowa, wzrost dobrostanu.

2. Infrastruktura społeczna i techniczna – działania wspierające

Dla zapewnienia trwałości i efektów oddziaływania miękkich programów, niezbędne jest zapewnienie właściwej bazy lokalowej i infrastrukturalnej:

2.1. Rewitalizacja pustostanów i adaptacja na potrzeby społeczne

- Mieszkania treningowe dla osób wychodzących z kryzysu bezdomności.
- Lokalne centra animacji i organizacji pozarządowych.
- „Domy sąsiedzkie” jako punkty wsparcia dla mieszkańców z osiedli.

2.2. Zielona rewitalizacja

- Wykorzystanie nieużytków miejskich pod ogrody społeczne, place zabaw, mikroparki.
- Zieleń jako narzędzie integracji i edukacji ekologicznej (np. „zielone podwórka” przy szkołach i przedszkolach).
- Budowa naturalnych ekranów antysmogowych.

2.3. Cyfrowe punkty wsparcia

- „Cyfrowe świetlice” z dostępem do komputerów i internetu, prowadzonymi przez przeszkolonych animatorów.
- Punkty e-usług dla osób wykluczonych cyfrowo.
- Szkolenia z kompetencji cyfrowych dla seniorów, bezrobotnych i młodzieży.

2.4. Przestrzenie wielofunkcyjne

- Rewitalizowane place i skwery jako miejsca wydarzeń społeczno-kulturalnych.
- Tymczasowa architektura społeczna: mobilne sceny, letnie kino, namioty edukacyjne.

9. Komplementarność i mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych

Komplementarność stanowi istotny element GPR, wskazując na wzajemne zależności pomiędzy poszczególnymi działaniami rewitalizacyjnymi. Podejmowane działania odpowiadają na zidentyfikowane problemy i ograniczenia rozwojowe, jednocześnie wpisując się w cele przyjęte w ramach GPR. Ocena komplementarności odbywa się z kilku punktów widzenia: przestrzennego, problemowego, proceduralno-instytucjonalnego, międzyokresowego oraz związanego z finansowaniem.

9.1 Komplementarność przestrzenna

Przedstawione projekty rewitalizacyjne tworzą spójny program działań ukierunkowanych na poprawę warunków życia na obszarze zdegradowanym oraz jego wyprowadzenie ze stanu kryzysowego. Inicjatywy te będą realizowane na dwóch wyznaczonych podobszarach rewitalizacji, określonych w oparciu o analizę wskaźników oraz wyniki konsultacji społecznych. Łączna powierzchnia obszaru rewitalizacji obejmuje 0,6% terenu Gminy Nakło nad Notecią i zamieszkuje go 21,6% ogółu mieszkańców.

Realizacja przedsięwzięć społecznych będzie się odbywać w zrewitalizowanych przestrzeniach oraz budynkach, co zapewni szeroki i trwały wpływ projektów zawartych w Gminnym Programie Rewitalizacji na lata 2025–2031 na otoczenie lokalne. Korzyści płynące z tych inicjatyw będą odczuwalne na całym obszarze objętym działaniami, szczególnie że wiele z nich dotyczy infrastruktury publicznej. W efekcie, z rezultatów rewitalizacji skorzystają nie tylko mieszkańcy obszaru objętego programem, lecz także cała społeczność gminna.

W kontekście przestrzennej komplementarności warto odnieść się do zapisów zawartych w „Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+”. Gmina Nakło nad Notecią została ujęta jako część Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Bydgoszczy i Torunia. Na poziomie krajowym została również zakwalifikowana jako Obszar Strategicznej Interwencji, reprezentujący kategorię „miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze”. Nakło nad Notecią należy do grupy miast stagnujących, w których obserwuje się umiarkowane pogłębianie niekorzystnego dystansu, a sytuacja społeczno-gospodarcza jest zła. W związku z tym, planowane działania rewitalizacyjne będą miały znaczenie nie tylko dla lokalnej społeczności, ale również dla rozwoju całego regionu kujawsko-pomorskiego.

9.5 Komplementarność źródeł finansowania

Komplementarność źródeł finansowania polega na możliwości łączenia różnych form wsparcia finansowego dla skutecznej realizacji działań rewitalizacyjnych. Głównym źródłem środków przeznaczonych

na ten cel są fundusze unijne, w szczególności Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021–2027. Dodatkowe finansowanie może pochodzić z funduszy krajowych i sektorowych, takich jak środki Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwa Sportu, Funduszu Sprawiedliwości, Krajowego Planu Odbudowy (KPO) czy Programu Inwestycji Strategicznych. W realizacji projektów możliwe jest również zaangażowanie środków własnych gminy oraz kapitału prywatnego.

Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027

Jest to kluczowy program wspierający rozwój województwa kujawsko-pomorskiego.

Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FENIKS)

Program ten koncentruje się na rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochronie środowiska oraz przeciwdziałaniu i adaptacji do zmian klimatu. Obejmuje także inwestycje w transport, ochronę zdrowia oraz kulturę jako czynnik rozwoju społeczno-gospodarczego.

Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS)

Celem programu jest wspieranie rozwoju społecznego i gospodarczego kraju. Obejmuje on m.in. poprawę sytuacji na rynku pracy, podnoszenie jakości edukacji, zapewnienie równych szans dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz rozwój innowacji społecznych i ekonomii społecznej.

9.2 Komplementarność problemów

Planowane działania rewitalizacyjne odpowiadają na kluczowych sferach funkcjonowania gminy – społecznej, gospodarczej, przestrzennie-funkcjonalnej oraz środowiskowej. Taka wielopłaszczyznowa interwencja zapewni szeroki, kompleksowy wpływ na wszystkie wyznaczone obszary rewitalizacji. Projekty ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji mają zarówno charakter inwestycyjny, jak i społeczny. Oznacza to, że zmodernizowane przestrzenie oraz obiekty będą służyć mieszkańcom jako miejsca aktywności integracyjnej, edukacyjnej, kulturalnej i animacyjnej. W rezultacie przyczynią się do budowania silniejszych więzi społecznych oraz poprawy jakości życia lokalnej społeczności. Zintegrowane podejście do rewitalizacji pozwala osiągnąć pozytywne efekty w wielu aspektach równocześnie, ograniczając ryzyko skupienia się wyłącznie na jednej kategorii problemów i eliminując jednostronne działania naprawcze.

9.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Gminny Program Rewitalizacji stanowi kluczowy dokument strategiczny, którego celem jest wspieranie rozwoju Gminy Nakło nad Notecią poprzez realizację kompleksowych działań rewitalizacyjnych. W kontekście komplementarności proceduralno-instytucjonalnej, niezbędne jest zbudowanie efektywnego i spójnego systemu współpracy pomiędzy zaangażowanymi instytucjami, tak aby podejmowane inicjatywy były skoordynowane i wzajemnie się uzupełniały. Realizacja programu wymaga partnerskiego zaangażowania zarówno administracji publicznej, jak i przedstawicieli sektora pozarządowego oraz gospodarczego. Za zarządzanie GPR odpowiada Burmistrz Miasta i Gminy Nakło nad Notecią, pełniący jednocześnie funkcję Operatora procesu rewitalizacji. Natomiast odpowiedzialność za realizację poszczególnych projektów spoczywa na Referacie Rozwoju Lokalnego i Pozyskiwania Środków Zewnętrznych. Efektywna współpraca pomiędzy wszystkimi interesariuszami jest warunkiem sprawnej realizacji programu. Zgodnie z zasadą komplementarności międzyokresowej, zapewnia to także ciągłość działań oraz możliwość rozwijania i uzupełniania efektów wcześniejszych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dla osiągnięcia pełnej spójności proceduralno-instytucjonalnej kluczowe znaczenie ma ścisła koordynacja pomiędzy operatorem rewitalizacji a jednostkami Urzędu Miasta i Gminy, w szczególności: Referatem Gospodarki Przestrzennej, Wydziałem Inwestycji, Wydziałem Finansowo-Budżetowym, Referatem Rozwoju Lokalnego i Pozyskiwania Środków Zewnętrznych oraz Koordynatorem ds. dostępności.

9.4 Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa oznacza kontynuację polityki rewitalizacyjnej gminy, realizowanej w poprzednich latach. Podstawowym punktem odniesienia jest Lokalny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Nakło nad Notecią na lata 2016 - 2023. W poniższej tabeli zestawiono zgodność założeń obecnego GPR z wcześniejszym dokumentem rewitalizacyjnym.

Tabela 27 Komplementarność międzyokresowa

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Nakło nad Notecią na lata 2016 - 2023		Gminny Program Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025-2031	
Cele strategiczne	Kierunki działań	Cele strategiczne	Kierunki działań
Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym poprzez: aktywizację, wsparcie, integrację oraz rozwój społeczny osób/rodzin wykluczonych społecznie i zagrożonych wykluczeniem społecznym.	Aktywizacja społeczno-zawodowa	Cel 1: Wzmocnienie kapitału społecznego i tożsamości lokalnej poprzez integrację mieszkańców i wykorzystanie potencjału kulturowo-historycznego obszaru rewitalizacji	1.1 Rozwój i dostępność usług społecznych, w tym edukacyjnych i kulturalnych
	Wsparcie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych		1.2 Działania integrujące społeczność wokół dziedzictwa historycznego i lokalnej pamięci (adaptacja pałacu Potulickich, Dworca PKP i przestrzeni wspólnych)
	Wsparcie dzieci i młodzieży z deficytami edukacyjnymi		1.3 Aktywizacja społeczna i kulturalna – wykorzystanie zrewitalizowanych przestrzeni (pałac, muzeum, przestrzenie publiczne) do wydarzeń lokalnych, warsztatów i inicjatyw oddolnych 1.5 Wsparcie mieszkańców w działaniach na rzecz ich samodzielności – rozwój lokalnych kompetencji społecznych i aktywizacja osób biernych zawodowo (np. poprzez wolontariat, szkolenia, wydarzenia lokalne).

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Nakło nad Notecią na lata 2016 - 2023		Gminny Program Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025-2031	
Cele strategiczne	Kierunki działań	Cele strategiczne	Kierunki działań
Poprawa zagospodarowania i funkcjonalności przestrzeni publicznej oraz rozwój infrastruktury służącej celom społecznym	Integracja lokalnej społeczności	Cel 2: Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez modernizację przestrzeni i obiektów publicznych	2.1 Rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni publicznych, w tym poprzez zagospodarowanie placu Zamkowego, otoczenia dworca PKP, zespołu pałacowo-parkowego w Potulicach 2.2 Poprawa dostępności architektonicznej i technicznej obiektów użyteczności publicznej 2.3 Rewitalizacja terenów zielonych i przyrodniczych, z wykorzystaniem do edukacji ekologicznej i integracji 2.4 Uporządkowanie i rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej – tworzenie dostępnych, przyjaznych miejsc aktywności (placów, przestrzeni dla młodzieży, rodzin z dziećmi i seniorów).
		Cel 3: Rozwój funkcji edukacyjnych, turystycznych i gospodarczych obszaru rewitalizacji w oparciu o jego dziedzictwo i lokalne zasoby	3.1 Utworzenie atrakcyjnej oferty turystyczno-edukacyjnej (Pałac Potulickich, Muzeum Ziemi Krajewskiej) 3.2 Rozbudowa funkcji muzealnych, edukacyjnych i promocyjnych – udostępnianie zasobów online, stanowiska digitalizacji, nowe przestrzenie warsztatowe i wystawiennicze 3.3 Zwiększenie dostępności oferty turystycznej i historycznej 3.4 Wsparcie dla lokalnych inicjatyw gospodarczych, rękodzielniczych i usługowych powiązanych z turystyką, kulturą i dziedzictwem.

Źródło: opracowanie własne

9.6 Podsumowanie komplementarności

Podsumowanie komplementarności w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji zostało przedstawione na poziomie celów strategicznych oraz kierunków działań. Takie podejście wynika z konieczności traktowania rewitalizacji jako narzędzia służącego realizacji jasno określonych, mierzalnych celów. Aby w sposób kompleksowy ukazać powiązania i współzależności między poszczególnymi elementami procesu, wykorzystano matrycę obrazującą relacje między celami, kierunkami działań a konkretnymi projektami rewitalizacyjnymi. Przedstawiony układ pozwala zidentyfikować rodzaj i charakter komplementarności, jaki zachodzi między poszczególnymi komponentami programu. Poniżej zaprezentowana matryca zawiera zestawienie projektów rewitalizacyjnych wraz z przypisanymi im kierunkami działań oraz celami strategicznymi, którym mają służyć.

Tabela 28 Podsumowanie komplementarności

Cel 1: Wzmocnienie kapitału społecznego i tożsamości lokalnej poprzez integrację mieszkańców i wykorzystanie potencjału kulturowo-historycznego obszaru rewitalizacji														
Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	1.1 Rozwój i dostępność usług społecznych, w tym edukacyjnych i kulturalnych	1.2 Działania integrujące społeczność wokół dziedzictwa historycznego i lokalnej pamięci (adaptacja pałacu Potulickich, Dworca PKP i przestrzeni wspólnych)	1.3 Aktywizacja społeczna i kulturalna – wykorzystywanie przestrzeni (pałac, muzeum, przestrzenie publiczne) do wydarzeń lokalnych, warsztatów i inicjatyw oddolnych	1.4 Wsparcie mieszkańców w działaniach na rzecz ich samostanowienia i rozwoju lokalnych kompetencji społecznych i aktywizacja osób biernych zawodowo (np. poprzez wolontariat, szkolenia, wydarzenia lokalne).	2.1 Rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni publicznych, w tym poprzez zagospodarowanie placu Zamkowego, otoczenia Dworca PKP, zespołu pałacowo-parkowego w Potulicach	2.2 Poprawa dostępności architektonicznej i technicznej obiektów użyteczności publicznej	2.3 Rewitalizacja terenów zielonych i przyrodniczych, z wykorzystaniem do edukacji ekologicznej i integracji	2.4 Uporządkowanie i rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej – tworzenie dostępnych, przystępnych miejsc aktywności (placów, przestrzeni dla młodzieży, rodzin z dziećmi i seniorów).	3.1 Utworzenie atrakcyjnej oferty turystyczno-edukacyjnej (Pałac Potulickich, Muzeum Ziemi Krajeńskiej)	3.2 Rozbudowa funkcji muzealnych, edukacyjnych i promocyjnych – udostępnianie zasobów online, stanowiska digitalizacji, nowe przestrzenie warsztatowe i wystawowe	3.3 Zwiększenie dostępności oferty turystycznej i historycznej	3.4 Wsparcie dla lokalnych inicjatyw gospodarczych, regionalnych, lokalnych i usługowych powiązanych z kulturą i dziedzictwem.	
		kalendarz zasoby												
1	Stworzenie Centrum Dialogu w Potulicach	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓	
2	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej i muzealnej Muzeum Ziemi Krajeńskiej	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓	
3	Rewitalizacja i adaptacja budynku dworca kolejowego w Nakle nad Notecią wraz z terenami przyległymi na cele społeczne, kulturalne i edukacyjne.	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
4	Rewitalizacja budynku przy ul. Ks. Piotra Skargi 9 w Nakle nad Notecią	✓	✓	✓	✓	✓	✓					✓	✓	

Źródło: opracowanie własne

Źródło: opracowanie własne

9.7 Dostępność

Wszystkie działania planowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025–2031 będą realizowane zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. 2024, poz. 1411). Zgodnie z art. 6 tej ustawy, realizowane przedsięwzięcia muszą spełniać wymagania w trzech kluczowych obszarach: dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej. Oznacza to konieczność stosowania zasad projektowania uniwersalnego lub – tam, gdzie nie jest to możliwe – wprowadzania racjonalnych usprawnień, zgodnie z określonymi minimalnymi standardami.

Dostępność architektoniczna obejmuje:

- zapewnienie wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych budynków,
- instalację urządzeń lub zastosowanie środków technicznych i rozwiązań architektonicznych w budynku, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń, z wyłączeniem pomieszczeń technicznych,
- zapewnienie informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy,
- zapewnienie wstępu do budynku osobie korzystającej z psa asystującego, o którym mowa w art. 2 pkt 11 Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 44 ze zm.),
- zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami możliwości ewakuacji lub ich uratowania w inny sposób;

Dostępność cyfrowa obejmuje:

- wymagania określone w Ustawie z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych;

Dostępność informacyjno-komunikacyjna obejmuje:

- obsługę z wykorzystaniem środków wspierających komunikowanie się, o których mowa w art. 3 pkt 5 Ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. z 2023 r. poz. 20), lub przez wykorzystanie zdalnego dostępu online do usługi tłumacza przez strony internetowe i aplikacje,
- instalację urządzeń lub innych środków technicznych do obsługi osób słabosłyszących, w szczególności pętli indukcyjnych, systemów FM lub urządzeń opartych o inne technologie, których celem jest wspomaganie słyszenia,

- zapewnienie na stronie internetowej danego podmiotu informacji o zakresie jego działalności
- w postaci elektronicznego pliku zawierającego tekst odczytywalny maszynowo, nagrania treści w polskim języku migowym oraz informacji w tekście łatwym do czytania,
- zapewnienie, na wniosek osoby ze szczególnymi potrzebami, komunikacji z podmiotem publicznym w formie określonej w tym wniosku.

W celu poprawy jakości życia osób ze szczególnymi potrzebami, zagrożonych marginalizacją lub dyskryminacją – m.in. ze względu na niepełnosprawność, wiek czy stan zdrowia – dokonano analizy zgłoszonych propozycji projektów pod kątem planowanych rozwiązań zwiększających ich dostępność i komfort funkcjonowania.

9.8 Mechanizmy integracji

Koordinacja i spójność podejmowanych działań stanowią nieodłączny element Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR). Zastosowane mechanizmy integracji uzupełniają wcześniej opisaną komplementarność, a ich nadrzędnym celem jest wzmacnianie efektów poszczególnych przedsięwzięć poprzez ich wzajemne powiązania i współdziałanie. Integracja ta ma charakter wieloaspektowy – obejmuje zarówno działania koncepcyjne, jak i organizacyjne oraz finansowe – co pozwala na tworzenie spójnej i efektywnej struktury wdrażania procesu rewitalizacji.

Kluczowe mechanizmy integracji w GPR:

1. Integracja na poziomie celów

Proces integracji został uwzględniony już na etapie opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji i będzie kontynuowany w trakcie jego realizacji. W ramach podjętych działań zastosowano następujące mechanizmy:

1. Przeprowadzenie konsultacji społecznych w zakresie wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji, z aktywnym udziałem mieszkańców i organizacji pozarządowych,
2. Otwarty nabór projektów rewitalizacyjnych do GPR, co umożliwiło ocenę zgłoszonych propozycji pod kątem ich wpływu na obszar rewitalizacji oraz zgodności z celami rewitalizacji.

Na etapie wdrażania programu integracja na poziomie celów będzie realizowana poprzez systematyczny monitoring postępów oraz formułowanie rekomendacji dotyczących kolejnych działań, co pozwoli na bieżące dostosowywanie działań do zmieniających się potrzeb.

2. Integracja poprzez partycypację społeczną

Proces integracji poprzez partycypację społeczną w ramach rewitalizacji realizowany jest poprzez aktywne włączanie mieszkańców i lokalnych interesariuszy w planowanie, wdrażanie i monitorowanie działań. Działania te obejmują:

1. **Powołanie Komitetu Rewitalizacji**, który pełni funkcję opiniotawczą-doradczą, analizując postępy wdrażania programu z perspektywy spójności i współpracy między zaangażowanymi podmiotami,
2. **Współpracę z przedstawicielami młodzieży oraz środowisk senioralnych**, umożliwiając ich udział w działaniach rewitalizacyjnych,
3. **Zaangażowanie organizacji pozarządowych**,
4. **Organizowanie cyklicznych spotkań z interesariuszami**, służących wymianie informacji, zgłaszaniu potrzeb oraz wspólnemu planowaniu działań,
5. **Zapewnienie społecznej kontroli nad procesem rewitalizacji** poprzez upublicznianie raportów z monitoringu oraz umożliwienie ich opiniowania przez mieszkańców i partnerów społecznych.

3. Integracja na poziomie zarządzania wdrażaniem

Integracja na tym poziomie opiera się na systematycznej ocenie postępów realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, prowadzonej poprzez działania monitoringowe i ewaluacyjne.

Monitoring oraz ewaluacja GPR zostały szczegółowo opisane w rozdziale 11. W kontekście integracji, mechanizmy te będą pełnić kluczową rolę w zarządzaniu procesem wdrażania – umożliwiając jego bieżącą weryfikację w odniesieniu do zaplanowanych celów oraz wskaźników. Zastosowanie mierzalnych kryteriów pozwoli nie tylko na ocenę skuteczności podejmowanych działań, ale również na analizę stopnia integracji pomiędzy poszczególnymi komponentami GPR.

10. Indykatywne ramy finansowe

Poniżej zestawiono szacunkowe kwoty oraz źródła finansowania poszczególnych działań rewitalizacyjnych. Zastrzega się, iż ze względu na dynamiczną sytuację gospodarczą, zestawienie ma charakter orientacyjny. Należy również zwrócić uwagę, że koszty przedsięwzięć społecznych, realizowanych w cyklach rocznych zostały uwzględnione przez cały okres trwania projektu. Na podstawie prowadzonych szacunków ogólny koszt realizacji wszystkich zadań wynosi 8 500 000,00 zł.

Tabela 29 Indykatywne ramy finansowe

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Lokalizacja przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	Termin realizacji	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Potencjalne źródło finansowania
1	Stworzenie Centrum Dialogu w Potulicach	Potulice, ul. Działkowa 8	2025-2031	1 500 000,00 zł	Budżet JST, Rządowe programy wsparcia, Program JESSICA, Fundusze strukturalne i inwestycyjne UE, Partnerstwo publiczno-prywatne
2	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej i muzealnej Muzeum Ziemi Krajeńskiej	Nakło nad Notecią	2025-2031	5 000 000,00 zł	Budżet JST, Rządowe programy wsparcia, Program JESSICA, Fundusze strukturalne i inwestycyjne UE, Partnerstwo publiczno-prywatne
3	Rewitalizacja i adaptacja budynku dworca kolejowego w Nakle nad Notecią wraz z terenami przyległymi na cele społeczne, kulturalne i edukacyjne.	Dworzec Kolejowy w Nakle nad Notecią	2025-2031	1 000 000,00 zł	Budżet JST, Rządowe programy wsparcia, Fundusze strukturalne i inwestycyjne UE, Partnerstwo publiczno-prywatne
4	Rewitalizacja budynku przy ul. Ks. Piotra Skargi 9 w Nakle nad Notecią	Inwestycja będzie realizowana w Nakle nad Notecią, ul. Ks. Piotra Skargi 9	2025-2031	1 000 000,00 zł	Budżet JST, Rządowe programy wsparcia, Fundusze strukturalne i inwestycyjne UE, Partnerstwo publiczno-prywatne
SUMA					8 500 000,00 zł

Źródło: opracowanie własne

11. Opis struktury zarządzania

11.1 Wdrażanie GPR

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o rewitalizacji (Dz.U 2024 poz.278) przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie mieści się w zakresie zadań własnych gminy. Według zapisów art. 3 ust. 2 powyższej ustawy, gmina realizuje te zadania:

- w sposób jawny i przejrzysty, z zapewnieniem aktywnego udziału interesariuszy na każdym etapie (partycypacja społeczna),
- w sposób zapobiegający wykluczeniu mieszkańców obszaru rewitalizacji z możliwości korzystania z pozytywnych efektów procesu rewitalizacji, w szczególności w zakresie warunków korzystania z gminnego zasobu mieszkaniowego,
- z uwzględnieniem zasad uniwersalnego projektowania w rozumieniu art. 2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169 oraz z 2018 r. poz. 1217).

Głównymi stronami przy wdrażaniu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025-2031 są:

- Burmistrz Miasta i Gminy Nakło nad Notecią,
- Rada Miejska w Nakle nad Notecią,
- Komitet Rewitalizacji,
- Jednostki organizacyjne,
- Mieszkańcy miasta i gminy Nakło nad Notecią.

Za zarządzanie Gminnym Programem Rewitalizacji (GPR) odpowiada Burmistrz Miasta i Gminy Nakło nad Notecią pełniący rolę Operatora procesu rewitalizacji. Do jego zadań należy nadzór nad wdrażaniem programu oraz koordynacja działań organizacyjnych związanych z jego realizacją. Operacyjne obowiązki realizacyjne spoczywają na Referacie Rozwoju Lokalnego i Pozyskiwania Środków Zewnętrznych.

Wobec powyższego, wdrażanie GPR nie będzie wiązało się z dodatkowymi kosztami administracyjnymi. Wszystkie działania rewitalizacyjne będą realizowane zgodnie z uchwaloną przez Radę Miejską w Nakle nad Notecią Wieloletnią Prognozą Finansową (WPF) oraz rocznymi budżetami gminy. Zapewnienie spójności GPR z WPF ma na celu efektywną realizację zaplanowanych przedsięwzięć i właściwe zarządzanie środkami finansowymi.

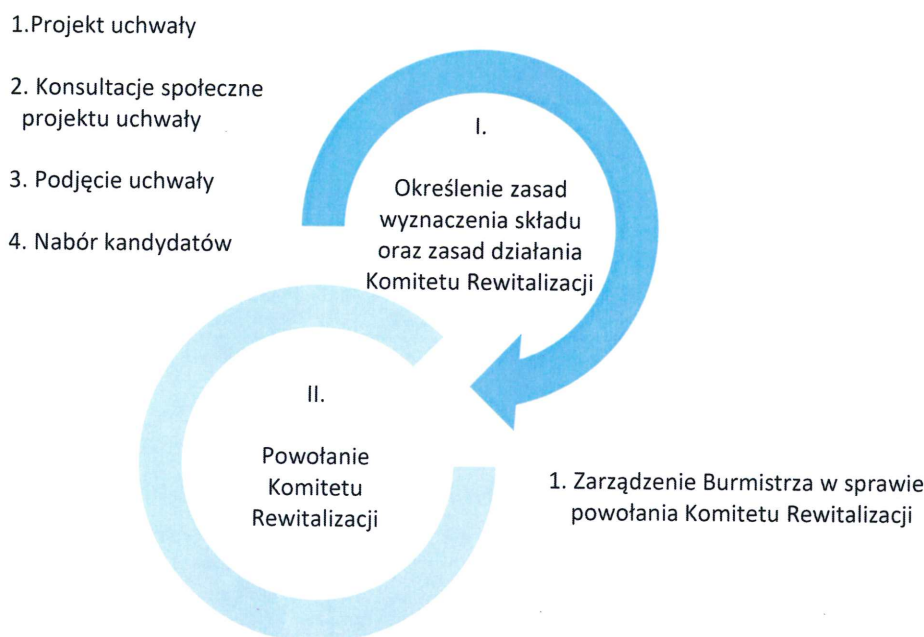
W przypadku projektów o wyższym stopniu złożoności Burmistrz może powoływać zespoły zadaniowe, których rolą będzie wsparcie zarządzania na poziomie operacyjnym – w granicach przypisanych im kompetencji. Celem powołania zespołów zadaniowych jest odpowiednie przygotowanie projektu od strony technicznej i jego sprawne zarządzanie, zaczynając od przygotowania specyfikacji warunków zamówienia, poprzez przeprowadzenie postępowania przetargowego, realizację, kontrolę i nadzór, zarządzanie przepływem finansowym, sprawozdawczość i monitoring oraz ostateczne rozliczenie projektu.

Komitet Rewitalizacji

Komitet Rewitalizacji pełni funkcję doradczą-opiniującą, wspierając prawidłową realizację Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR). Do jego głównych zadań należy również prowadzenie dialogu pomiędzy interesariuszami procesu rewitalizacji a organami gminy. Skład oraz zasady funkcjonowania Komitetu są określane uchwałą Rady Miejskiej, przy zachowaniu transparentności i zgodności z zasadami partycypacji społecznej. Zapewnia to odpowiednią reprezentację różnych grup interesariuszy oraz umożliwia ich aktywny udział w procesie rewitalizacji. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji wśród członków powołanego Komitetu Rewitalizacji powinni się znaleźć:

1. mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczysti nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
2. mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1;
3. podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
4. podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
5. jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
6. organy władzy publicznej;
7. podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Podjęcie uchwały w tej sprawie będzie poprzedzone konsultacjami społecznymi. Burmistrz Miasta i Gminy Nakło nad Notecią powoła w drodze zarządzenia Komitet Rewitalizacji.

11.2 System monitoringu i oceny GPR

Zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji Gminny Program Rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w ramach Programu. Celem monitorowania procesu rewitalizacji jest dostarczanie informacji, które umożliwiają ocenę postępów realizowanych działań rewitalizacyjnych oraz analizę tempa i kierunku zachodzących zmian. Działania te pozwalają również na wykrywanie trudności lub nieprawidłowości związanych z wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji. Monitoring pełni funkcję wewnętrznej kontroli, dzięki której można sprawdzić, czy podejmowane przedsięwzięcia są zgodne z wcześniej ustalonymi założeniami. Umożliwia także ocenę efektywności podejmowanych działań oraz analizę zmian zachodzących zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i w całej gminie, w oparciu o określone wskaźniki.

System monitoringu

Dla skutecznego monitorowania postępów oraz analizy zaawansowania wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025–2031, niezbędne jest opracowanie i wdrożenie odpowiedniego systemu monitoringu. System ten będzie realizowany cyklicznie – co trzy lata – przez cały okres obowiązywania programu. Monitoring może być prowadzony przez wyznaczony Wydział Urzędu Miasta i Gminy Nakło nad Notecią lub przez zewnętrzną firmę ekspercką, co zapewni wiarygodność oraz obiektywność pozyskiwanych danych dotyczących stopnia realizacji założeń GPR.

Zaprojektowany system monitoringu będzie zgodny z obowiązującymi przepisami prawa, w szczególności z ustawą o rewitalizacji. Przewiduje się jego funkcjonowanie na dwóch poziomach:

- 1) Monitoring realizacji celów strategicznych – będzie oparty na analizie wskaźników, które posłużyły do wyznaczenia obszaru rewitalizacji. Porównanie wartości wskaźników kryzysowych z etapu delimitacji ze stanem aktualnym pozwoli ocenić dynamikę zmian zachodzących na obszarze objętym programem. Dzięki temu możliwe będzie bieżące śledzenie postępów w realizacji celów GPR.
- 2) Monitoring realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych polegać będzie na systematycznej ocenie stanu wdrażania zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych. W szczególności obejmie on analizę stopnia zaawansowania realizacji poszczególnych działań, ich zgodności z harmonogramem oraz identyfikację ewentualnych zagrożeń, które mogą wpłynąć na efektywność lub terminowość realizacji. Równolegle prowadzona będzie weryfikacja osiąganych efektów poprzez analizę wskaźników produktu i rezultatu, przypisanych do konkretnych przedsięwzięć.

Tabela 30 Tabela monitoringu stanu wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych - wzór.

Tytuł przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Termin realizacji	Status przedsięwzięcia	uzasadnienie
			Przedsięwzięcie nie jest realizowane – ale będzie realizowane w przyszłości -	Uzasadnienie dla braku realizacji przedsięwzięcia oraz opis osiągniętych produktów w przypadku zakończenia przedsięwzięcia.
			Przedsięwzięcie niezrealizowane – nie będzie już realizowane	
			Przedsięwzięcie w trakcie realizacji	
			Przedsięwzięcie zakończone	

Źródło: opracowanie własne.

Zbiorcza lista tych wskaźników umożliwia realne śledzenie postępów realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią – tj. porównanie stanu wyjściowego (projektowanego) do stanu aktualnego.

Tabela 31 Zbiorcze wskaźniki produktu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Wskaźnik	Wartość w roku docelowym (2031)	Nr projektu, którego dotyczy wskaźnik
Wskaźniki produktu		
Liczba obiektów poddanych termomodernizacji	5	P1, P2, P3, P4
Liczba obiektów poddanych rewitalizacji	1	P1, P2

Wskaźnik	Wartość w roku docelowym (2031)	Nr projektu, którego dotyczy wskaźnik
Liczba wspartych obiektów zabytkowych	1,	P1
Liczba obiektów o poprawionej dostępności dla osób o szczególnych potrzebach	4	P1, P2, P3, P4
Liczba utworzonych pracowni digitalizacji	1	P2
Liczba nowych powierzchni magazynowych	1	P2
Utworzone przestrzenie biblioteczne/czytelnie	2	P2, P3
Liczba utworzonych sal do warsztatów	2	P2, P3
Liczba utworzonych sal wykładowo-wystawienniczych	2	P2, P3
Liczba sal ekspozycyjnych utworzonych na wystawy stałe	1	P2
Wskaźniki rezultatu		
Liczba osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury	11300	P1, P2, P3, P4
Liczba wydarzeń edukacyjnych / kulturalnych zorganizowanych	29	P1, P3
Liczba partnerstw instytucjonalnych (np. z placówkami edukacyjnymi)	1	P1
Liczba zrealizowanych warsztatów rocznie	24	P2
Liczba ekspozycji czasowych / prezentacji twórczości lokalnej	15	P2, P3
Liczba działań promujących dziedzictwo lokalne i twórczość mieszkańców	13	P2, P3

Źródło: opracowanie własne.

Raport podsumowujący monitoring będzie zawierał w szczególności:

- Bieżący przegląd realizacji programu rewitalizacji, obejmujący zaktualizowaną listę realizowanych przedsięwzięć wraz z określeniem ich aktualnego statusu, zestawieniem planowanych i poniesionych kosztów, przedstawionym montażem finansowym oraz – jeśli to możliwe – informacją o osiągniętych rezultatach poszczególnych projektów;

- Ocenę stopnia realizacji celów programu, dokonywaną na podstawie wskaźników przypisanych do poszczególnych przedsięwzięć, a także analizę problemów i barier napotkanych podczas ich wdrażania, wraz z identyfikacją przyczyn trudności;
- Ewaluację efektów programu prowadzoną co najmniej co trzy lata, opartą na analizie danych dotyczących realizacji przedsięwzięć oraz zmian zachodzących w sytuacji mieszkańców – zwłaszcza w sferze społecznej – zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i w całej gminie.

Ewaluacja

Zgodnie z wymogami ustawy o rewitalizacji, ocena aktualności oraz stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR) będzie przeprowadzana cyklicznie, co trzy lata. Zakończenie każdego cyklu ewaluacyjnego nastąpi nie później niż do 30 listopada roku następującego po jego zakończeniu. Ocena obejmie całość działań zaplanowanych w ramach programu.

Pierwsza ewaluacja, tzw. ewaluacja śródkresowa (on-going), zostanie przeprowadzona w 2028 roku. Jej celem będzie pośrednia ocena realizacji celów GPR, w tym stopnia osiągnięcia przypisanych im wskaźników oraz postępu w realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Kolejnym etapem będzie ewaluacja końcowa, która pozwoli ocenić, czy działania zaplanowane w ramach GPR zostały poprawnie zrealizowane, czy umożliwiły osiągnięcie założonych celów strategicznych oraz czy doprowadziły do poprawy sytuacji kryzysowej zidentyfikowanej na obszarze rewitalizacji.

Raport z oceny stopnia realizacji i aktualności GPR może zostać opracowany przez zewnętrznych ekspertów, którzy – we współpracy z pracownikami Urzędu Miasta i Gminy Nakło nad Notecią oraz interesariuszami rewitalizacji – przeprowadzą badania ewaluacyjne. Badania te dostarczą podstaw do wypracowania wniosków na temat zasadności, skuteczności i trwałości realizowanego procesu rewitalizacyjnego.

Poniżej przedstawiona zostanie struktura uprawnień i odpowiedzialności w ramach procesu ewaluacji.

Tabela 48 Ewaluacja – organizacja procesu

Stanowisko	Uprawnienie	Odpowiedzialność
Burmistrz Miasta i Gminy Nakło nad Notecią	Wskazanie terminów i sposobów wykonania zadań, zatwierdzenie raportu z ewaluacji okresowej	Za zrealizowanie zadań przewidzianych na dany rok budżetowy, terminowe przekazanie raportu z ewaluacji okresowej Komitetowi Rewitalizacji i Radzie Miejskiej w Nakle nad Notecią
Komitet Rewitalizacji	Opiniowanie raportu z ewaluacji okresowej	Formułowanie zaleceń i opinii dotyczących wdrażania GPR
Referat Rozwoju i Pozyskiwania środków Zewnętrznych Urzędu Miejskiego w Nakle nad Notecią	Sprawdzenie raportu	Rzetelność raportu, terminowe przekazanie raportu do zatwierdzenia Burmistrzowi oraz do opiniowania Komitetowi Rewitalizacji,

Stanowisko	Uprawnienie	Odpowiedzialność
Referat Rozwoju i Pozyskiwania środków Zewnętrznych Urzędu Miejskiego w Nakle nad Notecią	1. Sprawdzenie poprawności wypełnienia kart, sporządzenie raportu zbiorczego z realizacji zadań ujętych w GPR 2. Przeprowadzenie ankietyzacji podmiotów prywatnych i publicznych (innych niż jednostki miejskie) zaangażowanych we wdrażanie GPR	Skompletowanie kart zadań, , przygotowanie raportu zbiorczego na podstawie informacji zawartych w kartach zadań, weryfikacja wskaźników realizacji GPR
Burmistrz Miasta i Gminy Nakło nad Notecią	Realizacja zadań ujętych w GPR, sporządzenie sprawozdania z realizacji tych zadań i przygotowanie ankiety ewaluacyjnej	Efektywne (sprawne i skuteczne) wykonanie zadań, terminowe przekazanie kart zadań i ankiety do Referatu Rozwoju i Pozyskiwania środków Zewnętrznych
Podmioty prywatne i publicznie (inne niż jednostki miejskie)	Realizacja zadań ujętych w GPR, wypełnienie ankiet dostarczonych przez Pracownik Referatu Rozwoju i Pozyskiwania środków Zewnętrznych Urzędu Miejskiego w Nakle nad Notecią	Efektywne (sprawne i skuteczne) wykonanie zadań, terminowe przekazanie ankiet do Referatu Rozwoju i Pozyskiwania środków Zewnętrznych

Harmonogram realizacji

W rozdziale zaprezentowano harmonogram wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025-2031. Termin realizacji poszczególnych działań zostały zaprezentowane w rozdziale 8. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Tabela 32 Harmonogram rewitalizacji

Wyszczególnienie	Okres realizacji
Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025-2031	2025 r.
Powołanie i rozpoczęcie prac przez Komitet Rewitalizacji	2025 r.
Wprowadzenie zaplanowanych inwestycji do Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Nakło nad Notecią	Niezwłocznie po uchwaleniu GPR. Jeżeli dane dotyczące tych przedsięwzięć nie są wystarczające do wpisania ich do załącznika do uchwały, wówczas niezwłocznie po ustaleniu niezbędnych danych.
Posiedzenia Komitetu Rewitalizacyjnego	Od 2025 r. do 2031 r. (przynajmniej jedno posiedzenie w ciągu roku)
Realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w ramach GPR	Od 2025 r. do 2031 r.
Monitoring	Od 2026 r. do 2031 r. (realizowany systematycznie w okresach rocznych)
Ewaluacja okresowa	Od 2028 r. do 2031 r. (realizowana w okresach trzyletnich)
Komunikacja społeczna GPR	Od 2025 r. do 2031 r.

Źródło: opracowanie własne

Koszty zarządzania

Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025–2031 nie będzie generować dodatkowych kosztów związanych z zarządzaniem. Proces wdrażania oraz promocji działań rewitalizacyjnych został zaplanowany w oparciu o już funkcjonujące struktury organizacyjne. W procesie zarządzania GPR uczestniczy organ specjalny, którym jest Komitet Rewitalizacji. Jego obsługę administracyjną i lokalową zapewnia Urząd Miasta i Gminy Nakło nad Notecią, natomiast działalność członków Komitetu ma charakter doradczy i społeczny i nie generuje dodatkowych wydatków.

W zakresie ewaluacji dopuszcza się możliwość zlecenia przeprowadzenia badań ewaluacyjnych wyspecjalizowanemu podmiotowi zewnętrznemu. Takie działanie będzie możliwe pod warunkiem dostępności środków finansowych w budżecie gminy.

Wskaźniki realizacji

Dla skutecznego śledzenia postępu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji zdefiniowano zestaw wskaźników monitorowania. Ich celem jest dostarczenie obiektywnych informacji o efektach wdrażania programu, mierzonych na poziomie rezultatów poszczególnych przedsięwzięć. Wskaźniki te nie odnoszą się jedynie do produktów projektów, lecz przede wszystkim do stopnia osiągnięcia strategicznych celów rewitalizacji. Rewitalizacja to proces kompleksowy i zintegrowany, którego celem jest trwała zmiana sytuacji na obszarze objętym interwencją – nie zaś jedynie suma zrealizowanych projektów. W związku z tym, przy wyborze wskaźników skupiono się na ich adekwatności do mierzenia efektów realizacji celów GPR.

Zidentyfikowane wskaźniki monitorowania obejmują:

- Zmniejszenie liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej na obszarze rewitalizacji – wskaźnik ten odzwierciedla zmiany w sytuacji życiowej mieszkańców, wskazując na poprawę jakości życia, wzrost samodzielności i skuteczniejsze funkcjonowanie na rynku pracy.
- Zmniejszenie liczby zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców – mierzy poprawę bezpieczeństwa publicznego i jakości życia mieszkańców dzięki podjętym działaniom rewitalizacyjnym.
- Wzrost wskaźnika aktywności gospodarczej – zakłada, że interwencje rewitalizacyjne pobudzą lokalną przedsiębiorczość i zwiększą liczbę miejsc pracy, przyczyniając się do aktywizacji zawodowej mieszkańców.
- Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych na obszarze rewitalizacji – odnosi się do poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy, będącej jednym z głównych celów rewitalizacji.
- Zwiększenie poziomu czytelnictwa (liczba czytelników bibliotek na 1000 mieszkańców)

- wskaźnik związany z planowaną modernizacją infrastruktury bibliotecznej, mający na celu aktywizację społeczno-kulturalną mieszkańców.
- Zwiększenie liczby uczestników wydarzeń kulturalnych na obszarze rewitalizacji
 - odzwierciedla rozwój tzw. przemysłów czasu wolnego. Wskaźnik ten pozwoli ocenić skuteczność działań służących podniesieniu atrakcyjności miasta, także w kontekście turystycznym.

Poniżej zestawiono wskaźniki monitoringu realizacji GPR.

Tabela 33 Wskaźniki monitoringu

Cel	Wskaźnik	Podobszar	Wartość wskaźnika (2023 r.)	Źródło danych	Wartość docelowa wskaźnika (2031 r.)
Wzmocnienie kapitału społecznego i tożsamości lokalnej poprzez integrację mieszkańców i wykorzystanie potencjału kulturowo-historycznego obszaru rewitalizacji					
Zmniejszenie liczby osób i rodzin zamieszkujących na obszarze rewitalizacji, korzystających ze świadczeń opieki społecznej oferowanych przez OPS: Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej korzystających ze świadczeń ogółem na 1000 mieszkańców	Nakło	80,22	Ośrodek Pomocy Społecznej	50	
	Potulice	60,63			
Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w gminie (liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców)	Nakło	57,35	PUP	Poniżej 30	
	Potulice	35,15			
Cel 2: Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez modernizację przestrzeni i obiektów publicznych Cel 3: Rozwój funkcji edukacyjnych, turystycznych i gospodarczych obszaru rewitalizacji w oparciu o jego dziedzictwo i lokalne zasoby					
Wskaźnik aktywności gospodarczej (zarejestrowana działalność gospodarcza na 1000 ludności)	Nakło	97,66	CEIDG	Utrzymanie lub wzrost	
	Potulice	28,1		wzrost	
Zwiększenie liczby imprez i uczestników imprez i wydarzeń kulturalnych na obszarze rewitalizacji 1. liczba imprez organizowanych przez jednostkę kulturalną i uczestnicy) 2. uczestnicy imprez	Cała gmina (dane za 2024 r. – spadek względem 2023 r.)	226	GUS BDL	Utrzymanie lub wzrost	
		24 055		Wzrost (ok. 30 tys.)	

Cel	Wskaźnik	Podobszar	Wartość wskaźnika (2023 r.)	Źródło danych	Wartość docelowa wskaźnika (2031 r.)
Zwiększenie poziomu czytelnictwa na obszarze rewitalizacji (liczba czytelników bibliotek na 1000 mieszkańców)		Cała gmina	82	GUS BDL	100

Źródło: opracowanie własne.

12. Upowszechnienie dokumentu i proces partycypacji społecznej

12.1 Upowszechnienie opracowania GPR

Zgodnie z art.5. Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji powinno uwzględniać aktywny udział społeczności lokalnej, czyli kluczowych interesariuszy tego procesu. W ramach przygotowań do Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025-2031 podjęto działania polegające na:

- poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy,
- dążeniu do spójności planowanych działań z ich potrzebami oraz oczekiwaniami,
- prowadzeniu odpowiednich działań edukacyjnych i informacyjnych dotyczących całości procesu rewitalizacji,
- inicjowaniu i wspieraniu działań, służących rozwijaniu dialogu i integracji między interesariuszami,
- zagwarantowaniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji,
- zapewnieniu możliwości wypowiedzenia się interesariuszy w czasie przygotowywania rewitalizacji.

W przypadku przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025-2031 partycypacja społeczna obejmowała następujące działania:

1. Przeprowadzenie w dniach 16 grudnia 2024 r. – 21 stycznia 2025 r. **konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią**. Konsultacje przeprowadzone zostały w formie:
 - Zbierania uwag w formie papierowej lub elektronicznej poprzez formularz,
 - Otwartego spotkania dla interesariuszy procesu rewitalizacji, które odbyło się 9 stycznia 2025 r. w Urzędzie Miasta i Gminy w Nakle nad Notecią,
 - Wypełnianie ankiety elektronicznej,
 - Składanie uwag ustnie do protokołu w Urzędzie Miasta i Gminy w Nakle nad Notecią.
2. **Przyjęcie uchwały Nr X/235/2025 Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią z dnia 27 lutego 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025-2031.**
3. **Partycypacja mieszkańców** w procesie tworzenia i zgłaszania projektów rewitalizacyjnych poprzez **otwarty nabór** projektów rewitalizacyjnych, który odbył się w dniach 7–21 marca 2025 r. Zgłoszenia

można było składać w formie papierowej, elektronicznej poprzez formularz lub ustnie w Urzędzie Miasta i Gminy Nakło nad Notecią.

4. Konsultacje społeczne projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025-2031.

W ramach uspołeczniania opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią stosowane były zarówno obligatoryjne formy konsultacji społecznych, jak i zaawansowane metody konsultacyjne, w celu zaangażowania i dotarcia do jak najszerszego grona interesariuszy tego procesu. W ramach konsultacji możliwe było składanie uwag do projektu zarówno w formie elektronicznej, papierowej, jak i ustnej, aby zapewnić możliwość włączenia wszystkich grup interesariuszy w ten proces. Proces konsultacji skierowany był do wszystkich uprawnionych podmiotów wymienionych w art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278).

Konsultacje Gminnego Programu Rewitalizacji trwały w terminie od dnia 25 lipca 2025 r. do 29 sierpnia 2025 r. Podczas konsultacji możliwe było zgłaszanie uwag i opinii. W trakcie ich trwania zorganizowane także spotkanie konsultacyjne, które odbyło się 19 sierpnia 2025 r.

Urząd Miejski w Nakle nad Notecią prowadził działania edukacyjno-informacyjne poprzez stały dostęp do informacji na temat rewitalizacji na każdym etapie prowadzonego procesu rewitalizacji. Proces uspołecznienia opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji obejmował wymagane ustawowo formy konsultacji społecznych, jak i realizował zaawansowane metody konsultacji. Zastosowano formy konsultacji:

- zbieranie uwag w postaci papierowej;
- zbieranie uwag w wersji elektronicznej;
- zbieranie pomysłów (przedsięwzięć rewitalizacyjnych);
- badanie ankietowe (ankietyzacja mieszkańców);
- bezpośrednie spotkania dla interesariuszy procesu rewitalizacji (zaawansowana metoda partycypacji).

12.2 Upowszechnienie wdrażania GPR

Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025-2031 będzie realizowany przy aktywnym udziale społeczności lokalnej. Proces partycypacji zaplanowano w dwóch formach:

- **Pośredniej** – poprzez przekazywanie informacji o programie za pośrednictwem strony internetowej gminy, materiałów promocyjnych oraz lokalnych mediów.
- **Bezpośredniej** – poprzez organizację spotkań z mieszkańcami oraz przedstawicielami różnych środowisk społecznych i zawodowych.

Wśród interesariuszy procesu rewitalizacji znajdują się m.in.: mieszkańcy gminy, osoby zamieszkujące obszar objęty rewitalizacją (w tym młodzież, seniorzy oraz osoby z niepełnosprawnościami), przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i grupy nieformalne. Dla tych grup opracowano strategię informacyjną, obejmującą m.in.:

- publikację dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy Nakło nad Notecią,
- regularne aktualizacje informacji o działaniach rewitalizacyjnych na stronie internetowej urzędu oraz w mediach społecznościowych,
- współpracę z lokalnymi mediami w celu informowania mieszkańców o postępach w realizacji programu i wynikach monitoringu,
- cykliczne publikowanie raportów oceniających aktualność i skuteczność działań rewitalizacyjnych.

Proces uspołecznienia wdrażania GPR będzie dodatkowo wspierany poprzez współpracę sektora publicznego, prywatnego oraz organizacji pozarządowych. W ramach tej kooperacji przewiduje się:

- bieżące informowanie społeczności o postępach realizacji programu,
- przeprowadzenie ankiety internetowej skierowanej do mieszkańców i interesariuszy w celu oceny prowadzonych działań oraz identyfikacji nowych potrzeb wynikających ze zmian społeczno-gospodarczych,
- powołanie Komitetu Rewitalizacji, złożonego z przedstawicieli różnych grup interesariuszy, który stanowić będzie platformę dialogu społecznego (najpóźniej w ciągu trzech miesięcy od dnia uchwalenia GPR),
- organizację corocznych otwartych spotkań konsultacyjnych, umożliwiających mieszkańcom i lokalnym instytucjom zgłaszanie uwag i sugestii oraz zapoznanie się z postępami prac.

W realizację i wdrażanie GPR zostaną włączeni wszyscy partnerzy, o których mowa w art. 8 ust. 1 rozporządzenia ogólnego, w tym m.in. właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie. Kluczowym narzędziem ich udziału będzie możliwość uczestnictwa przedstawicieli tych środowisk w pracach Komitetu Rewitalizacji.

13. GPR jako strategia IIT

Zgodnie z wytycznymi zawartymi w dokumencie „Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027”, gminne programy rewitalizacji pełnią obowiązkową funkcję strategii IIT w odniesieniu do działań finansowanych ze środków polityki spójności.

Przedstawiony schemat blokowy obrazuje zależności pomiędzy Gminnym Programem Rewitalizacji a Strategią Innych Inwestycji Terytorialnych (IIT), ukazując jej rolę jako kluczowego narzędzia umożliwiającego pozyskiwanie środków z funduszy europejskich.

W poniższej tabeli zestawiono elementy obowiązkowe strategii IIT w odniesieniu do poszczególnych rozdziałów Gminnego Programu Rewitalizacji.

Nr rozdziału GPR	Element obowiązkowy strategii IIT
4.	
5.	synteza diagnozy obszaru realizacji IIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych;
6.	
7.	cele, jakie mają być zrealizowane w ramach IIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązanych z realizacją właściwego programu;
8.	lista projektów realizujących cele, o których mowa w pkt 2, wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami;
9.	opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem planu działań IIT

W proces tworzenia i wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji aktywnie włączani są partnerzy społeczno-gospodarczy, co stanowi kluczowy element uspołeczniania tego procesu. Jest to wymóg określony w **Ustawie o rewitalizacji**, która wskazuje zarówno grupy interesariuszy, jak i obowiązkowe formy ich zaangażowania. Ustawa precyzuje również podmioty uprawnione do uczestnictwa w **Komitecie Rewitalizacji** oraz do opiniowania GPR (w szczególności art. 5.1 – partycypacja społeczna, 6.1 – konsultacje społeczne, 7.1 – komitet rewitalizacji w powiązaniu z artykułem 2.2 – interesariusze rewitalizacji i artykułem 17.1 – proces opiniowania).

Jedną z form partycypacyjnych jest procedura opiniowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025-2031. W jej ramach projekt dokumentu został przekazany do zaopiniowania następującym podmiotom:

- Zarząd powiatu – w zakresie zgodności ze strategią rozwoju powiatu,
- Zarząd województwa – w odniesieniu do zgodności z planem zagospodarowania przestrzennego i strategią rozwoju województwa,
- Wojewoda – w zakresie zgodności z zadaniami rządowymi związanymi z realizacją celów publicznych określonych w ustawie o gospodarce nieruchomościami,
- Organy wojskowe, ochrony granic i bezpieczeństwa państwa – pod kątem wymagań dotyczących obronności,
- Komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej – w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
- Państwowy wojewódzki inspektor sanitarny,
- Gminna komisja urbanistyczno-architektoniczna,
- Operator sieci uzbrojenia terenu, zarządcy dróg oraz linii i terenów kolejowych,
- Komitet Rewitalizacji (o ile zostanie powołany),
- Krajowy Zasób Nieruchomości – w zakresie zagospodarowania nieruchomości należących do Zasobu.

Dodatkowo, zgodnie z art. 29 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060, określającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej w proces opracowania GPR włączono: władze lokalne i miejskie, instytucje publiczne, partnerów społecznych i gospodarczych oraz organizacje reprezentujące społeczeństwo obywatelskie. Podmioty te będą

miały 21 dni na przedstawienie swoich opinii, przy czym będzie obowiązywała zasada milczącej zgody. Raport z przeprowadzonego procesu opiniowania zostanie udostępniony na stronie internetowej gminy oraz w Biuletynie Informacji Publicznej. Szczegółowy opis przebiegu partycypacji społecznej został zawarty w Rozdziale 12 dokumentu pt. „Upowszechnienie dokumentu i proces partycypacji społecznej”.

14. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko

Zgodnie z ustawą z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.), projekt gminnego programu rewitalizacji obowiązkowo podlega strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko (SOOŚ), o ile wyznacza ramy dla późniejszej realizacji projektów mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

W dniu 19.08.2025 r. złożono wniosek do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Bydgoszczy dotyczący odstąpienia od konieczności przeprowadzenia Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025-2031.

Zgodnie z pismem o sygnaturze WOO.410.220.2025.AT z dnia 13 października 2025 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy stwierdził, że projekt dokumentu pn.: „Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025-2031”, nie wyznacza ram dla realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. W opinii Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, projekt dokumentu pn.: „Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025-2031, nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

15. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach

Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025-2031 nie wywołuje konieczności zmian w uchwałach Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią. Proponowane projekty rewitalizacyjne nie dotyczą miejskich zasobów mieszkaniowych i nie ingerują w zapisy Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Nakło nad Notecią na lata 2022-2026 (Uchwała nr XLII/921/2021 Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią z dnia 25 listopada 2021 roku).

16. Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

16.1 Specjalna Strefa Rewitalizacji

W ramach realizacji działań rewitalizacyjnych Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025-2031 nie planuje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku.

16.2 Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego

Proponowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne nie wymagają zmian w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Nakło nad Notecią (Uchwała Nr

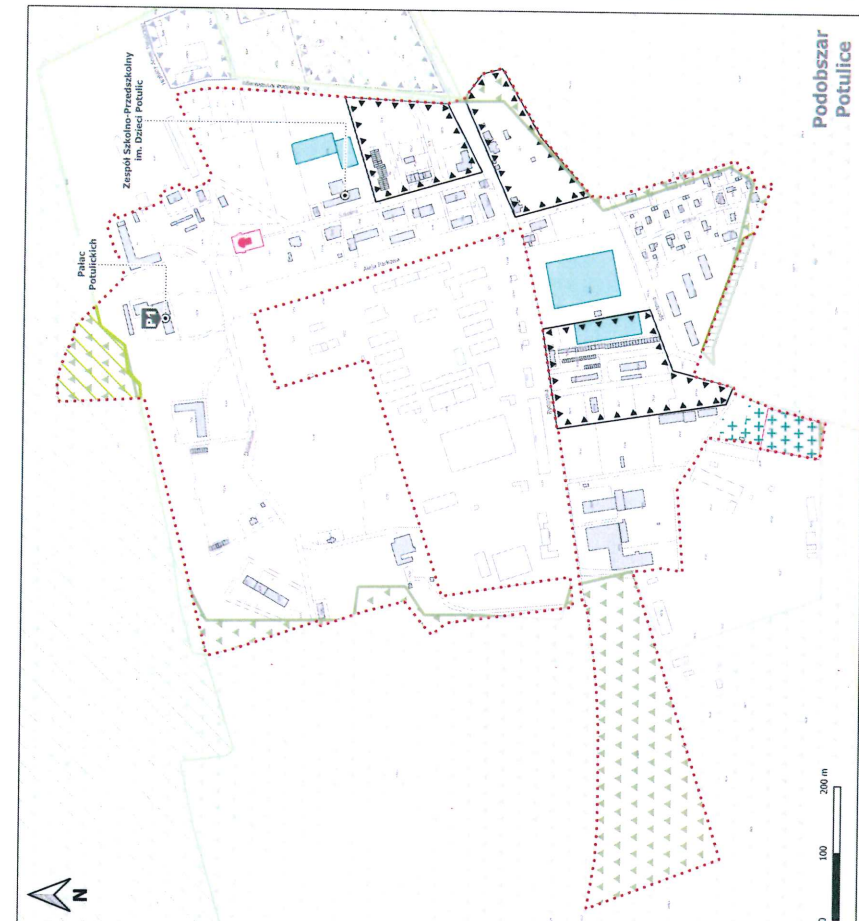
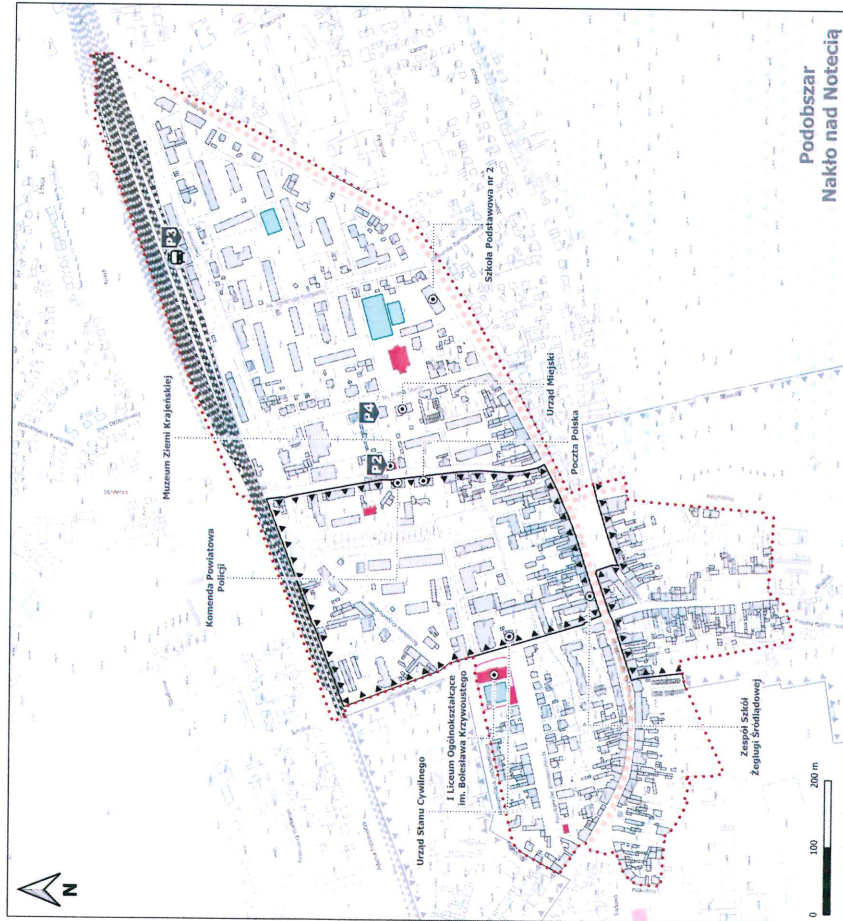
LXVII/1300/2023 Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią z dnia 29 czerwca 2023 r.) ani aktualizacji lub modyfikacji Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego. Nadmieniam, że studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy obecnie zachowuje moc do dnia wejścia w życie planu ogólnego gminy, jednak nie dłużej niż do dnia 30 czerwca 2026 r. Rozpoczęto już prace nad projektem Planu ogólnego gminy Nakło nad Notecią. Rada Miejska w Nakle nad Notecią podjęła uchwałę nr LXXVIII/1508/2024 z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Nakło nad Notecią, a zgodnie ze znowelizowaną ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278) w GPR wskazuje się zakres niezbędnych zmian w planie ogólnym gminy. Ponadto zgodnie z art. 20 ust. 2. Postępowanie w sprawie zmiany planu ogólnego gminy realizujące ustalenia gminnego programu rewitalizacji prowadzi się w trybie określonym w przepisach ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przy czym jeżeli projekt zmiany planu ogólnego gminy nie zawiera także innych ustaleń, przepisów art. 13 ust. 1 oraz ust. 3 pkt 1 i 2 tej ustawy nie stosuje się. W momencie opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025-2031 gmina nie posiada planu ogólnego), a więc zapisy dokumentu nie wskazują żadnych zmian co do zapisów planu ogólnego. Natomiast zapisy planu ogólnego zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym uwzględniać będą zapisy Gminnego Programu Rewitalizacji, zwłaszcza na poziomie wskazania wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

Spis grafik, tabel, wykresów i zdjęć

<i>Grafika 1 Podział gminy na jednostki porównawcze</i>	<i>12</i>
<i>Grafika 2 Obiekty użyteczności publicznej w podobszarze Nakło</i>	<i>26</i>
<i>Grafika 3 Użytkowanie terenu podobszaru Nakło</i>	<i>40</i>
<i>Grafika 4 Obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków</i>	<i>47</i>
<i>Grafika 5 Ważne instytucje w podobszarze Potulice</i>	<i>51</i>
<i>Grafika 6 Użytkowanie terenu podobszaru Potulice</i>	<i>59</i>
<i>Grafika 7 Obiekty i obszary zabytkowe w podobszarze Potulice</i>	<i>64</i>
 <i>Tabela 1 Obszar rewitalizacji – liczba ludności i powierzchnia</i>	 <i>21</i>
<i>Tabela 2 Obszar rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią - powierzchnia i ludność</i>	<i>24</i>
<i>Tabela 3 Dane demograficzne dla podobszaru Nakło</i>	<i>28</i>
<i>Tabela 4 Wskaźniki bezrobocia w podobszarze Nakło</i>	<i>28</i>
<i>Tabela 5 Intensywność korzystania i zapotrzebowanie na pomoc społeczną w podobszarze Nakło</i>	<i>30</i>
<i>Tabela 6 Liczba przestępstw</i>	<i>31</i>
<i>Tabela 7 Wskaźniki aktywności społecznej w podobszarze Nakło</i>	<i>33</i>
<i>Tabela 8 Wyniki w sferze społecznej</i>	<i>34</i>
<i>Tabela 9 Wskaźniki sfery gospodarczej w podobszarze Nakło</i>	<i>37</i>
<i>Tabela 10 Wskaźniki dotyczące sfery środowiskowej w podobszarze Nakło</i>	<i>38</i>
<i>Tabela 11 Wskaźniki sfery przestrzenno-funkcjonalnej podobszaru Nakło</i>	<i>41</i>

Tabela 12 Ocena aspektów przestrzenno-funkcjonalnych przez respondentów ankiety.....	44
Tabela 13 Wskaźniki sfery technicznej.....	46
Tabela 14 Ocena respondentów ankiety w zakresie aspektów technicznych.....	48
Tabela 15 Analiza problemowa podobszaru Nakło.....	50
Tabela 16 Wskaźniki demograficzne podobszaru Potulice.....	52
Tabela 17 Wskaźniki dotyczące bezrobocia w podobszarze Potulice.....	52
Tabela 18 Intensywność korzystania i zapotrzebowanie na pomoc społeczną w podobszarze Potulice.....	53
Tabela 19 Wskaźniki dotyczące bezpieczeństwa w podobszarze Potulice.....	54
Tabela 20 Wskaźniki aktywności społecznej w podobszarze Potulice.....	55
Tabela 21 Wskaźniki sfery gospodarczej w podobszarze Potulice.....	56
Tabela 22 Wskaźniki sfery środowiskowej w podobszarze Potulice.....	57
Tabela 23 Wskaźniki sfery przestrzenno-funkcjonalnej w podobszarze Potulice.....	59
Tabela 24 Wskaźniki sfery technicznej w podobszarze Potulice.....	64
Tabela 25 Schemat strategiczny.....	73
Tabela 26 Lista podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	75
Tabela 27 Komplementarność międzyokresowa.....	94
Tabela 28 Podsumowanie komplementarności.....	96
Tabela 29 Indyktywne ramy finansowe.....	100
Tabela 30 Tabela monitoringu stanu wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych - wzór.....	104
Tabela 31 Zbiorcze wskaźniki produktu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	104
Tabela 32 Harmonogram rewitalizacji.....	107
Tabela 33 Wskaźniki monitoringu.....	109
Wykres 1 Jakie problemy Pani/Pana zdaniem występują na terenie podobszaru rewitalizacji?.....	32
Wykres 2 Ocena sytuacji gospodarczej w podobszarze Nakło.....	37
Wykres 3 Ocena jakości środowiska w podobszarze Nakło.....	39
Zdjęcie 1 Tereny przykolejowe w centrum Nakła nad Notecią.....	42
Zdjęcie 2 Tereny przykolejowe.....	43
Zdjęcie 3 Centrum Nakła nad Notecią, widok przed dworcem kolejowym.....	43
Zdjęcie 4 Pałac Potulickich.....	61
Zdjęcie 5 pałac Potulickich.....	61
Zdjęcie 6 Piwnice w Pałacu Potulickich.....	62
Zdjęcie 7 Wnętrze Pałacu Potulickich.....	62
Zdjęcie 8 Park przypałacowy.....	63
Zdjęcie 9 Park przypałacowy.....	63

Załącznik 1 – podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji.

PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKcjONALNO-PRZESTRZENNYCH OBSZARU REWITALIZACJI

GMINY

NAKŁO NAD NOTECIĄ

SKALA 1:5000

- Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne:**
- 1. Stworzenie Centrum Dialogu w Potulicach
 - 2. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej i muzealnej
 - 3. Muzeum Ziemi Krajńskiej
 - 4. Rewitalizacja i adaptacja budynku dworca kolejowego w Nakle nad Notecią wraz z terenami przyległymi na cele społeczne, kulturalne i edukacyjne
 - 5. Rewitalizacja budynku przy ul. Ks. Piotra Skargi 9 w Nakle nad Notecią

- Pozostałe objaśnienia:**
- dworzec kolejowy
 - linia kolejowa
 - podstawowa oś komunikacyjna
 - granica obszaru rewitalizacji
 - granice działek ewidencyjnych
 - granice opracowań MPZP
 - budynki
 - budowle sportowe
 - instytucje, jednostki organizacyjne
 - budynki wpisane do rejestru zabytków
 - obszar wpisany do rejestru zabytków
 - orientarz
 - korytarz ekologiczny
 - obszar specjalnej ochrony siedlisk Natura 2000
 - specjalny obszar ochrony ptaków Natura 2000
 - użytek ekologiczny

Uzasadnienie

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025-2031 został sporządzony zgodnie z wymogami Ustawy o rewitalizacji (Dz. U. 2024 poz. 278), uwzględniając wszystkie niezbędne elementy zarówno w sensie merytorycznym (zawartość poszczególnych rozdziałów), jak i organizacyjnym obejmującym proces partycypacji społecznej. Pierwszym etapem pracy, prowadzącym do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji było przeprowadzanie diagnozy delimitacyjnej, która pozwoliła wyodrębnić obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji gminy. Potwierdzeniem wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji jest Uchwała nr XI/275/2025 Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią z dnia 27 marca 2025 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią (Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego poz. 1669 z dnia 02.04.2025 r.). Uchwała zgodnie z wymogami ustawowymi została poddana konsultacjom społecznym. Kolejnym krokiem było przystąpienie do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025-2031 (Uchwała Nr X/235/2025 Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią z dnia 27 lutego 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025-2031). Dokument został opracowany przy zastosowaniu szerokiej partycypacji: przeprowadzono otwarty nabór projektów rewitalizacyjnych (od 7 do 21 marca 2025 r.) oraz otwarte spotkania dla interesariuszy rewitalizacji. Projekt Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025-2031 poddany został konsultacjom społecznym w terminie od 25 lipca 2025 r. do 29 sierpnia 2025 r., a także procedurze opiniowania zgodnie z art. 17 ustawy o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278). Wynikłe w trakcie procesu opinie zostały uwzględnione w dokumencie.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Nakło nad Notecią na lata 2025-2031 będzie realizowany w szerokim konsensusie społecznym. Interesariusze będą włączani w proces rewitalizacji zarówno pośrednio jak i bezpośrednio (strona internetowa, prasa, spotkania z mieszkańcami oraz pozostałymi interesariuszami procesu rewitalizacji). Interesariuszami procesu rewitalizacji, w stosunku do których prowadzona będzie polityka komunikacji i informacji są: mieszkańcy miasta, a zwłaszcza mieszkańcy obszaru rewitalizacji (w tym także poszczególne grupy społeczne, takie jak młodzież, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami itp.), lokalni przedsiębiorcy, spółdzielnie, wspólnoty mieszkańców, organizacje pozarządowe i grupy nieformalne.

GŁÓWNY SPECJALISTA

Kamila Radzko-Januszevska